

VIDES AIZSARDZĪBAS UN REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS MINISTRIJA

Ziņojums par horizontālo prioritāšu
„Teritorijas līdzsvarota attīstība” un
„Rīgas starptautiskā konkurētspēja” īstenošanu
2007.-2014.gadā

Rīga, 2015

Saturs

Ievads	3
1. Horizontālo prioritāšu uzraudzība	5
1.1. Teritorijas līdzsvarota attīstība	5
1.2. Rīgas starptautiskā konkurētspēja	6
2. ES fondu ieguldījumi Latvijas teritorijās	13
2.1. Metodoloģija	13
2.2. Kopējais ES fondu finansējums reģionos.....	15
2.3. ES fondu ieguldījumi HP „Teritorijas līdzsvarota attīstība” īstenošanai	27
2.3.1. Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” finansējums	27
2.3.2. Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” finansējums	32
2.3.3. Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” finansējums.....	37
2.4. ES fondu ieguldījumi HP „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” īstenošanai	43
2.4.1. Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” finansējums	45
2.4.2. Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” finansējums	46
2.4.3. Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” finansējums.....	47
2.5. ES fondu ieguldījumi HP „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un HP „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” īstenošanai nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros.....	49
2.5.1. ES fondu ieguldījumi HP „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un HP „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” īstenošanai nacionālas nozīmes attīstības centros.....	51
2.5.2. ES fondu ieguldījumi HP „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un HP „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” īstenošanai reģionālas nozīmes attīstības centros	56
2.6. Uzraudzības rādītāju izpilde teritoriālā dalījumā	60
3. Secinājumi	71
3.1. Problēmas HP īstenošanā, īstenošanas uzraudzībā un koordinācijā	71
3.2. Labās prakses piemēri HP īstenošanā	76
3.3. Izaicinājumi HP īstenošanā nākamajā gadā	77
3.4. VARAM plānotās darbības teritorijas attīstības uzraudzības un novērtēšanas īstenošanā ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā	78

Ievads

Saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 26.jūnija noteikumiem Nr.419 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu” atbildīgās iestādes funkcijas horizontālo politiku „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” koordinēšanā pilda Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM).

Lai nodrošinātu iepriekš minēto, VARAM Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2007.-2013.gadam (turpmāk – ES fondi) tehniskās palīdzības projekta „Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārziņā esošo Eiropas Savienības fondu aktivitāšu un horizontālo prioritāšu „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” mērķu sasniegšanas vadības funkciju nodrošināšana” ietvaros 2014.gadā ir veikusi šādas aktivitātes:

- ▶ sagatavoja un iesniedza Vadošajai iestādei ziņojumu par horizontālo prioritāšu „Teritorijas līdzsvarota attīstība” (turpmāk – HP TLA) un „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” (turpmāk – HP RSK) mērķiem un sasniegtajiem horizontālajiem rādītājiem 2007.-2013.gadā. Ziņojums publicēts ES fondu uzraudzības komiteju e-portfelī¹;
- ▶ ņemot vērā, ka teritoriju attīstības plānošanas dokumenti ir priekšnosacījums tādu ieguldījumu, kas ir pārdomāti un iekļaujas pašvaldības kopējā attīstības redzējumā, veikšanai, VARAM nodrošināja vietējo pašvaldību metodisko vadību attīstības programmu izstrādē un investīciju projektu identificēšanā, t.sk.:
 - nodrošināta dalība pašvaldību attīstības programmu vadības grupu sanāksmēs, sabiedriskajās apspriedēs un semināros;
 - sniegti atzinumi par pašvaldību attīstības programmām, pēc pieprasījuma sniegti priekšlikumi/ieteikumi vietējo pašvaldību teritoriju attīstības plānošanas dokumentu pilnveidošanai;
 - veiktas klātienes un neklātienes konsultācijas pašvaldību plānošanas speciālistiem;
 - aktualizēti metodiskie ieteikumi „Attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī”, t.sk. nozaru politiku vadlīnijas, ņemot vērā nozaru politiku uzstādījumus 2014.-2020.gadam²;
 - organizēti reģionālie semināri ar nozaru ministriju līdzdalību par nozaru politiku uzstādījumiem un plānoto atbalstu 2014.-2020.gadā;
 - nodrošināta dalība plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību organizētajos pasākumos, sniedzot prezentācijas par vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentu nozīmi mērķtiecīgai, kompleksai un koordinētai investīciju plānošanai;
- ▶ nodrošināja dalību atbildīgo institūciju organizētajos semināros, skaidrojot horizontālo prioritāšu nozīmi un sniedzot norādes potenciālajiem projektu pieteikumu iesniedzējiem projektu pieteikumu veidlapas horizontālo prioritāšu sadaļu aizpildīšanai.

Ziņojums sagatavots atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 27.oktobra noteikumu Nr.1238 „Eiropas Savienības fondu ieviešanas uzraudzības un izvērtēšanas kārtība” 9.4.apakšpunktā dotajam uzdevumam un ievērojot Finanšu ministrijas 2012.gada 17.decembra vadlīnijās Nr.10.6 „Vadlīnijas, kas nosaka horizontālo politiku ieviešanas uzraudzības sistēmas darbības pamatprincipus un uzraudzības kārtību 2007.-2013.gada plānošanas periodā” noteikto.

¹ ES fondu uzraudzības komiteju e-portfelis. Uzraudzības ziņojumi. Pieejams: <http://komitejas.esfondi.lv/AI>

² Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/reg_att/metodika/?doc=13662

Ziņojumā sniegts pārskats par horizontālo prioritāšu uzraudzības radītāju īstenošanas progresu, ES fondu ieguldījumiem Latvijas teritorijās – plānošanas reģionos (turpmāk – reģions), nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros un pašvaldībās.

Ziņojuma nobeigumā ir sniegti secinājumi par ES fondu ieguldījumiem reģionos, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros kā reģionu attīstības virzītājos, t.sk. salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu 2007.-2013.gadam, tādā veidā atspoguļojot horizontālo prioritāšu ietekmē radīto rezultātu progresu reģionos un attīstības centros 2014.gadā.

1. Horizontālo prioritāšu uzraudzība

1.1. Teritorijas līdzsvarota attīstība

Valsts stratēģiskais ietvardokuments 2007.-2013.gada periodam nosaka, ka HP TLA uzraudzībai tiek izmantots šāds uzraudzības rādītājs – **reģionu teritorijas attīstības līmeņa indekss** (turpmāk – TAI) (bāzes vērtība 2005.gadā: Rīgas reģionam – 1,003, Vidzemes reģionam -0,877, Kurzemes reģionam -0,431, Zemgales reģionam -0,590, Latgales reģionam -1,346).

Saskaņā ar 2014.gada 1.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr.367 „Reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas kārtība”, mainījusies kārtība, kādā tiek aprēķināts TAI. Ņemot vērā to, ka atsevišķi datiem, kas izmantoti TAI aprēķinā mainīti datu avoti un TAI vērtības pēc jaunās metodikas ziņojuma tapšanas brīdī nevar tikt aprēķinātas, šajā ziņojumā tiek izmantotas TAI vērtības, kas aprēķinātas pēc iepriekšējās metodikas. Šāda pieeja arī ļauj atspoguļot grafiski un salīdzināt TAI vērtības laika rindā, analizējot tās dinamiku.

TAI parāda teritoriju atpaliekošu vai apsteidzošu attīstību no vidējā valsts sociālekonomiskās attīstības līmeņa attiecīgajā gadā (vidējais valsts sociālekonomiskās attīstības līmenis vienmēr ir vienāds ar 0). Rezultātā TAI ir strukturāls rādītājs, kas parāda, kuras teritorijas atrodas virs vidējā valsts attīstības līmeņa un kuras zem tā. TAI arī parāda, cik liela ir šo teritoriju attīstības novirze no vidējā valsts līmeņa (var svārstīties no +3 līdz -3), kas raksturo, cik līdzsvarota ir teritorijas attīstība. Jo vairāk TAI vērtības koncentrējas ap nulles vērtību, jo līdzsvarotāka ir teritoriju attīstība.

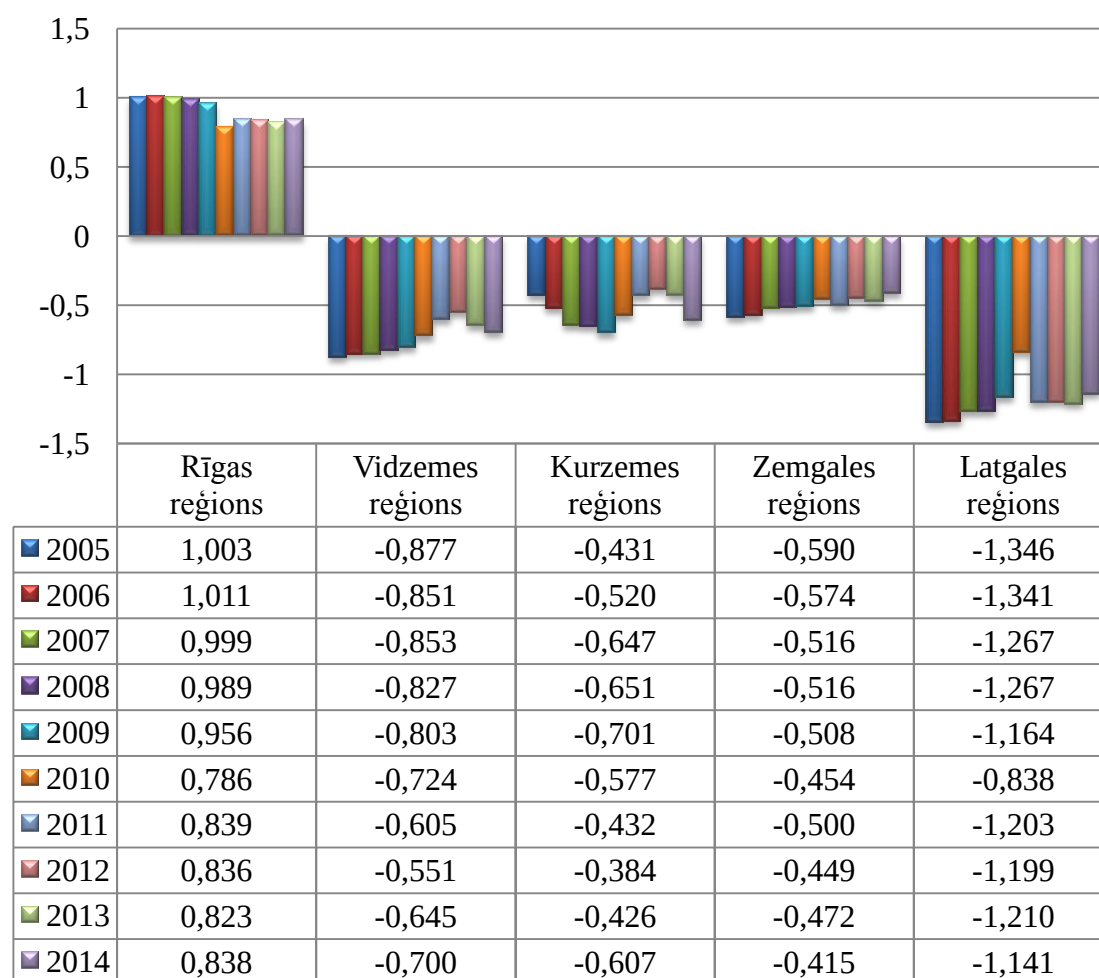
Reģionu vidū vienīgi Rīgas reģionam raksturīgas pozitīvas TAI vērtības, kamēr pārējo reģionu teritorijas attīstību raksturo dažāda lieluma negatīvas vērtības. Tas izskaidrojams ar Rīgas reģiona pārākumu uz citu reģionu sociālekonomiskās attīstības fona: Rīgas reģions stabili turas virs valsts vidējā attīstības līmeņa, tāpēc Rīgas reģionā TAI vērtības izmaiņas notiek pozitīvo indeksu apgabalā. 2005.gadā Rīgas reģiona TAI bija 1,003, 2014.gadā TAI rādītājs jau bija zemāks nekā 2005.gadā (0,838). Tātad 2014.gadā, salīdzinot 2005.gadu, Rīgas reģiona sociālekonomiskās attīstības līmeņa novirze no valsts vidējā rādītāja ir samazinājusies.

2014.gadā otrs augstākais TAI bija Zemgales reģionam (-0,415), tam sekoja Kurzemes reģions (-0,607) un Vidzemes reģions (-0,700), savukārt zemākais TAI bija Latgales reģionam (-1,141).

Līdz ar to, apskatot TAI vērtības periodā no 2005.-2014.gadam (Attēls Nr. 1), var secināt, ka **būtiskas izmaiņas teritoriju līdzsvarotas attīstības virzienā nav notikušas**, proti, izņemot Rīgas reģionu, visu pārējo reģionu TAI vērtības ir negatīvas, tātad šīs teritorijas ir zem vidējā valsts sociālekonomiskās attīstības līmeņa. Taču ir vērojama pozitīva tendence, ka kopš 2006.gada Rīgas reģiona TAI vērtība samazinās, kas liecina par Rīgas reģiona dominances mazināšanos un tas ir priekšnoteikums teritorijas līdzsvarotai attīstībai.

Latgales reģions ir nemainīgi palicis pēdējā vietā, savukārt Vidzemes, Zemgales un Kurzemes reģioni gadu griezumā ir uzrādījuši sliktākus vai labākus rezultātus, taču, ja 2012.gadā varēja novērot, ka visu reģionu (izņemot Rīgas reģionu) TAI vērtības uzlabojās, it īpaši Vidzemes un Kurzemes reģionam, sasniedzot augstāko punktu kopš 2005.gada, izņemot Latgales reģionu, kur var novērot būtisku ekonomiskās krīzes ietekmi, tad 2013.gadā visu reģionu TAI vērtības pasliktinājās, turklāt Latgales reģionam sasniedzot sliktāko rādītāju kopš 2008.gada, kad reģiona TAI vērtība bija -1,267. 2014.gadā TAI vērtības Rīgas, Zemgales un Latgales reģioniem ir uzlabojušās, savukārt Vidzemes un Kurzemes reģioniem pasliktinājušās. Kopumā nedaudz palielinājusies arī Rīgas reģiona dominante.

Vienlaicīgi jāatzīmē, ka TAI aprēķinā tiek iekļauti statistikas dati, kas reģionālā dalījumā ir iegūstami tikai ar laika nobīdi – iekšzemes kopprodukts (par 2012.g.), nefinanšu investīcijas, individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits (par 2013.g.). Kas nozīmē, ka faktisko situāciju par iepriekšminētajiem rādītājiem 2014.gadā varēs vērtēt pēc vēlāko TAI aprēķinātajām vērtībām.

Attēls Nr. 1. Reģionu TAI dinamika no 2005.-2014.gadam

1.2. Rīgas starptautiskā konkurētspēja

Valsts stratēģiskais ietvardokuments 2007.-2013.gada periodam nosaka, ka HP RSK uzraudzībai tiek izmantots šāds uzraudzības rādītājs – **IKP uz vienu iedzīvotāju Rīgā % pret vidējo IKP uz vienu iedzīvotāju Baltijas jūras reģiona galvaspilsētās** (Kopenhāgena, Stokholma, Helsinki, Viļņa, Tallina) (bāzes vērtība 2004.gadā: 60%)³.

Lai gan iedzīvotāju skaita ziņā Rīga atpaliek no citām Baltijas jūras reģiona metropolēm (izņemot Tallīnu), Rīgā iedzīvotāju blīvums ir salīdzinoši liels (2,6 tūkst. iedzīvotāju uz km² 2013.gada 1.janvārī⁴). Tajā pašā laikā Helsinkos, Stokholmā, Tallinā un Viļņā iedzīvotāju blīvums ir robežās no 85,5 līdz 328,7 iedzīvotājiem uz km² (Kopenhāgenā 4,2 tūkst. iedzīvotāju uz km²), radot priekšnosacījumus Rīgas konkurētspējas paaugstināšanai Baltijas jūras reģiona mērogā. Ņemot vērā, ka aktuālās Eurostat datu vērtības, lai analizētu izmaiņas pēc IKP uz 1 iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes PPS (turpmāk – PPS) % no ES 28 valstu līmeņa, ir pieejamas kārtējā gada maija beigās, tad 2015.gada ziņojumā izvērtēti dati par iepriekšējā pārskata periodu, (t.sk. Tabula Nr. 1 *IKP uz vienu iedzīvotāju pēc PPS, euro un % pret vidējo IKP uz vienu iedzīvotāju pēc PPS*

³ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, sagatavojot ikgadējo ziņojumu par horizontālo prioritāšu „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” īstenošanu, ir secinājusi, ka rādītāja optimālai ikgadējai uzraudzībai, ir nepieciešams izmantot Eurostat datus NUTS 3 reģionu (ietilpst attiecīgās valstu galvaspilsētas) iedalījumā. Tā rezultātā rādītāja sākotnējā vērtība jeb bāzes vērtība ir noteikta 60%.

⁴ Eurostat dati.

Baltijas jūras reģionā, Attēls Nr. 2 IKP uz vienu iedzīvotāju pēc PPS, % pret vidējo IKP uz vienu iedzīvotāju pēc PPS Baltijas jūras reģionā, 2011.g. un Attēls Nr. 5. IKP uz 1 iedz. pēc PPS % no ES-28 valstu līmeņa).

Izvērtējot HP RSK uzraudzības rādītāju – IKP uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes Rīgā % pret vidējo IKP uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes Baltijas jūras reģiona galvaspilsētās – var secināt, ka **Rīga salīdzinājumā ar bāzes gadu ir uzrādījusi izaugsmi no 60% 2004.gadā līdz 66% 2011.gadā** (Tabula Nr. 1 un Attēls Nr. 2). Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, rādītājs ir uzrādījis pieaugumu (2010.gadā – 64%). Tam par pamatu ir ekonomiskās krīzes pārvarēšana – pēc Eurostat datiem 2010.gadā Latvijas iekšzemes kopprodukta kritums pret iepriekšējo gadu sastādīja tikai -0,9%, savukārt 2009.gadā – tas bija -17,7%. Apskatot pārējo Baltijas jūras reģiona galvaspilsētu rādītājus, var secināt, ka arī Tallinā un Viļņā ir novērojams pieaugums (Tallinā no 66% 2004.gadā līdz 75% 2011.gadā, Viļņā no 55% 2004.gadā līdz 68% 2011.gadā). Savukārt Kopenhāgenā, Helsinkos un Stokholmā var novērot rādītāja samazinājumu, 2011.gada rādītāju salīdzinot ar 2004.gada. Tas nozīmē, ka Baltijas valstu galvaspilsētu Rīgas, Tallinas, Viļņas kopējā ietekme ir palielinājusies Baltijas jūras reģionā.

Tabula Nr. 1
IKP uz vienu iedzīvotāju pēc PPS, euro un % pret vidējo IKP uz vienu iedzīvotāju pēc PPS Baltijas jūras reģionā

Galvaspilsēta	NUTS 3 reģions	2004		2011	
		IKP uz vienu iedz. pēc PPS	IKP uz vienu iedz., % no Baltijas reģiona galvaspilsētu vidējā	IKP uz vienu iedz. pēc PPS	IKP uz vienu iedz., % no Baltijas reģiona galvaspilsētu vidējā
Kopenhāgena	Byen København	37 800	128	44 800	126
Tallina	Põhja-Eesti	19 500	66	26 600	75
Rīga	Riga	17 300	60	23 700	66
Viļņa	Vilniaus apskritis	16 200	55	24 100	68
Helsinki	Helsinki-Uusimaa	33 200	112	38 300	107
Stokholma	Stockholms län	37 600	127	43 300	121
	Kopā	29 593	100	35 656	100

Datu avots: VARAM aprēķins, izmantojot Eurostat datus

Jāatzīmē, ka salīdzinošā statistika pilsētu iedalījumā Eiropas mērogā ir ierobežoti pieejama – autoritatīvākais avots ir Eurostat pārraudzītais *Urban audit* apsekojums, taču dati šī apsekojuma ietvaros tiek ievākti periodiski (pēdējais apsekojums veikts 2009.gadā) un to publicēšanas laikā ir novecojuši vai nepilnīgi, radot tikai vispārīgu ieskatu pilsētu attīstības tendencēs. Līdz ar to uzraudzības vajadzībām tika izmantota statistika par tiem NUTS 3 reģioniem, kuros iekļaujas Baltijas jūras reģiona galvaspilsētas, šādā iedalījumā statistiku Eurostat nodrošina katru gadu un šis ir optimāls tuvināts vērtējums. Eurostat reģionu tipoloģiju⁵ ietvaros ir izstrādājusi arī „metro

⁵ Reģionu tipoloģiju pārskats pieejams Eurostat oficiālajā tīmekļa vietnē (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Regional_typologies_overview)

reģionu” tipoloģiju⁶, atsevišķi izdalot galvaspilsētas reģionus. Metodoloģija balstās uz tā NUTS 3 reģiona izmantošanu, kurā atrodas attiecīgā pilsēta, taču iekļaujot pieguļošos NUTS 3 reģionus, ja tajos iestiepjas pilsētas aglomerācija. Rīgas galvaspilsētas reģions pēc šādas metodikas iekļauj Rīgas un Pierīgas statistiskos reģionus. Tomēr, analizējot iekšzemes kopprodukta rādītāju uz vienu iedzīvotāju, Rīgas galvaspilsētas reģiona rādītājs ir ievērojami zemāks, salīdzinot ar Rīgas kā atsevišķa statistiskā reģiona rādītāju (pēc *Eurostat* datiem par 2009.g. IKP uz vienu iedzīvotāju pēc PPS atšķirība bija 1,3 reizes). Tādejādi to ir problemātiski izmantot Rīgas kā galvaspilsētas uzraudzībai.

Lai gan Rīga, vērtējot pēc IKP, atpaliek savā attīstībā no pārējām Baltijas jūras reģiona galvaspilsētām, tomēr, izmantojot savu potenciālu un ģeogrāfisko atrašanās vietu, izaugsmes ziņā tā ir uzrādījusi līderību Baltijas jūras reģionā vairākās atsevišķās jomās. Piemēram, Rīgas ostā 2014.gadā, salīdzinot ar 2007.gadu, saglabājas straujākais pasažieru skaita apgrozījuma pieaugums starp pārējām Baltijas jūras reģiona galvaspilsētām (Tabula Nr. 2). Taču, tā kā aktuālās *Eurostat* datu vērtības, lai analizētu izmaiņas kravu apgrozību ir pieejamas kārtēja gada maija beigās, tad 2015.gada ziņojumā izvērtēti dati par iepriekšējā pārskata periodu. Līdz ar to saskaņā ar 2012.gada *Eurostat* datiem Rīga ir līdere izaugsmē ne tikai pēc relatīviem rādītājiem, bet arī pēc pārkrauto kravu apjoma, kas Rīgas ostu izvirza otrajā vietā pēc pārkrauto kravu apjoma tonnās starp Baltijas jūras reģiona ostām (Attēls Nr.).

Tabula Nr. 2
Pasažieru apgrozība Baltijas jūras reģiona galvaspilsētu ostās (iebraukušie un izbraukušie), tūkstošos

Galvaspilsēta	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Pieaugums reizēs 2013/2007
Kopenhāgena	1 161	1 151	1 184	1 089	1 159	1 169	1 115	0,96
Tallina	6 220	6 870	6 841	7 523	8 043	8 417	8 727	1,40
Rīga	311	403	553	647	713	732	771	2,48
Helsinki	8 561	8 976	9 085	9 849	10 326	10 637	10 756	1,26
Stokholma	8 127	8 677	9 089	9 147	9 184	9 108	8 889	1,09

Datu avots: Eurostat

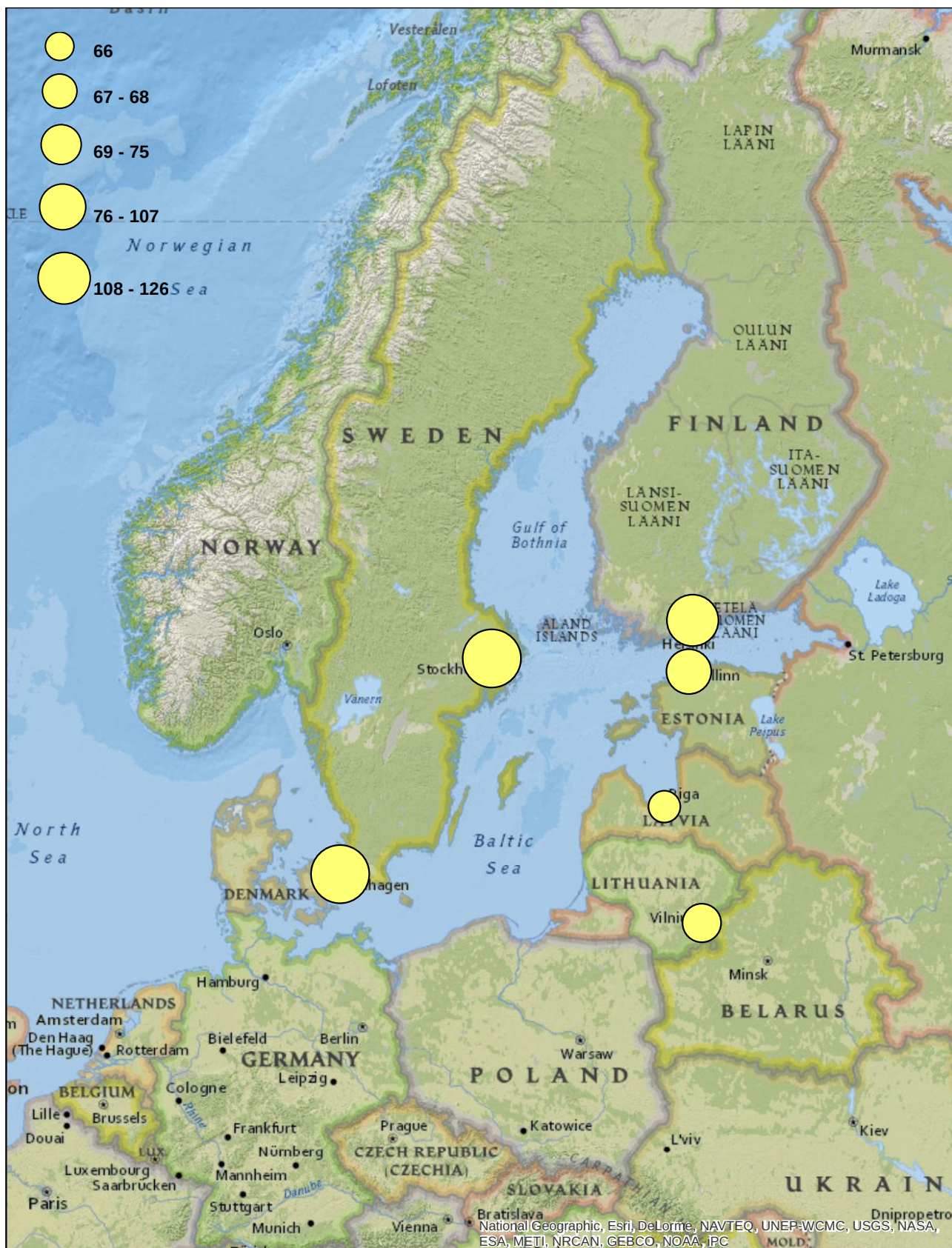
Lai gan Rīgas lidosta līdzīgi kā Rīgas osta nevar konkurēt ar pārējām Baltijas jūras valstu galvaspilsētu lielākajām lidostām (izņemot Viļņu un Tallinu) pasažieru skaita apgrozībā, Rīgas lidosta ieņem otro vietu, nedaudz atpaliekot no Viļņas lidostas, pasažieru skaita pieauguma ziņā (Tabula Nr. 3). Savukārt 2013.gadā gan novērojama tendence, ka Rīgas lidostā tāpat kā pārējās Baltijas jūras reģionu galvaspilsētu lidostās apkalpoto pasažieru skaits palielinās. Pēc *Eurostat* datiem 2013.gadā Rīgas lidostā ir apkalpots par apmēram 28 tūkst. pasažieriem vairāk nekā 2012.gadā.

Tabula Nr. 3
Pasažieru apgrozība Baltijas jūras reģiona galvaspilsētu lidostās (iebraukušie un izbraukušie), tūkstošos

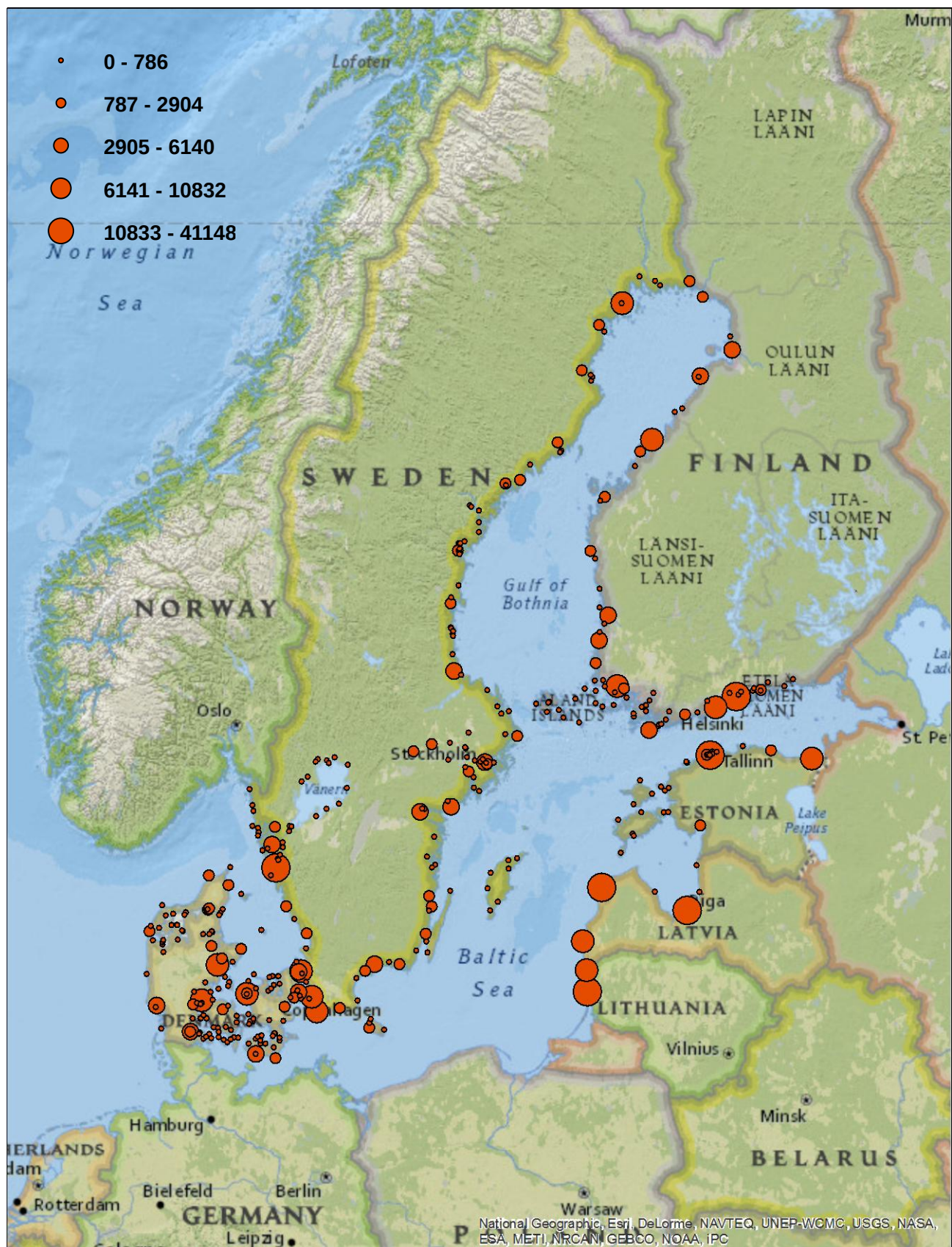
⁶ Metro reģionu tipoloģijas apraksts ir pieejams Eurostat oficiālajā tīmekļa vietnē (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region_cities/metropolitan_regions)

Galvaspilsēta/ lidosta	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Pieaugums reizēs 2013/2007
København/Kastrup Airport	21 293	21 687	19 605	21 386	22 607	23 222	23 970	1,13
Lennart Meri Tallinn Airport	1 723	1 804	1 341	1 381	1 908	2 202	1 959	1,14
Riga Airport	3 156	3 687	4 063	4 656	5 098	4 755	4 782	1,52
Vilnius Airport	1 714	2 042	1 306	1 370	1 709	2 206	2 657	1,55
Helsinki/Vantaa Airport	13 145	13 435	12 602	12 861	14 871	14 851	15 271	1,16
Stockholm/Arlanda Airport	17 904	18 126	16 058	16 957	19 059	19 686	20 674	1,15

Datu avots: Eurostat

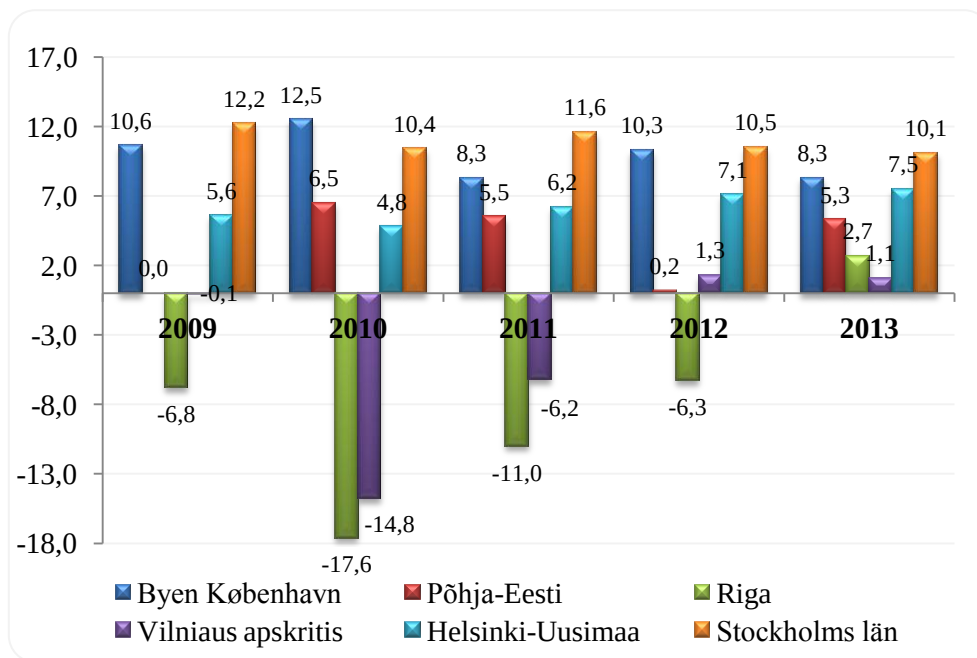

Attēls Nr. 2. IKP uz vienu iedzīvotāju pēc PPS, % pret vidējo IKP uz vienu iedzīvotāju pēc PPS Baltijas jūras reģionā, 2011.g. Avots: VARAM aprēķins, izmantojot Eurostat datus; VARAM veidota karte, izmantojot National Geographic un GISCO-Eurostat datus

Attēls Nr. 3. Kravu apgrozība Baltijas jūras reģiona ostās (ienākošās un izejošās) 2012.g., tūkstošos tonnu.
 Avots: VARAM aprēķins, izmantojot Eurostat datus; VARAM veidota karte, izmantojot National Geographic un GISCO-Eurostat datus

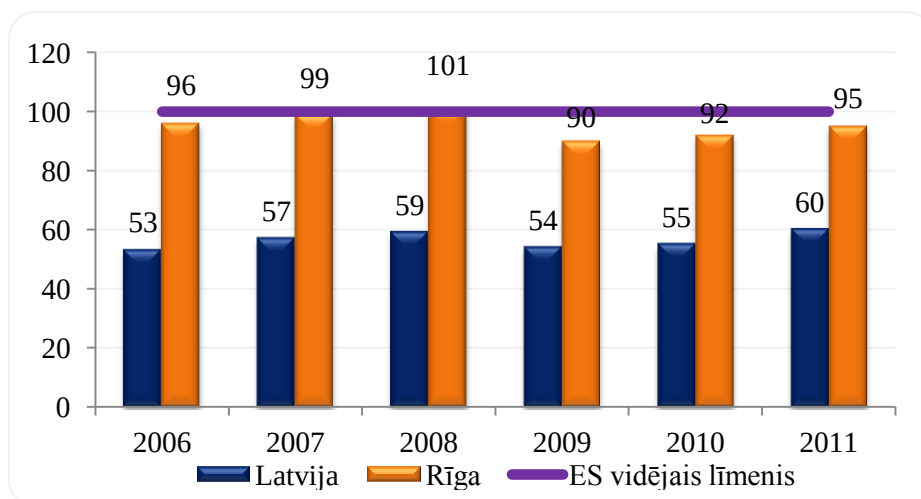
Savukārt skatoties no Rīgas pilsētas pievilcības aspekta, Rīgas pilsētā kopumā jau kopš 2005.gada (*grafiski attēloti dati no 2009.gada*) katru gadu ir novērojams iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas negatīvs saldo, kas liecināja, ka katru gadu Rīgas pilsētu pamet vairāk iedzīvotāju, nekā tajā apmetas uz dzīvi, taču 2013.gadā ir novērojams iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas pozitīvs saldo visās apskatītajās pilsētās (Attēls Nr. 44).

Attēls Nr. 4. Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo uz 1000 iedz.

Datu avots: Eurostat

Tā kā aktuālās Eurostat datu vērtības, lai analizētu izmaiņas pēc IKP uz 1 iedzīvotāju pēc PPS % no ES 28 valstu līmeņa, ir pieejamas kārtēja gada maija beigās, līdz ar to ziņojumā ir attēlotas iepriekšējā pārskata perioda datu vērtības, kas parāda, ka atšķirībā no Latvijas kopumā Rīga stabili ir pietuvojusies un gandrīz sasniegusi vidējo attīstības līmeni Eiropas Savienībā (Attēls Nr. 5).

Attēls Nr. 5. IKP uz 1 iedz. pēc PPS % no ES-28 valstu līmeņa.

Datu avots: Eurostat

2. ES fondu ieguldījumi Latvijas teritorijās

2.1. Metodoloģija

Kā ES fondu ieguldījumi šajā ziņojumā apskatīti no 2007.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 31.decembrim veiktie maksājumi⁷. Šāds rādītājs teritorijas attīstības kontekstā ir būtiskāks par apstiprināto projektu vai noslēgto līgumu kopsummām, jo sniedz informāciju par finansējumu, kas apskatītājā periodā faktiski nonācis konkrētās teritorijās. Ziņojumā nav iekļauta informācija par tehniskās palīdzības finansējumu⁸.

Lai sniegtu objektīvu informāciju par ES fondu ieguldījumiem Latvijas reģionos, ES fondu aktivitātes/apakšaktivitātes (turpmāk – aktivitātes) **tika sadalītas pēc to ietekmes mēroga aktivitātēs ar nacionāla, reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi** (Pielikums Nr. 1). Ziņojumā apskatīti ES fondu ieguldījumi aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi.

Lai noteiktu aktivitāšu sadalījumu pa ietekmes līmeņiem, galvenokārt tika vērtēts aktivitātes ieviešanas nosacījumos paredzēto un faktisko finansējuma saņēmēju darbības mērogs, ievērojot, ka reģionālai attīstībai ir būtiski tikai tādi ieguldījumi, kam ir reģionāls un/vai vietējs mērogs. Vienlaikus tika ņemti vērā arī tādi aspekti kā darbības programmu papildinājumos noteikto aktivitātes īstenošanas rezultātu teritoriālais mērogs un apstiprinātajos projektu pieteikumos norādītā projekta īstenošanas teritorija.

Gadījumos, kad projekts īstenots vairākās teritorijās projektam noteikts augstāks ietekmes līmenis, piem., ja projekts īstenots divās pašvaldībās viena reģiona ietvaros, tad projektam noteikta reģionāla līmeņa ietekme, savukārt ja projekts īstenots vairākās pašvaldībās divu vai vairāku reģionu ietvaros, tad projektam noteikta nacionāla līmeņa ietekme.

Aktivitātes ar **reģionālu ietekmi** sniedz atbalstu augstākās, profesionālās izglītības un iekļaujošas izglītības veicināšanai, sociālās aprūpes infrastruktūras un pakalpojumu attīstībai reģionos, zinātnes un pētniecības, kā arī tehnoloģiju attīstībai, augstākās, profesionālās un speciālās izglītības infrastruktūras attīstībai, veselības aprūpes infrastruktūras attīstībai, valsts 1.šķiras autoceļu maršrutu sakārtošanai, mazo ostu infrastruktūras uzlabošanai, atkritumu apsaimniekošanas attīstībai, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšanai, plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšanai, nevalstisko organizāciju administratīvās kapacitātes stiprināšanai, valsts nozīmes pieminekļu saglabāšanai, plūdu draudu risku novēršanai, tranzītielu sakārtošanai pilsētu teritorijās, kā arī ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībai.

Aktivitātes ar **vietēju ietekmi** atbalsta nevalstisko organizāciju un vietējo pašvaldību administratīvās kapacitātes stiprināšanu, speciālistu piesaisti plānošanas reģionos un vietējās pašvaldībās, kā arī komersantu organizētas apmācības un augstas kvalifikācijas darbinieku piesaisti uzņēmumos, jaunu produktu, tehnoloģiju un produkcijas ar augstu pievienoto vērtību izstrādi, mārketinga aktivitātes ārējo tirgu apgūšanai, kā arī mikro, mazo un vidējo komersantu attīstību īpaši atbalstāmajās teritorijās, pirmsskolas un vidējās izglītības infrastruktūras attīstību,

⁷ Dati ģenerēti no ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēmas uz 27.07.2015. Maksājuma pieprasījuma metrika „MP veiktais maksājums, EUR”. Laukā „MP veiktais maksājums” norādīto finansējumu veidu: ES fondu finansējums; attiecināmais valsts un pašvaldību budžeta finansējums; valsts budžeta dotācija pašvaldībām; cits attiecināmais publiskais finansējums un attiecināmais privātais finansējums.

⁸ Aktivitātes ar tehniskās palīdzības finansējumu - 1.6.1.1., 2.4.1.1., 3.7.1.1. un 3.8.1.1.

satiksmes drošības, ūdenssaimniecības un siltumapgādes infrastruktūras attīstību, ēku siltināšanu un atjaunojamo energoresursu izmantošanu koģenerācijas elektrostaciju attīstībai, publisko transportu ārpus Rīgas, velotūrisma produktu attīstību, tranzītielu sakārtošanu, vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizāciju un informatizāciju, kā arī kultūras mantojuma saglabāšanu.

Ziņojumā apskatīti šādi ES fondu ieguldījumu rādītāji:

- ▶ **reģionā īstenotajiem projektiem izmaksātais finansējums un reģionā īstenoto projektu skaits**, kuru ietvaros tiek veikti maksājumi, kas raksturo reģiona attīstībā ieguldītā finansējuma apjomu un finansējuma apguves progresu pa reģioniem aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi, un atsevišķi aktivitāšu tikai ar vietēja līmeņa ietekmi dalījumā;
- ▶ **reģiona piesaistītais finansējums aktivitāšu dalījumā pa atbalsta jomām**⁹, kas atspoguļo reģionu nepieciešamību jeb pieprasījumu pēc finansējuma rakstura, kā arī ļauj spriest par piesaistītā finansējuma atbilstību reģiona vajadzībām un potenciālam aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi dalījumā;
- ▶ **reģionā īstenoto projektu finansējums uz vienu iedzīvotāju**, kas objektīvāk raksturo reģiona attīstībā ieguldīto finansējuma apjomu, ņemot vērā, ka iedzīvotāju sadalījums Latvijas reģionos ir nevienmērīgs (Rīgas reģionā dzīvo 50,3% valsts iedzīvotāju)¹⁰ aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi, un atsevišķi aktivitāšu tikai ar vietēja līmeņa ietekmi dalījumā.

ES fondu ieguldījumi apskatīti kopumā un darbības programmu dalījumā:

- ▶ aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi – 9 nacionālas nozīmes attīstības centru un 21 reģionālas nozīmes attīstības centra dalījumā un vietējo pašvaldību dalījumā;
- ▶ ziņojuma 2.3. un 2.4.nodaļas ietvaros tiek apskatītas tikai tās aktivitātes, kurām saskaņā ar Darbības programmām, Darbības programmu papildinājumiem (turpmāk – DPP) un Ministru kabineta noteikumiem par aktivitātes īstenošanu ir noteikta ietekme uz HP TLA un HP RSK.

ES fondu ieguldījumi teritorijās analizēti **kontekstā ar attiecīgo teritoriju sociālekonomisko attīstību raksturojošo rādītāju** – teritorijas attīstības līmeņa izmaiņu indeksu (turpmāk – TALI)¹¹. TALI tiek aprēķināts, izmantojot tādus rādītājus kā: bezdarba līmenis, IKP, iedzīvotāju ienākuma nodokļa apmērs, nefinanšu investīcijas, demogrāfiskās slodzes līmenis, individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits, iedzīvotāju blīvums, iedzīvotāju skaita izmaiņas reģionālā līmenī un bezdarba līmenis, iedzīvotāju ienākuma nodokļa apmērs, demogrāfiskās slodzes līmenis, iedzīvotāju skaita izmaiņas vietējā līmenī. Atšķirībā no iepriekš apskatītā TAI, kas ir strukturāls rādītājs un tā izmaiņas ietekmē sociālekonomiskās vides izmaiņas vairāku gadu garumā, TALI jeb teritorijas attīstības ķēdes indekss reaģē uz ikgadējām ekonomiskās attīstības izmaiņām. TALI parāda teritoriju atpaliekošu vai apsteidzošu attīstību no vidējā valsts sociālekonomiskās attīstības līmeņa iepriekšējā gadā. Tādā veidā tiek ievērtēts arī attīstības

⁹ Atbalsta jomas ir noteiktas, ES fondu aktivitātes grupējot pēc ieguldījumu veida, kā arī balstoties uz Valsts stratēģiskā ietvardokumenta 2007.-2013.gadam noteiktajām atbalsta jomām (Pielikums Nr. 2).

¹⁰ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 2015.gada 1.janvāri.

¹¹ Vairāk par TALI jeb ķēdes indeksu metodiku - O.Krastiņš, E.Vanags, I.Vanags, E.Valodiņš, A.Zaķe, V.Locāne „Latvijas dažādība skaitļos un vīzijās”, Rīga, Centrālā statistikas pārvalde, 2009.

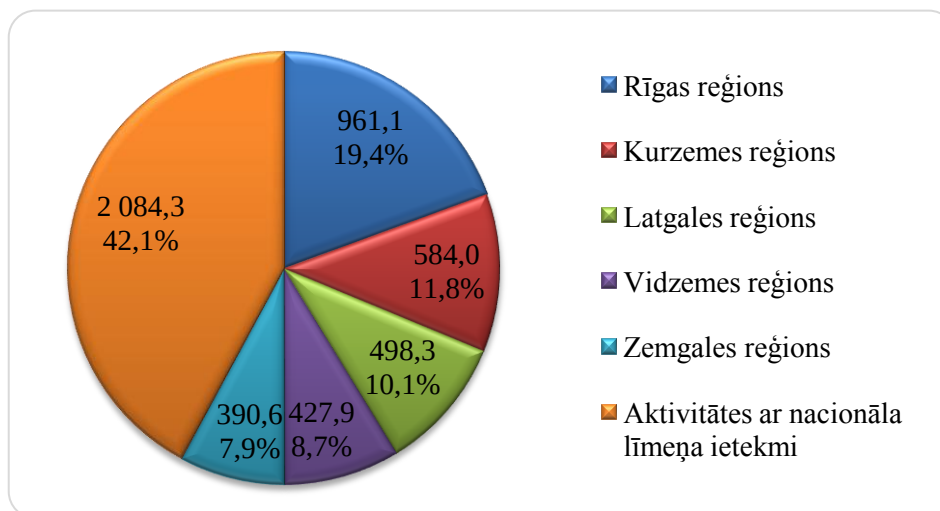
temps, pirmkārt, viena gada ietvaros, otrkārt, nevis katrai teritorijai atsevišķi, bet katrai teritorijai attiecībā pret iepriekšējo gadu vidējiem rādītājiem valstī.

Ziņojumā arī tiek norādīts, ja konstatētas būtiskas atšķirības no iepriekšējā pārskata perioda (2007.-2013.gads) secinājumiem.

2.2. Kopējais ES fondu finansējums reģionos

Izmaksātais ES fondu ieguldījumu apjoms sasniedz 4 946,2 milj. euro, no kuriem vairāk nekā pusi (2 861,9 milj. euro jeb 57,9%) veido finansējums, kas izmaksāts aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi (Attēls Nr. 6). Salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu finansējums aktivitātēm ar reģionālu un vietēju ietekmi ir pieaudzis par 2,7%, tas skaidrojams ar to, ka pieaudzis izmaksātā finansējuma apmērs aktivitātēm, kas vērstas uz teritoriju attīstību.

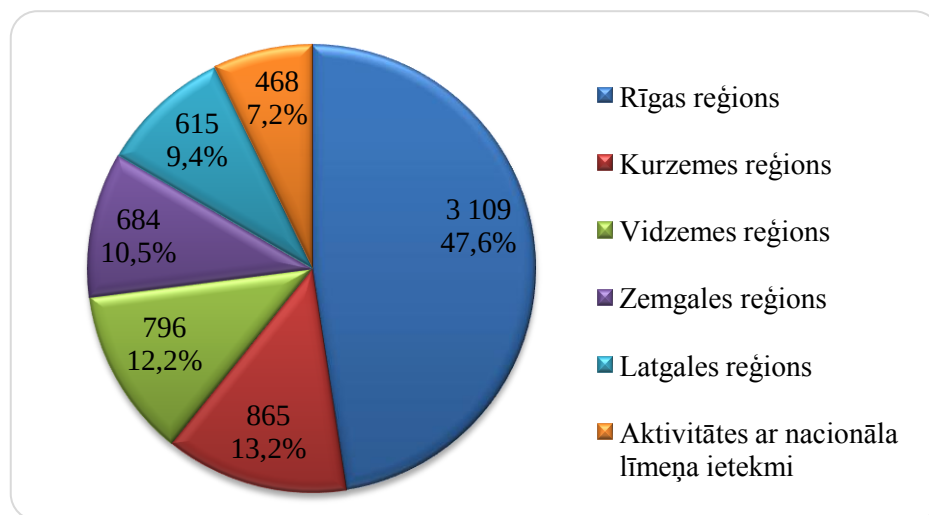
Lielāko finansējuma apjomu piesaistījis Rīgas reģions – 961,1 milj. euro, tam seko Kurzemes reģions – 584,0 milj. euro, Latgales reģions – 498,3 milj. euro, Vidzemes reģions – 427,9 milj. euro un Zemgales reģions, kas piesaistījis 390,6 milj. euro lielu finansējumu.

Attēls Nr. 6. ES fondu ieguldījumi, milj. euro un %

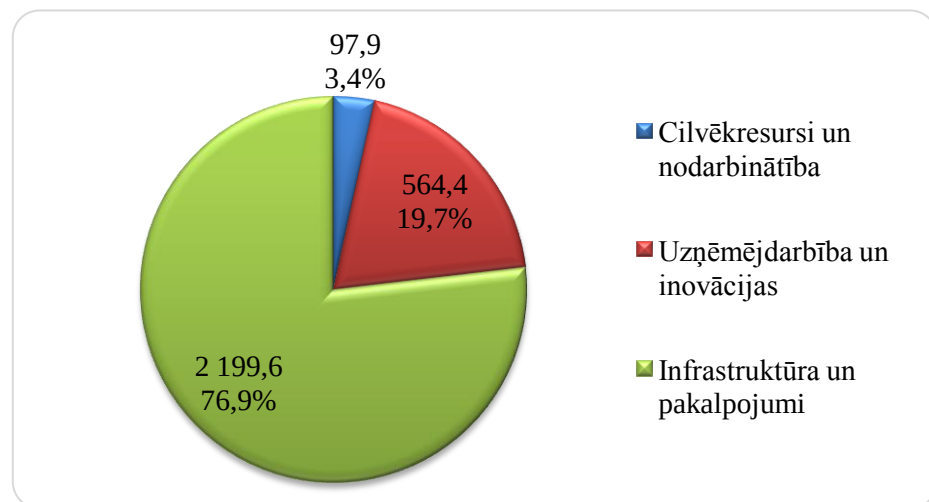
Pārskata periodā īstenoti 6 537 projekti, t.sk. 468 jeb 7,2% ar nacionāla līmeņa ietekmi. Aplūkojot projektu sadalījumu pa reģioniem aktivitāšu ar reģionālu un vietēju ietekmi ietvaros, redzams, ka 51,2% projektu īstenoti Rīgas reģionā (t.sk. 34,1% īstenoti Rīgā). Kurzemes reģionā īstenoti 14,3%, Vidzemes reģionā – 13,1%, Zemgales un Latgales reģionā attiecīgi – 11,3% un 10,1% (Attēls Nr.). Aktivitāšu ar nacionāla līmeņa ietekmi ietvaros lielākais finansējums izmaksāts projektiem, kas īstenoti transporta infrastruktūras, uzņēmējdarbības veikšanas, kā arī nodarbinātības un sociālo pakalpojumu jomā.

Izvērtējot aktivitāšu ar nacionāla līmeņa ietekmi ieguldījumu vietas, tiek secināts, ka lielāko īpatsvaru veido ES fondu ieguldījumi, kas veikti visos reģionos („Visa Latvija”) – 1 023,5 milj. euro jeb 49,1% no kopējā izmaksātā finansējuma apjoma aktivitātēm ar nacionāla līmeņa ietekmi (2 084,3 milj. euro). Rīgas reģionam piesaistīti 713,9 milj. euro jeb 34,3% (t.sk. 25,8% no maksājumiem veikti Rīgā), kam seko Kurzemes reģions ar piesaistīto finansējumu 179,7 milj. euro apmērā jeb 8,6%, Zemgales reģions – 105,3 milj. euro jeb 5,1%, Latgales reģions – 51,8 milj. euro jeb 2,5% un Vidzemes reģions – 10,0 milj. euro jeb 0,5% apmērā. Šāds finansējuma sadalījums ir skaidrojams ar valsts pārvaldes iestāžu, uzņēmumu un uzņēmējdarbību atbalstošo organizāciju koncentrāciju Rīgā.

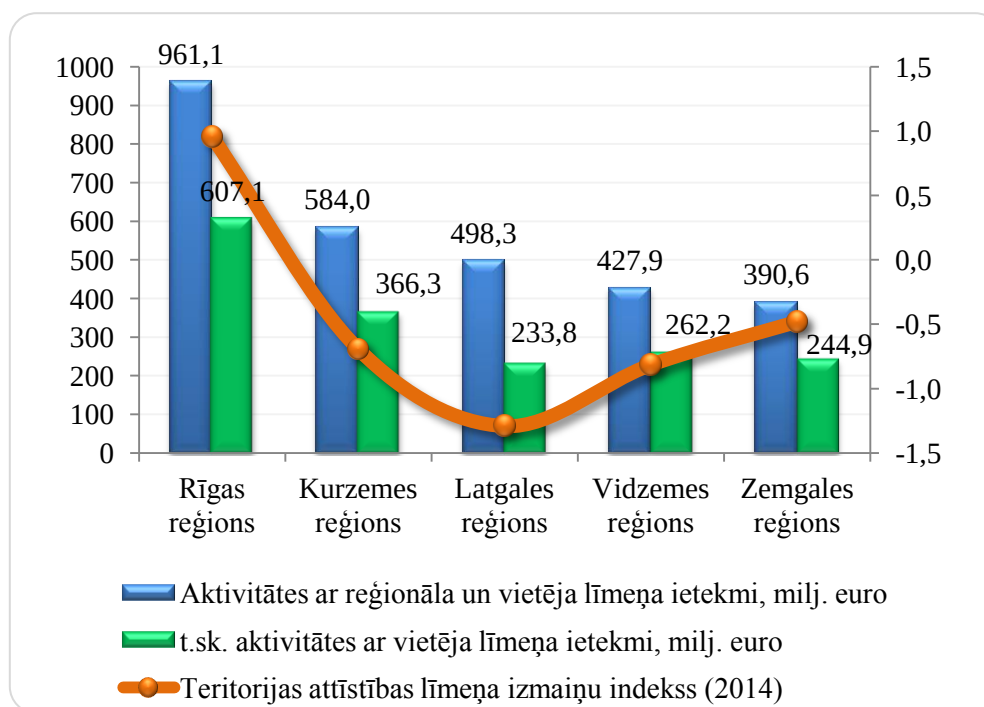
Attēls Nr. 7. ES fondu projekti, kuros veikti maksājumi, skaits un %

Ievērojamu īpatsvaru (76,9%) ziņojumā apskatīto ieguldījumu, aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ietvaros veikto maksājumu, veido darbības programma „Infrastruktūra un pakalpojumi” (Attēls Nr.). Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” īpatsvars ir nedaudz samazinājies no 80,4% līdz 76,9%, savukārt darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” īpatsvars ir pieaudzis no 16,8% līdz 19,7%, arī darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” īpatsvars ir nedaudz pieaudzis no 2,9% līdz 3,4%.

Attēls Nr. 8. ES fondu aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi pa darbības programmām, milj. euro un %

Trešo daļu jeb 33,6% no kopējā ES fondu finansējuma, apskatot aktivitātes ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi, ir piesaistījis Rīgas reģions, kam seko Kurzemes reģions ar 20,4%, Latgales reģions ar 17,4%, Vidzemes reģions ar 15,0% un Zemgales reģions ar 13,6% finansējuma. Rīgas reģiona saņemtais finansējums ir 2,5 reizes lielāks par Zemgales, 2,2 reizes lielāks par Vidzemes un 1,9 reizes lielāks par Latgales reģiona saņemto finansējumu (Attēls Nr.), savukārt Kurzemes reģiona saņemtais finansējums ir 1,6 reizes mazāks nekā Rīgas reģiona saņemtais finansējums.

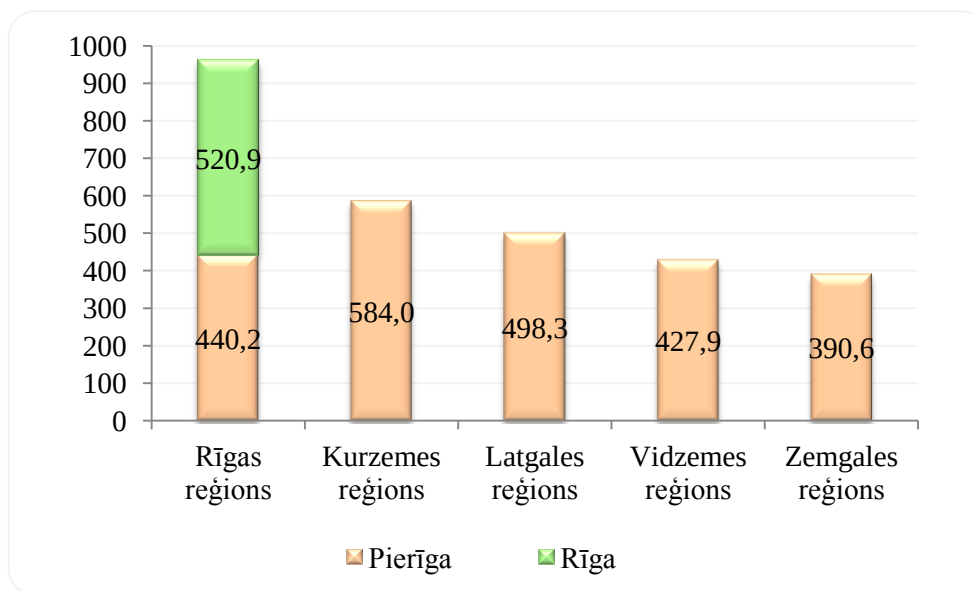
Attēls Nr. 9. ES fondu aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi reģionos

Salīdzinot ar iepriekšējā pārskata periodu, būtiskas izmaiņas nav notikušas un otrs lielākais finansējums izmaksāts Kurzemes reģionam, Latgale – reģions ar mazāko TALI un IKP uz iedzīvotāju – saņēmis trešo lielāko finansējuma apjomu aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi. Iepriekšējā pārskata periodā Latgales reģions saņēma 17,2% finansējuma, kas nozīmē, ka finansējuma īpatsvars ir pieaudzis par 0,2%, Kurzemes reģionam, salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, finansējuma īpatsvars ir samazinājies par 1,0%, Zemgales reģionam samazinājums ir par 0,5%, turpretim Rīgas reģionam ir vērojams pieaugums par 1,9%. Vidzemes reģionam finansējuma īpatsvars ir samazinājies par 0,6%.

Lai arī trešo daļu jeb 33,6% no kopējā ES fondu finansējuma, apskatot aktivitātes ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi, ir piesaistījis Rīgas reģions, 54,2% no šī finansējuma piesaistījusi Rīgas pilsēta, līdz ar to ieguldījumi pārējās reģiona pašvaldībās ir 440,2 milj. euro apmērā un tas starp reģioniem ir trešais lielākais finansējums. Līdz ar to, apskatot izmaksāto finansējumu aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi statistisko reģionu ietvaros¹² (Rīga, Pierīgas reģions, Zemgales reģions, Vidzemes reģions, Latgales reģions un Kurzemes reģions), var secināt, ka lielāko finansējuma apmēru ir piesaistījis Kurzemes reģions (Attēls Nr.).

Apskatot **aktivitāšu finansējumu uz vienu iedzīvotāju reģionos**, redzams, ka lielāko finansējuma apjomu uz vienu iedzīvotāju aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi tāpat kā iepriekšējā periodā piesaistījis Kurzemes reģions – 2 067,9 euro, nedaudz mazāk piesaistījis Vidzemes reģions, kas ir pēc iedzīvotāju skaita mazākais reģions – 1 958,3 euro, Latgales un Zemgales reģioni ir saņēmuši attiecīgi 1 585,5 euro un 1 477,5 euro, savukārt mazāko finansējumu uz vienu iedzīvotāju saņēmis Rīgas reģions – 879,1 euro (Attēls Nr.).

¹² Par statistiskajiem reģioniem: <http://www.csb.gov.lv/en/node/28607>

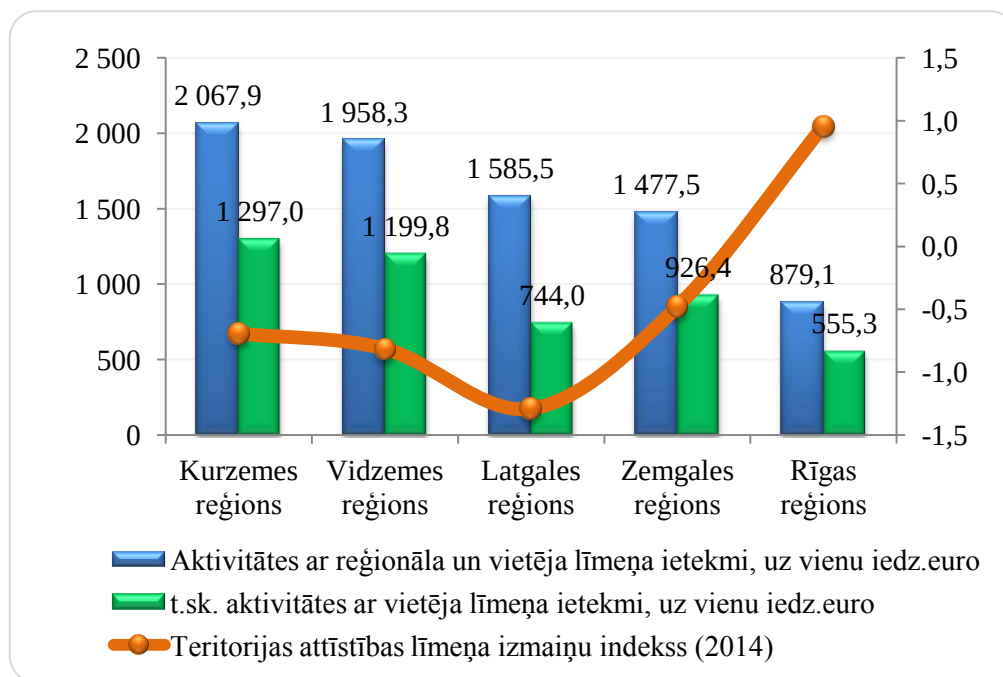

Attēls Nr. 10. ES fondu aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi statistiskajos reģionos, milj. euro

Latgales reģiona saņemtais finansējums uz vienu iedzīvotāju ir 1,8 reizes lielāks par Rīgas reģiona saņemto finansējumu uz vienu iedzīvotāju aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi, savukārt Kurzemes un Vidzemes reģionos uz vienu iedzīvotāju izmaksāts attiecīgi pat 2,4 un 2,2 reizes lielāks finansējums par Rīgas reģiona saņemto. Vidējais aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ietvaros izmaksātais finansējums uz vienu iedzīvotāju Latvijā ir 1 475,1 euro.

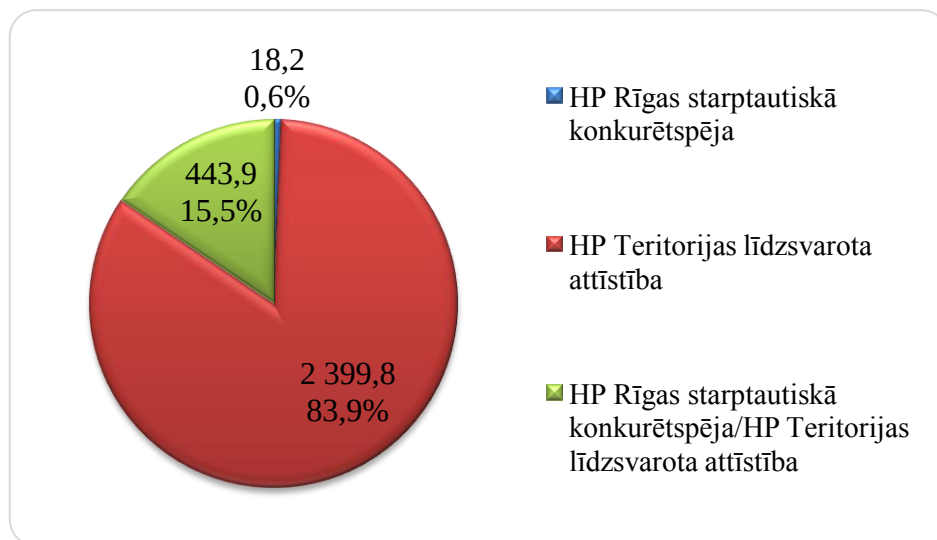
Apskatot aktivitāšu finansējumu uz vienu iedzīvotāju reģionos, var secināt, ka reģioni ar zemāku TALI un IKP uz vienu iedzīvotāju salīdzinājumā ar Rīgas reģionu ir piesaistījuši lielāku finansējumu, tas skaidrojams ar lielo iedzīvotāju skaita īpatsvaru Rīgas reģionā, jāatzīmē, ka iedzīvotāju skaits Rīgas pilsētā ir 701 977 un Pierīgā – 391 276.¹³

¹³ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 2015.gada 1.janvāri.

Attēls Nr. 11. ES fondu aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi uz vienu iedzīvotāju reģionos

No kopējā izmaksātā ES fondu finansējuma aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi (2 861,9 milj. euro) HP TLA ietekmējošās aktivitātes (Pielikums Nr. 1) veido 2 399,8 milj. euro jeb 83,9% finansējuma, HP RSK ietekmējošās aktivitātes veido 18,2 milj. euro lielu finansējuma apjomu jeb 0,6%, savukārt aktivitātēm, kam ir noteikta ietekme uz abām HP, izmaksātais finansējums veido 443,9 milj. euro jeb 15,5% lielu īpatsvaru (Attēls Nr.).

Attēls Nr. 12. ES fondu aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi pēc ietekmes uz horizontālajām prioritātēm „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” un „Teritorijas līdzsvarota attīstība”, milj. euro un %

No kopumā 6 069 īstenotajiem projektiem aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi 13 projekti jeb 0,2% ir ar ietekmi tikai uz HP RSK, 5 680 projekti jeb 93,6% ar ietekmi uz HP TLA un 376 projekti jeb 6,2% ar ietekmi uz abām HP.

Aktivitātēm ar reģionāla līmeņa ietekmi piesaistītais finansējums veido 1 147,6 milj. euro, apskatot ES fondu **aktivitātes ar teritoriālu ietekmi pa atbalsta jomām** (Pielikums Nr. 2), var secināt, ka lielāko finansējuma īpatsvaru aktivitātēm ar reģionālu ietekmi veido joma “policentriska attīstība”, kur izmaksāti 280,6 milj. euro, kas ir par 0,9 reizēm vairāk nekā joma, kas ir saņēmusi otro lielāko finansējumu – izglītība (253,4 milj. euro). Tālāk seko veselības aprūpes un transporta infrastruktūras jomas, attiecīgi ar 216,5 milj. euro un 181,6 milj. euro lielu finansējumu (Attēls Nr.). Vismazāko finansējumu ir piesaistījusi nodarbinātības un sociālo pakalpojumu joma – 1,6 milj. euro.

Aktivitātēs ar reģionāla līmeņa ietekmi finansējums vispār nav izmaksāts sekojošās jomās – uzņēmējdarbības veikšana, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, enerģētika un ēku energoefektivitāte. Tas skaidrojams ar to, ka pēc aktivitāšu dalījuma pa atbalsta jomām konkrēto jomu aktivitātēm ir nacionāla vai vietēja līmeņa ietekme.

Izglītības jomā lielāko īpatsvaru veido finansējums Rīgas reģionam – 47,7%, vismazāko – Zemgales reģionam – 5,0%. Lielāko finansējumu, salīdzinājumā ar pārējiem reģioniem, Rīgas reģions saņēmis arī vides aizsardzības un risku mazināšanas, nodarbinātības un sociālo pakalpojumu, veselības aprūpes un zinātnes un pētniecības jomā. Turpretī mazāko finansējuma apjomu Rīgas reģions ir saņēmis kultūras un tūrisma, policentriskas attīstības un komunālās saimniecības jomās. Kurzemes reģionam lielākais finansējums izmaksāts kultūras un tūrisma jomā – 38,0%. No kopējā izmaksātā finansējuma apjoma veselības aprūpes jomā mazāko finansējumu saņēmis Vidzemes reģions – 8,0%, kas mazāko finansējumu saņēmis arī zinātnes un pētniecības jomā – 0,5%.

Komunālās saimniecības jomā 26,3%, kas ir lielākais finansējuma apjoms, izmaksāts Zemgales reģionam. Latgales reģions ir saņēmis lielāko finansējumu jomā „policentriska attīstība” – 35,1%, savukārt mazāko finansējumu nodarbinātības un sociālo pakalpojumu jomā – 12,5%. Vislielāko finansējumu transporta infrastruktūras jomā saņēmis Vidzemes reģions – 29,5%, vismazāko Kurzemes reģions – 13,0%. Vides aizsardzības un risku mazināšanas jomā finansējums nav izmaksāts tikai Kurzemes reģionam.

Aktivitātēm ar vietēja līmeņa ietekmi pa atbalsta jomām piesaistītais finansējums veido 1 714,3 milj. euro. Lielāko īpatsvaru aktivitātēm ar vietēju ietekmi veido joma – komunālā saimniecība, kur izmaksāti 715,4 milj. euro, kas ir 1,4 reizes lielāks apjoms nekā jomai, kas ir saņēmusi otro lielāko finansējumu – uzņēmējdarbības veikšana (505,9 milj. euro). Tālāk seko transporta infrastruktūra ar 184,1 milj. euro lielu finansējumu. Vismazāko finansējumu ir piesaistījušas jomas – veselības aprūpe – 9,2 milj. euro un publiskā pārvalde – 9,9 milj. euro, kurām finansējums ir vidēji 75 reizes mazāks nekā komunālajai saimniecībai izmaksātais.

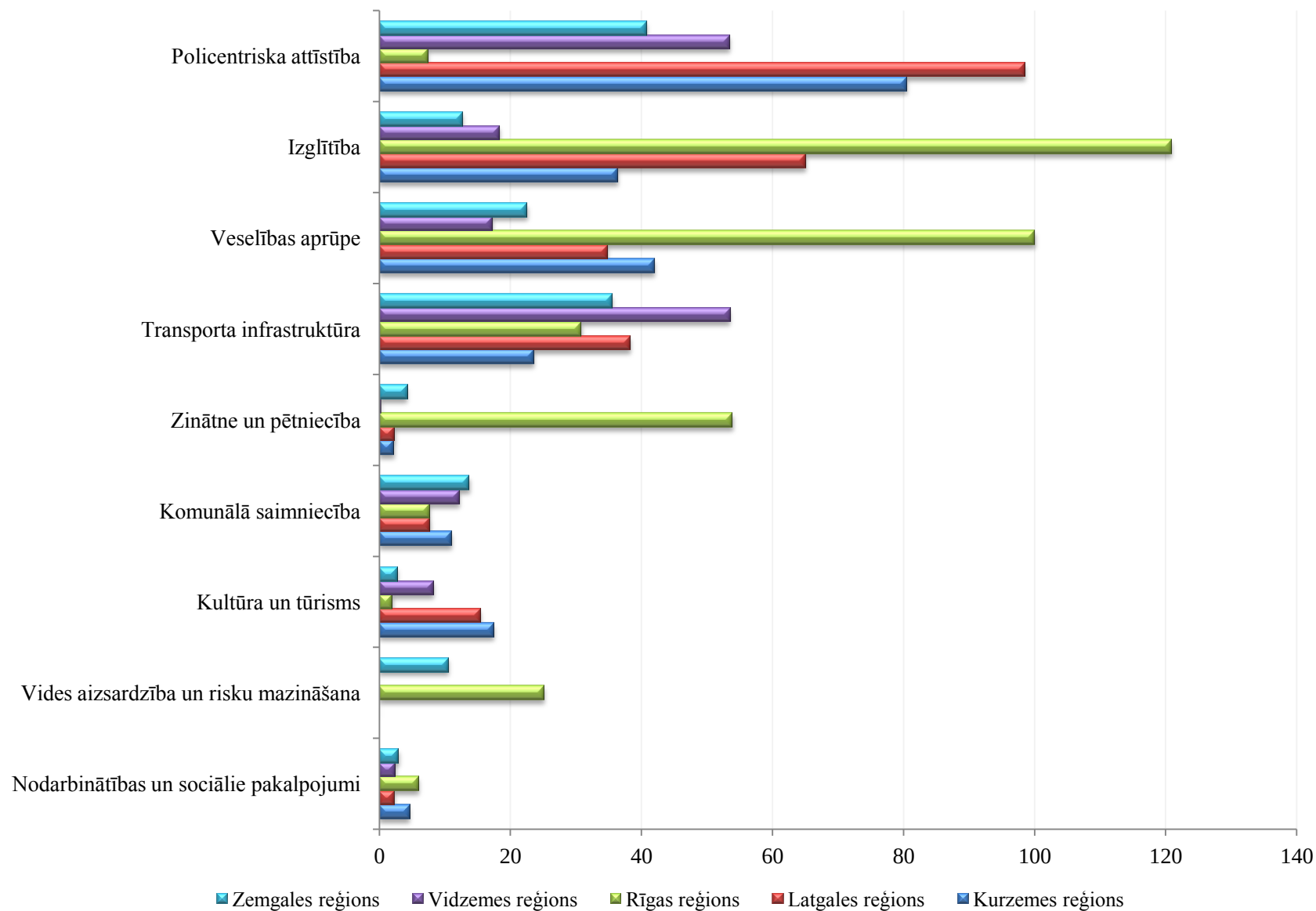
Aktivitātēs ar vietēja līmeņa ietekmi finansējums nevienam no reģioniem nav izmaksāts vides aizsardzības un risku mazināšanas, policentriskas attīstības, zinātnes un pētniecības jomās. Tas skaidrojams ar to, ka pēc aktivitāšu dalījuma pa atbalsta jomām policentriskas attīstības jomai aktivitātes ir ar reģionāla līmeņa ietekmi, bet zinātnes un pētniecības un vides aizsardzības un risku mazināšanas jomu aktivitātes ir ar reģionāla un nacionāla līmeņa ietekmi.

Enerģētikas jomā vislielāko īpatsvaru veido finansējums Zemgales reģionam – 28,5%, vismazāko – Latgales reģionam – 4,3% (Attēls Nr.). Zemgales reģions mazāko finansējumu saņēmis veselības aprūpes jomā – 9,4% un komunālās saimniecības jomā – 14,3% no kopējā jomām izmaksātā finansējuma. Kurzemes reģions mazāko finansējuma īpatsvaru saņēmis publiskās pārvaldes jomā – 15,9%, savukārt lielāko finansējumu saņēmis ēku energoefektivitātes jomā – 28,9%.

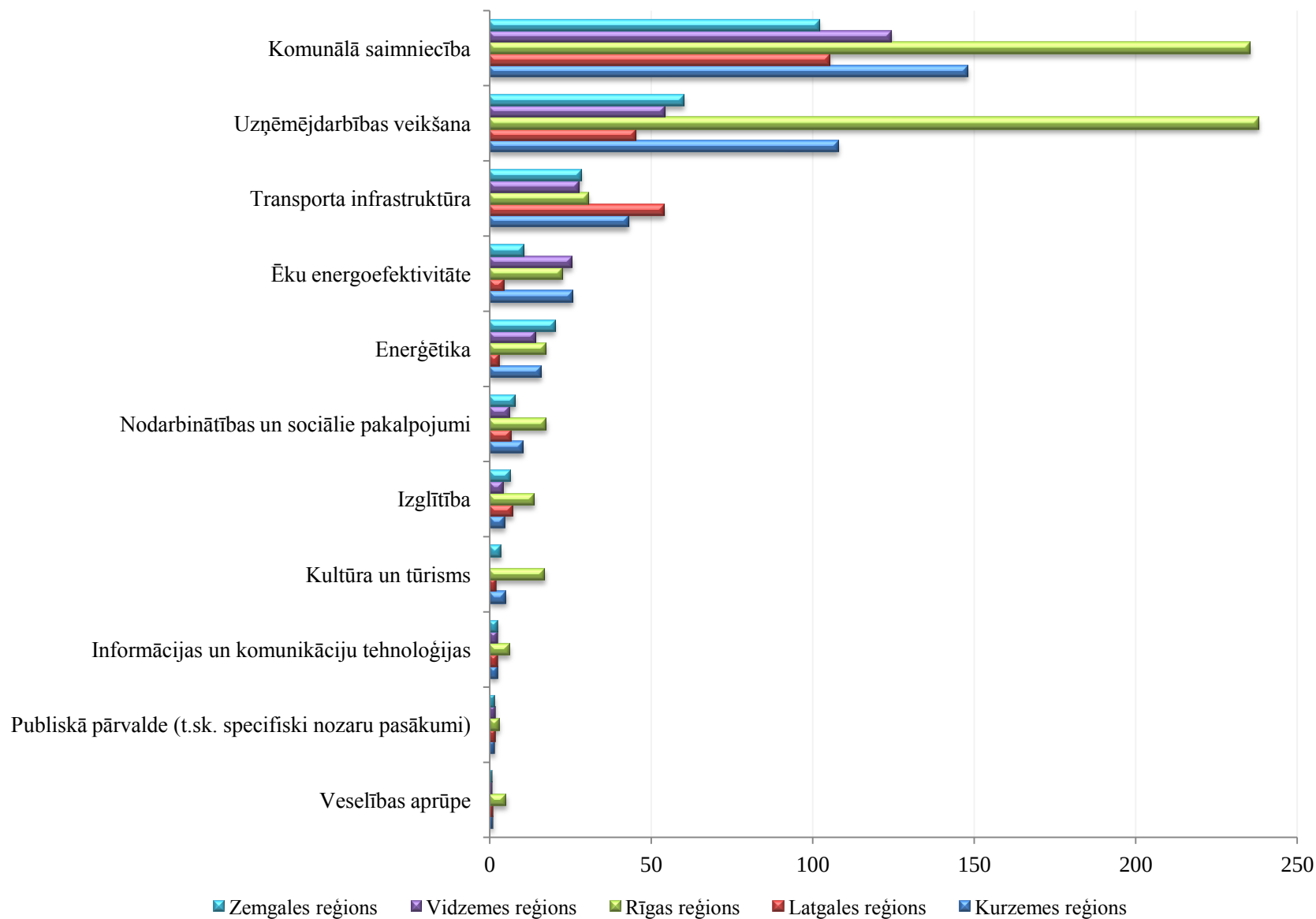
Vidzemes reģions vismazāko finansējuma apjomu pārējo reģionu vidū saņēmis transporta infrastruktūras, nodarbinātības un sociālo pakalpojumu, kultūras un tūrisma jomā un izglītības jomā. Rīgas reģions saņēmis lielāko finansējumu vairākās jomās: kultūra un tūrisms – 61,6%, veselības aprūpe – 56,5, uzņēmējdarbības veikšana – 47,1%, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas – 38,4%, izglītība – 37,2%, nodarbinātības un sociālie pakalpojumi – 35,8%, komunālā saimniecība – 32,9% un publiskā pārvalde – 30,0%.

Latgales reģions lielāko finansējumu saņēmis transporta infrastruktūras jomā – 29,3%, savukārt kā mazākā finansējuma saņēmējs ir informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, uzņēmējdarbības veikšanas, ēku energoefektivitātes un enerģētikas jomās.

Izvērtējot aktivitātes, kas īstenotas visos reģionos („Visa Latvija”), var secināt, ka lielākais skaits projektu īstenots publiskās pārvaldes jomā – 96 projekti par 9,6 milj. euro lielu finansējumu, tālāk seko informācijas un komunikāciju tehnoloģiju joma – 34 projekti par 65,2 milj. euro un izglītības joma – 33 projekti par 156,6, milj. euro. Jāatzīmē, ka lielākais finansējuma apjoms izmaksāts nodarbinātības un sociālo pakalpojumu jomā – 24 projektu ietvaros izmaksāti 290,6 milj. euro, salīdzinoši liels finansējums izmaksāts arī transporta infrastruktūras jomā 244,9 milj. euro, kurā īstenoti 5 projekti un uzņēmējdarbības veikšanas jomā – 230,4 milj. euro, kurā īstenoti 8 projekti.

Attēls Nr. 13. ES fondu aktivitāšu ar reģionāla līmeņa ietekmi ieguldījumi reģionos pa atbalsta jomām, milj. euro

Attēls Nr. 14. ES fondu aktivitāšu ar vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi reģionos pa atbalsta jomām, milj. euro

Izvērtējot kopējos ES fondu ieguldījumus pašvaldību dalījumā, var secināt, ka lielāko finansējumu piesaistījuši nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri. Apskatot 30 lielākā finansējuma saņēmējus, seši no tiem nav nacionālas vai reģionālas nozīmes attīstības centri – Daugavpils, Inčukalna, Kārsavas, Rēzeknes, Salaspils un Ventspils novadi. Iepriekšminēto pašvaldību salīdzinoši lielais piesaistītā finansējuma apmērs skaidrojams ar atsevišķu īstenoto projektu finansiālo ietilpību, piemēram, Daugavpils novads 3.6.2.1.apakšaktivitātes „Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai” projektā „Daugavpils novada izglītības iestāžu konkurētspējas uzlabošana un izglītības pakalpojuma pieejamības paaugstināšana” piesaistījis 3,4 milj. euro un 3.2.1.1.aktivitātes „Valsts 1.šķiras autoceļu maršrutu sakārtošana” projekta „Valsts 1.šķiras autoceļa P69 Skrudaliena - Kaplava - Krāslava posma Saliena - Lielborne (km 10,93-19,07) rekonstrukcija” ietvaros 4,0 milj. euro finansējumu.

Mazāko ES fondu finansējumu piesaistījuši Mērsraga novads – 33 548 euro, Alsungas novads – 228 753 euro, Jaunpils novads – 378 697 euro, Tērvetes novads – 536 509 euro un Ciblas novads – 448 289 euro apmērā.

Izvērtējot kopējos ES fondu ieguldījumus uz vienu iedzīvotāju, var secināt, ka lielāko finansējumu nebūt nav piesaistījuši nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri. Apskatot 30 lielākā finansējuma saņēmējus, 18 no tiem nav nacionālas vai reģionālas nozīmes attīstības centri. Lielākais finansējums uz vienu iedzīvotāju izmaksāts Inčukalna novadam – 4 580,4 euro, Ērgļu novadam – 4 577,8 euro, Baltinavas novadam – 4 436,8 euro, Aknīstes novadam – 3 962,3 euro un Kārsavas novadam – 3 943,6 euro liels finansējums uz vienu iedzīvotāju (Attēls Nr.). Arī sekojošas republikas pilsētas ir saņēmušas salīdzinoši lielu finansējumu uz vienu iedzīvotāju un ir starp 30 lielākajām finansējuma saņēmējām, tās ir Ventspils – 3 316,5 euro, Valmiera – 2 902,4 euro, Jēkabpils – 2 585,5 euro, Liepāja – 2 559,4 euro un Rēzekne ar 2 390,2 euro lielu finansējumu.

Mazāko ES fondu finansējumu uz vienu iedzīvotāju saņēmuši Mērsraga novads –19,2 euro, Tērvetes novads – 141,3 euro, Jaunpils novads – 143,3 euro, Ciblas novads – 146,3 un Alsungas novads – 145,0 euro apmērā. Mērsraga novada mazo finansējumu uz vienu iedzīvotāju var skaidrot ar novada atdalīšanos no Rojas novada 2010.gada nogalē, kuram uz vienu iedzīvotāju izmaksāts 589,3 euro liels finansējums, kas nozīmē to, ja pašvaldība netiktu sadalīta, tad Mērsraga novads nebūtu starp mazākā finansējuma uz vienu iedzīvotāju saņēmējiem.

Izvērtējot ES fondu ieguldījumus uz vienu iedzīvotāju darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros - lielāko finansējumu saņēmuši Kārsavas novads – 1 137,6 euro, Liepāja – 145,7 euro, Neretas novads – 120,6 euro, Daugavpils – 114,6 euro un Aglonas novads – 109,7 euro. Kārsavas novada lielo finansējuma apmēru uz vienu iedzīvotāju var skaidrot ar pašvaldības teritorijā īstenoto projektu „Profesionālās izglītības programmu, pamatprasmju un kompetenču apguve izglītības un profesionālās karjeras turpināšanai” 1.2.1.1.3.apakšaktivitātes „Atbalsts sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai un īstenošanai” ietvaros, kuram izmaksāts finansējums 6,9 milj. euro apmērā.

Mazāko finansējumu darbības programmas ietvaros uz vienu iedzīvotāju saņēmuši Olaines novads – 2,1 euro, Ādažu novads – 2,4 euro, Salacgrīvas novads – 3,0 euro, Krimuldas novads – 4,8 euro un Mārupes novads – 5,3 euro uz vienu iedzīvotāju.

Salīdzinot ar darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros izmaksāto finansējumu uz vienu iedzīvotāju, **darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas”** ietvaros izmaksāts ievērojami lielāks finansējums. Lielāko finansējumu uz vienu iedzīvotāju

saņēmuši Cesvaines novads – 2 059,9 euro, Inčukalna novads – 1 604,3 euro, Salas novads – 1 254,7 euro, Salaspils novads – 1 185,6 euro un Ventspils pilsēta – 1 104,4 euro.

Finansējumu darbības programmas ietvaros nav piesaistījušas 25 novadu pašvaldības – Aglonas, Aknīstes, Alsungas, Dagdas, Dundagas, Durbes, Engures, Ērgļu, Ilūkstes, Jaunjelgavas, Jaunpiebalgas, Jēkabpils, Kokneses, Lubānas, Naukšēnu, Neretas, Pārgaujas, Pļaviņu, Riebiņu, Rugāju, Sējas, Tērvetes, Vārkavas, Viļakas un Zilupes novadi.

Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros uz vienu iedzīvotāju izmaksāts lielākais finansējuma apmērs darbības programmu ietvaros. Lielāko finansējumu piesaistījuši Ērgļu novads – 4 519,3 euro, Baltinavas novads – 4 311,5 euro, Aknīstes novads – 3 946,1 euro, Inčukalna novads – 2 968,1 euro un Jaunjelgavas novads – 2 881,8 euro.

Baltinavas novads ir pēc iedzīvotāju skaita mazākais novads Latvijā – 1 236 iedzīvotāji. Līdz ar to arī projektu skaits šajā darbības programmā, kas īstenoti pašvaldības teritorijā, ir salīdzinoši neliels – 6. Tai pašā laikā darbības programmas ietvaros pašvaldība ir saņēmusi vienu no lielākajiem finansējumiem uz vienu iedzīvotāju. Tas skaidrojams ar to, ka Baltinavas novadā īstenoti divi finansiāli ietilpīgi projekti „Valsts 1.šķiras autoceļa P 45 Viļaka-Kārsava posma Baltinava-Zubki (km 32,00 - 42,30) rekonstrukcija” un „Valsts 1.šķiras autoceļa P 45 Viļaka-Kārsava posma Zubki-Kārsava (km 42,30-49,50) rekonstrukcija” 3.2.1.1.aktivitātes „Valsts 1.šķiras autoceļu maršrutu sakārtošana” ietvaros – 4,6 milj. euro apmērā, kas lielā mērā atspoguļojas novadam izmaksātā finansējuma uz vienu iedzīvotāju analīzē. Projektu ietvaros veiktie ieguldījumi ir ievērojami, tai pašā laikā, izdarot secinājumus par ieguldījumu ietekmi uz konkrētās pašvaldības izaugsmes veicināšanu, jāņem vērā iepriekšminētie faktori.

Līdzīga situācija ir arī Ērgļu novadā, kur īstenoti divi finansiāli ietilpīgi projekti - „Valsts 1.šķiras autoceļa P 78 Pļaviņas - Ērgļi posma Madonas rajona robeža - Āķēni (km 16,31-28,80) rekonstrukcija” 3.2.1.1.aktivitātes „Valsts 1.šķiras autoceļu maršrutu sakārtošana” ietvaros 6,2 milj. euro apmērā un „Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu, dzeramā ūdens ūdensgūtnes un attīrīšanas stacijas izbūve, ūdensvada un kanalizācijas tīklu atjaunošana un paplašināšana Ērgļos” 3.5.1.1.aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” ietvaros 5,1 milj. euro apmērā. Mazāko finansējumu darbības programmas ietvaros saņēmuši Mērsraga – 10,5 euro, Alsungas – 95,4 euro, Jaunpils – 109,3 euro, Ciblas – 119,9 euro un Tērvetes novadi – 134,4 euro uz vienu iedzīvotāju.

Apskatot ES fondu ieguldījumus darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros, neskatot finansējumu, kas izmaksāts ūdenssaimniecības aktivitātēs – 3.4.1.1.aktivitātē „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” un 3.5.1.1.aktivitātē „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000”, būtiskas izmaiņas pašvaldību dalījumā starp lielākā un mazākā finansējuma saņēmējiem nav vērojamas. Tai pašā laikā var secināt, ka daudzām pašvaldībām ūdenssaimniecības aktivitāšu ietvaros izmaksātais finansējums veido ievērojamu īpatsvaru no kopējā ES fondu izmaksātā finansējuma. Piemēram, 17 pašvaldībām ūdenssaimniecības aktivitāšu ietvaros izmaksātā finansējuma īpatsvars veido virs 80%, bet 52 pašvaldībām finansējuma īpatsvars veido virs 50% no kopējiem ES fondu ieguldījumiem.

Lielākais ūdenssaimniecības aktivitāšu ietvaros izmaksātā finansējuma īpatsvars no kopējā darbības programmā izmaksātā finansējuma ir vērojams Alojās – 96,2%, Mārupes – 93,6%, Engures - 93,4%, Rucavas novados – 92,6% un Garkalnes novados – 90,4%.

Finansējumu ūdenssaimniecības aktivitāšu ietvaros nav piesaistījušas sekojošas pašvaldības: Alsungas, Beverīnas, Burtnieku, Ciblas, Jaunpils, Mērsraga, Salas un Tērvetes novadi.

2.3. ES fondu ieguldījumi HP „Teritorijas līdzsvarota attīstība” īstenošanai

No kopējā izmaksātā ES fondu finansējuma aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi (2 861,9 milj. euro) HP TLA ietekmējošās aktivitātes veido 2 399,8 milj. euro jeb 83,9% finansējuma, savukārt aktivitātēm, kam ir noteikta ietekme gan uz HP TLA, gan uz HP RSK - izmaksātais finansējums veido 443,9 milj. euro jeb 15,5% lielu īpatsvaru, pārējo 0,6% finansējuma īpatsvaru jeb 18,2 milj. euro veido finansējums, kas izmaksāts tikai HP RSK ietekmējošo aktivitāšu ietvaros.

HP TLA ietekmējošās aktivitātes, apskatot to ietvaros īstenoto projektu skaitu, veido ievērojamu īpatsvaru – 93,6%, projektu skaits ar ietekmi uz abām HP veido 6,2% īpatsvaru un 0,2% lielu īpatsvaru veido HP RSK ietekmējošo aktivitāšu ietvaros īstenotie projekti.

2.3. nodaļā un tās apakšnodaļās tiek apskatītas visas aktivitātes ar reģionālu un vietēju ietekmi, izņemot tikai HP RSK ietekmējošās, par kurām sīkāka analīze veikta 2.4. nodaļā.

Vienlaikus ir jāņem vērā, ka arī ES fondu aktivitātes ar nacionāla līmeņa ietekmi sniedz ieguldījumu horizontālo prioritāšu īstenošanā.

2.3.1. Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” finansējums

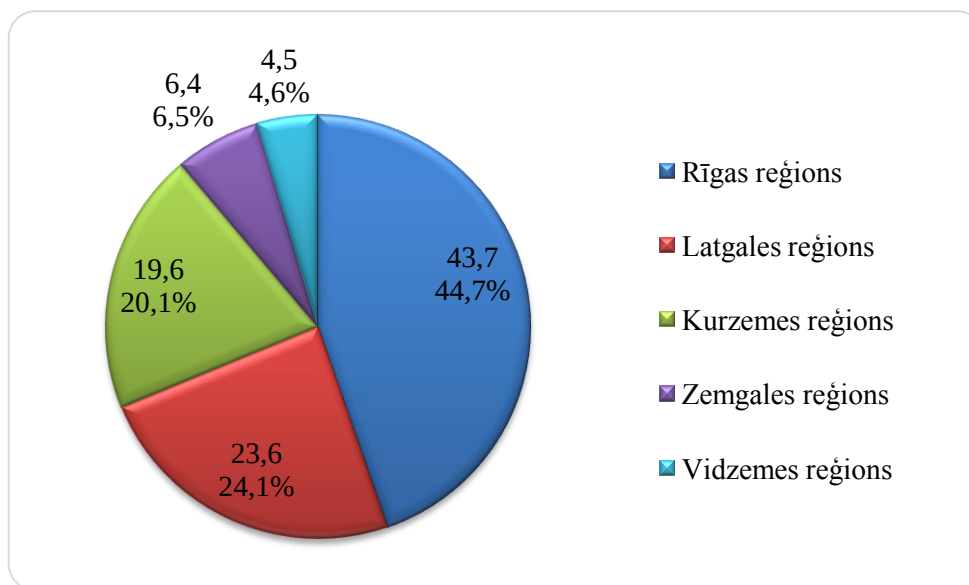
Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros kopējais izmaksātā finansējuma apjoms sasniedz 692,1 milj. euro, t.sk. aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi izmaksātais finansējums veido 97,9 milj. euro jeb 14,1 % no kopējā darbības programmā izmaksātā finansējuma. Aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi finansējums izmaksāts tām aktivitātēm, kurām ir noteikta ietekme tikai uz HP TLA, kā arī aktivitātēm, kurām ir noteikta ietekme gan uz HP TLA, gan uz HP RSK. Darbības programmas ietvaros aktivitāšu ar reģionālu un vietēju ietekmi ietvaros finansējums nav izmaksāts tikai HP RSK ietekmējošajām aktivitātēm.

Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitātes aptver tikai 3,4% no darbības programmās izmaksātā finansējuma aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi. Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, šajā darbības programmā izmaksātā finansējuma apmērs ir nedaudz pieaudzis.

Lielo aktivitāšu ar nacionāla līmeņa ietekmi īpatsvaru (85,9%) no kopējā darbības programmas ietvaros izmaksātā finansējuma var skaidrot ar īstenoto projektu specifiku. Izvērtējot projektus ar lielāko izmaksāto finansējumu, var secināt, ka 218,8 milj. euro jeb 31,6% izmaksāts trīs projektiem, kurus visos reģionos īstenojušas Izglītības un zinātnes ministrija un Nodarbinātības valsts aģentūra.

Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitātes ar reģionālu ietekmi sniedz atbalstu augstākās izglītības, profesionālās izglītības un iekļaujošās izglītības veicināšanai, kā arī atbalsta sociālās aprūpes pakalpojumu attīstību reģionos. Darbības programmas aktivitātes ar vietēju ietekmi atbalsta nevalstisko organizāciju, plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību administratīvās kapacitātes stiprināšanu, speciālistu piesaisti plānošanas reģioniem, republikas pilsētām un novadiem, kā arī komersantu organizētas apmācības un augstas kvalifikācijas darbinieku piesaisti uzņēmumos.

Būtisku aktivitāšu ar reģionālu un vietēju ietekmi finansējuma daļu – 44,7% piesaistījis Rīgas reģions, kamēr Vidzemes reģions saņēmis 4,6% finansējuma. Starp pārējiem reģioniem finansējums sadalījies 6,5-24,1% robežās no darbības programmā izmaksātā finansējuma (Attēls Nr.).

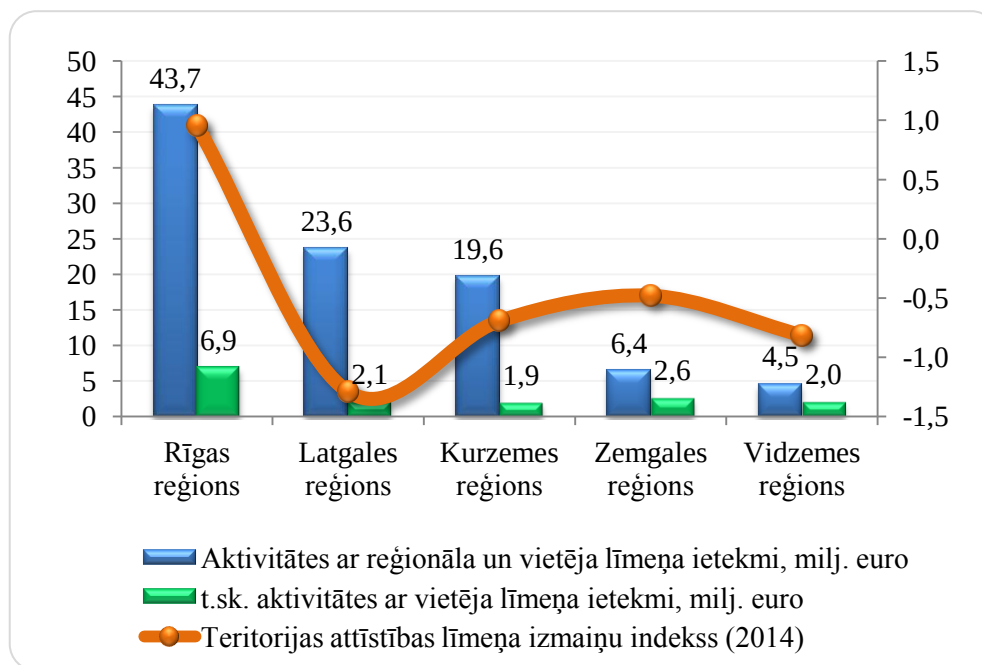
Attēls Nr. 16. ES fondu darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ieguldījumi reģionos, milj. euro un %

Aktivitāšu ar vietēja līmeņa ietekmi finansējums starp reģioniem sadalījies vienmērīgāk nekā aktivitāšu ar reģionālu un vietēju ietekmi finansējums – attiecība starp lielāko un mazāko vērtību attiecīgi 3,6 un 9,7 (Attēls Nr.).

Ievērojamās atšķirības aktivitāšu ar reģionālu un vietēju ietekmi finansējuma sadalījumā skaidrojamas ar būtisku Rīgas reģiona piesaistītā finansējuma īpatsvaru pār citiem reģioniem, jo lielākā daļa valsts zinātnisko institūciju, augstākās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu atrodas Rīgā. Savukārt atšķirības aktivitāšu tikai ar vietēju ietekmi finansējuma sadalījumā varētu būt skaidrojamas ar faktu, ka lielākā daļa valstī reģistrēto uzņēmumu un nevalstisko organizāciju darbojas Rīgā¹⁴.

Aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ietvaros lielāko finansējumu saņēmis Rīgas reģions, attiecīgi ar augstāko TALI. Līdzīgi kā iepriekšējā pārskata periodā, otru lielāko finansējumu saņēmis Latgales reģions, tālāk seko Kurzemes un Zemgales reģioni, savukārt mazākais finansējuma apmērs izmaksāts Vidzemes reģionam, kuram ir otrs zemākais TALI.

¹⁴ Rīgas reģionā darbojas 74% komercsabiedrību, 65% nevalstisko organizāciju, 82% augstskolu un koledžu, 81% zinātnisko institūciju. (Avots: Centrālās statistikas pārvaldes dati, Izglītības un zinātnes ministrijas un Izglītības kvalitātes valsts dienesta dati).

Attēls Nr. 17. ES fondu darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi reģionos, milj. euro un %

Izvērtējot **ieguldījumus reģionos aktivitāšu dalījumā pa atbalsta jomām**, var secināt, ka darbības programmas ietvaros finansējums izmaksāts sekojošās jomās – izglītība, nodarbinātības un sociālie pakalpojumi, publiskā pārvalde un uzņēmējdarbības veikšana.

Lielāko finansējuma īpatsvaru veido izglītības joma – 72,8%, mazāko īpatsvaru sastāda uzņēmējdarbības veikšanas joma – 4,7% no kopējā finansējuma. Rīgas reģions visās jomās ir piesaistījis lielāko finansējumu. Mazāko finansējuma īpatsvaru nodarbinātības un sociālo pakalpojumu jomā, izglītības jomā veido Vidzemes reģions, attiecīgi – 1,3 milj. euro un 1,2 milj. euro, publiskās pārvaldes jomā – Kurzemes reģions – 1,6 milj. euro un uzņēmējdarbības veikšanas jomā Latgales reģions – 0,2 milj. euro (Attēls Nr.).

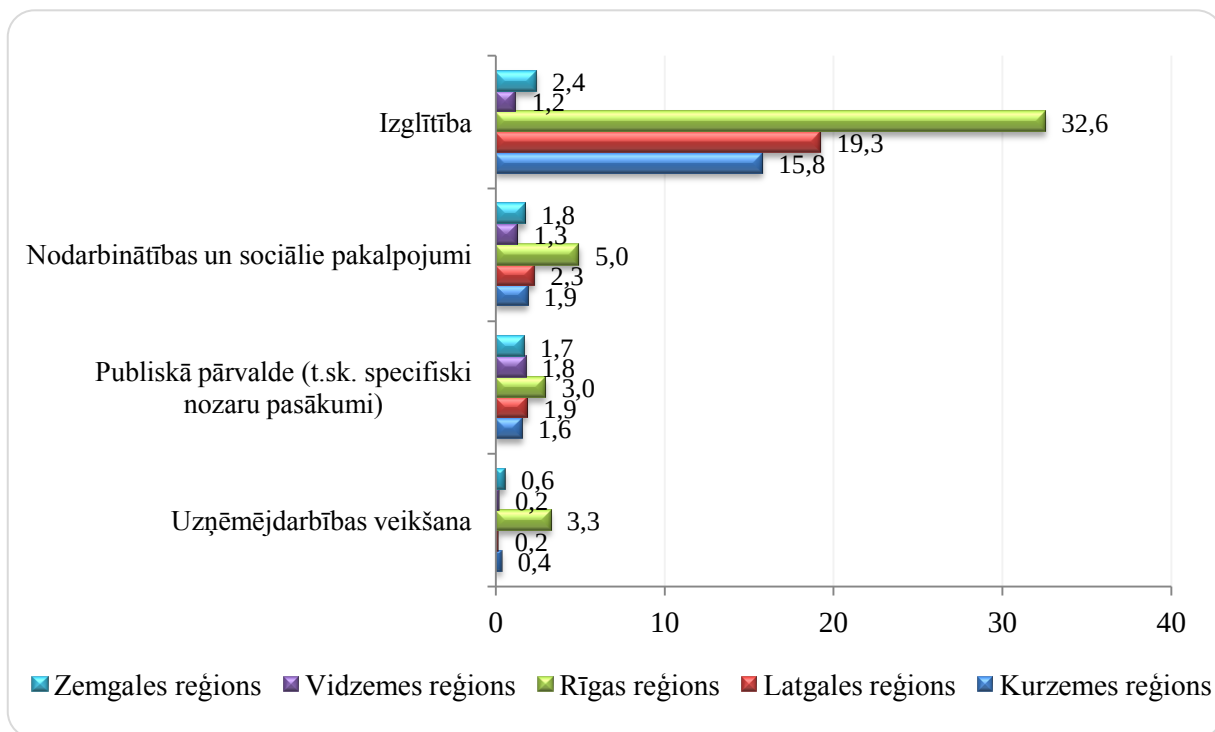
Projektu īstenotājiem finansējums izmaksāts 12 aktivitāšu ietvaros. Šajā darbības programmā 1.3.1.9.aktivitātē „Augstas kvalifikācijas darbinieku piesaiste” finansējumu piesaistījis tikai Rīgas reģions. Vidzemes un Zemgales reģioni finansējumu nav piesaistījuši arī 1.1.2.1.2.apakšaktivitātē „Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai”. 1.3.1.1.6.apakšaktivitātē „Atbalsts darba vietu radīšanai” finansējumu piesaistījuši Rīgas un Zemgales reģioni. Lielākais finansējums izmaksāts 1.1.2.1.2.apakšaktivitātē „Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai” – 41,9 milj. euro, 1.2.1.1.3.apakšaktivitātē „Atbalsts sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai un īstenošanai” – 12,1 milj. euro un 1.4.1.2.4.apakšaktivitātē „Sociālās rehabilitācijas un institūcijām alternatīvu sociālās aprūpes pakalpojumu attīstība reģionos” – 11,3 milj. euro.

Visās aktivitātēs lielāko finansējuma īpatsvaru saņēmis Rīgas reģions, izņemot 1.2.1.1.3.apakšaktivitāti „Atbalsts sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai un īstenošanai” un 1.5.3.2.aktivitāti „Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana”, kurās lielāko finansējumu saņēmis Latgales reģions, kam izmaksāts attiecīgi 7,6 milj. euro un 0,8 milj. euro liels finansējums.

Apskatot aktivitātes, kurās finansējums izmaksāts visiem reģioniem, var secināt, ka mazāko finansējuma īpatsvaru 1.2.1.1.3.apakšaktivitātē „Atbalsts sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai un īstenošanai” un 1.5.3.1.aktivitātē „Speciālistu piesaiste plānošanas reģioniem, pilsētām un novadiem” saņēmis Kurzemes reģions.

Zemgales reģions mazāko finansējumu saņēmis 1.5.3.2.aktivitātē „Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana” – 0,4 milj. euro. Latgales reģions saņēmis mazāko finansējumu 1.2.2.4.2.apakšaktivitātē „Atbalsta pasākumu īstenošana jauniešu sociālās atstumtības riska mazināšanai un jauniešu ar funkcionālajiem traucējumiem integrācijai izglītībā” – 0,4 milj. euro un 1.3.1.1.4.apakšaktivitātē „Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai - atbalsts komersantu individuāli organizētām apmācībām” – 0,2 milj. euro. 1.1.2.1.1.apakšaktivitātē „Atbalsts maģistra studiju programmu īstenošanai”, 1.4.1.2.4.apakšaktivitātē „Sociālās rehabilitācijas un institūcijām alternatīvu sociālās aprūpes pakalpojumu attīstība reģionos”, 1.5.2.2.2.apakšaktivitātē „NVO administratīvās kapacitātes stiprināšana” un 1.5.2.2.3.apakšaktivitātē „Atbalsts pašvaldībām kapacitātes stiprināšanā Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai” mazāko finansējumu saņēmis Vidzemes reģions.

Trīs finansiāli ietilpīgākie projekti darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros īstenoti 1.1.2.1.2.apakšaktivitātē „Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai”, projekts „Atbalsts doktora studijām Latvijas Universitātē” – 21,6 milj. euro, 1.1.2.1.2.apakšaktivitātē „Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai” projekts „Atbalsts RTU doktora studiju īstenošanai” – 8,7 milj. euro un 1.2.1.1.3.apakšaktivitātē „Atbalsts sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai un īstenošanai” projekts „Profesionālās izglītības programmu, pamatprasmju un kompetenču apguve izglītības un profesionālās karjeras turpināšanai” piesaistījis finansējumu 6,9 milj. euro apmērā.

Attēls Nr. 18. ES fondu darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ieguldījumi reģionos pa atbalsta jomām, milj. euro

Apskatot kopējo **finansējumu saņēmušo projektu skaitu**, jāsecina, ka, lai arī reģioni, kas īstenojuši lielāku projektu skaitu, attiecīgi piesaistījuši arī lielāku finansējuma apjomu, tomēr ne visos reģionos lielāks projektu skaits vienlaicīgi nozīmē arī ievērojami lielāku piesaistītā finansējuma apjomu šo projektu īstenošanai (Tabula Nr. 4). Aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi, lai arī visi reģioni (izņemot Rīgas reģionu) īstenojuši gandrīz vienādu projektu skaitu, tomēr tiem izmaksātais finansējums proporcionāli atšķiras. Latgales un Kurzemes reģioni katrs īstenojis 97 projektus, tomēr piesaistītais finansējums atšķiras par 4,0 milj. euro.

Tabula Nr. 4

ES fondu darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” finansējumu saņēmušo projektu skaits un piesaistītā finansējuma apjoms

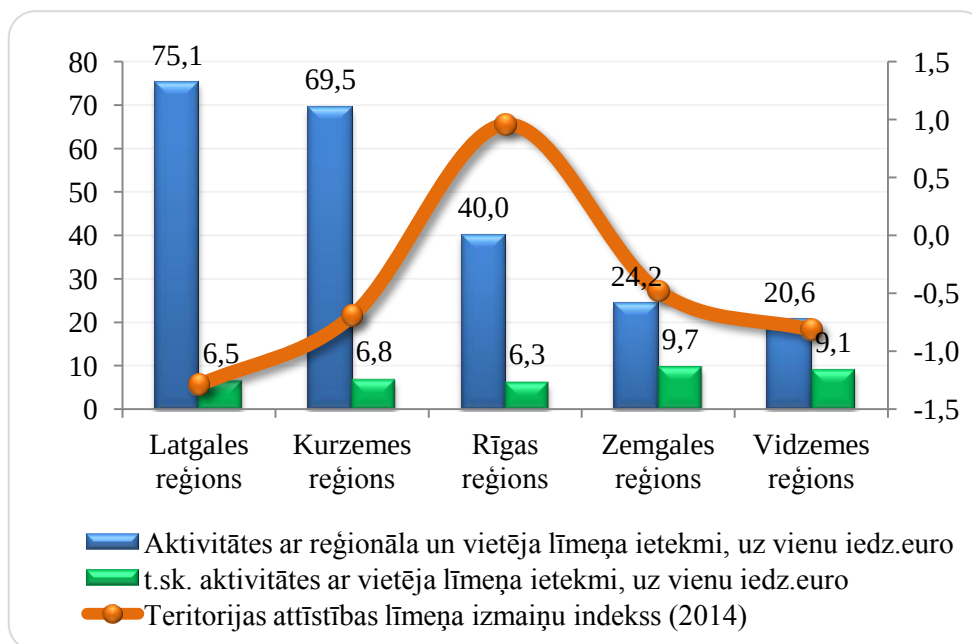
Reģions	Finansējumu saņēmušo projektu skaits		Izmaksātais finansējums, euro	
	Aktivitātes ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi	t.sk. aktivitātes ar vietēja līmeņa ietekmi	Aktivitātes ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi	t.sk. aktivitātes ar vietēja līmeņa ietekmi
Rīgas reģions	272	177	43 737 928	6 854 115
Latgales reģions	97	67	23 605 399	2 052 535
Kurzemes reģions	97	62	19 627 900	1 929 214
Zemgales reģions	96	69	6 410 569	2 567 940
Vidzemes reģions	94	75	4 497 503	1 986 633
Kopā	656	450	97 879 298	15 390 437

Aktivitātēs ar vietēja līmeņa ietekmi reģioniem piesaistītā finansējuma apjoms arī atsevišķos gadījumos ir neproporcionāls finansējumu saņēmušo projektu skaitam, piemēram, Vidzemes reģions ir īstenojis lielāku projektu skaitu nekā Latgales, Zemgales un Kurzemes reģioni, bet piesaistītā finansējuma apjoms tam ir lielāks tikai par Kurzemes reģiona piesaistīto finansējumu. Tas skaidrojams ar to, ka attiecīgi reģions, kas saņēmis lielāku finansējumu, neskatoties uz to, ka īstenojis mazāku projektu skaitu, realizējis finansiāli ietilpīgākus projektus.

Aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi **finansējuma uz vienu iedzīvotāju** salīdzinājums reģionos liecina, ka lielāko finansējumu uz vienu iedzīvotāju saņēmis Latgales reģions, savukārt mazāko – Vidzemes reģions, attiecīgi 75,1 un 20,6 euro. Turpretī, salīdzinot aktivitāšu ar vietēja līmeņa ietekmi finansējumu, redzams, ka lielāko finansējuma apmēru uz vienu iedzīvotāju piesaistījis Zemgales reģions, savukārt mazāko – Rīgas reģions, attiecīgi 9,7 un 6,3 euro (Attēls Nr.).

Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi finansējums uz vienu iedzīvotāju starp reģioniem ir sadalījies nevienmērīgāk, atšķirība starp lielāko un mazāko vērtību aktivitāšu ar vietēja līmeņa ietekmi ietvaros nedaudz pieaugusi, attiecīgi – 3,6 un 1,5 reizes.

Līdzīgi kā iepriekšējā pārskata periodā nav vērojama saistība starp finansējuma apjomu uz vienu iedzīvotāju un teritorijas attīstības līmeni, jo lielāko finansējumu piesaistījis Latgales reģions, kuram ir zemākais TALI, arī Zemgales reģions, kuram ir otrs augstākais TALI, piesaistījis otru mazāko finansējumu uz vienu iedzīvotāju. Vidējais aktivitāšu finansējums uz vienu iedzīvotāju Latvijā ir 45,9 euro, t.sk. aktivitātēm ar vietēja līmeņa ietekmi – 7,7 euro.

Attēls Nr. 19. ES fondu darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi uz vienu iedzīvotāju reģionos

2.3.2. Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” finansējums

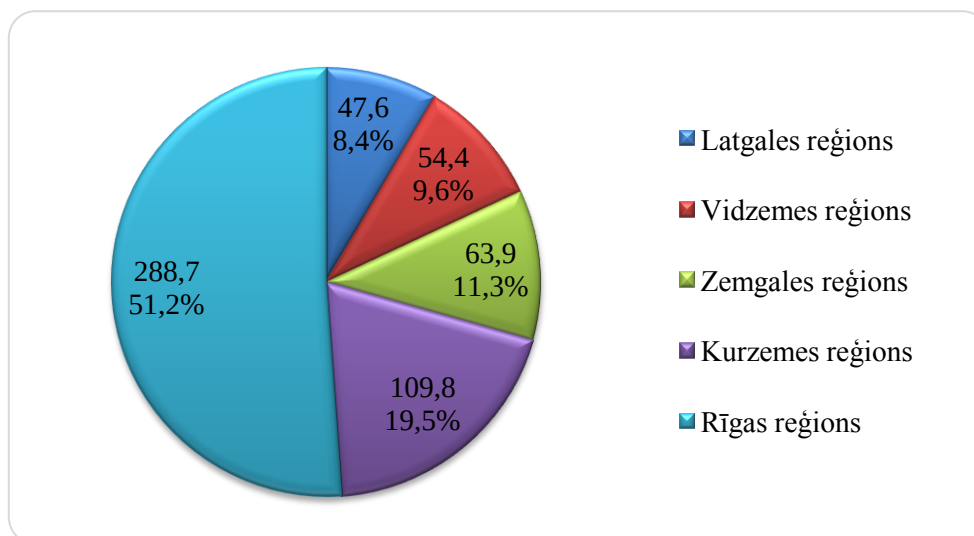
Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros kopējais izmaksātā finansējuma apjoms sasniedz 1 052,7 milj. euro, t.sk. aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi izmaksātais finansējums veido 564,4 milj. euro jeb 53,6% no kopējā darbības programmā izmaksātā finansējuma. Aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi finansējums izmaksāts tām aktivitātēm, kurām ir noteikta ietekme tikai uz HP TLA, kā arī aktivitātēm, kurām ir noteikta ietekme gan uz HP TLA, gan uz HP RSK. Darbības programmas ietvaros aktivitāšu ar reģionālu un vietēju ietekmi ietvaros finansējums nav izmaksāts tikai HP RSK ietekmējošajām aktivitātēm (finansējums ir izmaksāts aktivitātēs ar nacionāla līmeņa ietekmi).

Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” aktivitātes aptver 19,7% no darbības programmās izmaksātā finansējuma aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi.

Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” aktivitātes ar reģionālu ietekmi sniedz atbalstu zinātnes un pētniecības attīstībai un tehnoloģiju pārnesei, starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās, aktivitātes ar vietēju ietekmi – jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei un ieviešanai ražošanā, mārketinga aktivitātēm ārējo tirgu apgūšanai, augstas pievienotās vērtības investīcijām, kā arī mikro, mazo un vidējo komersantu attīstībai īpaši atbalstāmajās teritorijās¹⁵.

Ievērojamu finansējuma daļu piesaistījuši Rīgas un Kurzemes reģioni, attiecīgi 51,2% un 19,5%, kamēr Latgales, Vidzemes un Zemgales reģioni saņēmuši finansējumu robežās no 8,4 līdz 11,3% (Attēls Nr.).

¹⁵ Īpaši atbalstāmā teritorija - teritorija, kurā ilgstoši saglabājas negatīvas ekonomiskās un sociālās attīstības tendences vai viena no šīm tendencēm un kurai laika posmā no 2003.-2014.gadam tika piešķirts īpaši atbalstāmās teritorijas statuss Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

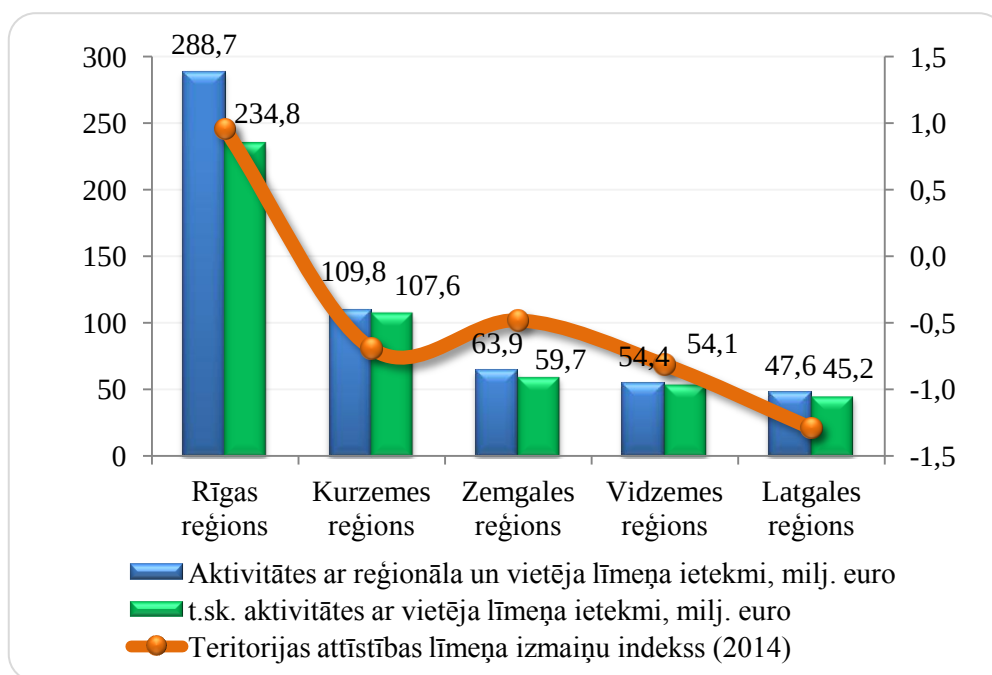

Attēls Nr. 20. ES fondu darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ieguldījumi reģionos, milj. euro un %

Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu gan aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi, gan atsevišķi aktivitāšu ar vietēja līmeņa ietekmi gadījumā izmaksātā finansējuma attiecība starp lielākā finansējuma saņēmēju - Rīgas reģionu un mazākā finansējuma saņēmēju - Latgales reģionu ir nedaudz samazinājusies, attiecīgi 6,1 un 5,2 reizes (Attēls Nr.). Būtiskas atšķirības finansējuma sadalījumā varētu būt skaidrojamas ar faktu, ka lielākā daļa valstī reģistrēto uzņēmumu darbojas Rīgā¹⁶, kā arī ar lielāku uzņēmēju aktivitāti Rīgas un Kurzemes reģionos, t.sk. finansiāli ietilpīgu projektu sagatavošanā, kas skaidrojams ar šo reģionu pašvaldību priekšrocībām – augstāku administratīvo kapacitāti, kvalificētu cilvēkresursu pietiekamību un lielākām projektu līdzfinansēšanas iespējām.

Apskatot saistību starp finansējuma apjomu un teritorijas attīstības līmeni, aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ietvaros finansējumu vairāk saņēmuši caurmērā reģioni ar augstāku TALI un IKP uz vienu iedzīvotāju. Tikai Zemgales reģions saņēmis mazāku finansējumu nekā Kurzemes reģions, lai gan augstāks TALI ir Zemgales reģionam.

¹⁶ Statistikas datu analīze uzrāda, ka ekonomiskā un sociālā aktivitāte Latvijā koncentrējas Rīgā un tās tuvumā, stipri atpaliekot pārējiem reģioniem, t.sk. 2011.gadā Rīgas reģionā tika reģistrēti gandrīz 77% no kopējā jaundibināto uzņēmumu skaita.

Attēls Nr. 21. ES fondu darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi reģionos

Apskatot reģioniem piesaistīto **finansējumu aktivitāšu dalījumā pa atbalsta jomām**, jāsecina, ka finansējums izmaksāts tikai divās jomās – zinātne un pētniecība, uzņēmējdarbība. Finansējumu 564,4 milj. euro apmērā piesaistījuši visi reģioni kopā, no tiem 88,8% veido finansējums uzņēmējdarbībai. Lielāko finansējuma daļu abās jomās saņēmis Rīgas reģions, kopumā piesaistot 288,7 milj. euro. Tālāk seko Kurzemes reģions, kas piesaistījis 109,8 milj. euro. Mazāko finansējuma saņēmis Latgales reģions – 47,6 milj. euro. Vidzemes un Zemgales reģioni saņēmuši attiecīgi 54,4 milj. euro un 63,9 milj. euro. Zinātnes un pētniecības jomā Rīgas reģions ir piesaistījis pārliecinoši lielāko finansējumu – 53,9 milj. euro, pārējo reģionu piesaistītais finansējuma apjoms veido 9,2 milj. euro.

Finansējums uzņēmējdarbības veikšanas jomā ir piesaistīts 11 aktivitāšu ietvaros. Rīgas reģions lielāko finansējumu piesaistījis 2.1.1.1.aktivitātē „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” – 48,8 milj. euro, 2.1.1.2.aktivitātē „Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās (EUREKA, 7.IP un citi)” – 3,7 milj. euro, 2.1.2.1.2.apakšaktivitātē „Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkti” – 1,5 milj. euro, 2.1.2.2.1.apakšaktivitātē „Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde” – 13,6 milj. euro, 2.1.2.2.2.apakšaktivitātes „Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā” – 56,6 milj. euro, 2.1.2.4.aktivitātē „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” - 146,2 milj. euro un 2.3.1.1.1.apakšaktivitātē „Ārējo tirgu apgūšana – ārējais mārketingss” – 16,4 milj. euro. 2.1.2.2.3.apakšaktivitātē „Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde - atbalsts rūpnieciskā īpašuma tiesību nostiprināšanai” un 2.1.2.2.4.apakšaktivitātē „MVK jaunu produktu un tehnoloģiju attīstības programma” finansējumu piesaistījis tikai Rīgas reģions, savukārt 2.3.2.2.3.apakšaktivitātē „Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai” un 2.3.2.2.1.apakšaktivitātē „Atbalsts ieguldījumiem mikro, maziem un vidējiem komersantiem īpaši atbalstāmajās teritorijās (IĀT)” Rīgas reģions saņēmis mazāko finansējumu.

Latgales reģions finansējumu nav piesaistījis arī 2.1.2.2.1.apakšaktivitātes „Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde” ietvaros.

Kopumā lielākais finansējums izmaksāts 2.1.2.4.aktivitātes „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” un 2.1.2.2.2.apakšaktivitātes „Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā” ietvaros, attiecīgi 277,5 milj. euro un 107,0 milj. euro apmērā.

Zinātnes un pētniecības jomā finansējums ir izmaksāts 2.1.1.1.aktivitātē „Atbalsts zinātnei un pētniecībai”, 2.1.1.2.aktivitātē „Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās (EUREKA, 7.IP un citi)” un 2.1.2.1.2.apakšaktivitātē „Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkti”. Lielākais izmaksātā finansējuma apjoms ir 2.1.1.1.aktivitātes „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” ietvaros – 55,9 milj. euro. Vidzemes reģions finansējumu nav piesaistījis 2.1.2.1.2.apakšaktivitātē „Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkti”, 2.1.2.2.3.apakšaktivitātē „Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde - atbalsts rūpnieciskā īpašuma tiesību nostiprināšanai” un 2.1.2.2.4.apakšaktivitātē „MVK jaunu produktu un tehnoloģiju attīstības programma”

Finansiāli ietilpīgākie projekti īstenoti 2.1.2.4.aktivitātes „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” ietvaros, Rīgas reģionā projektiem „Kokskaidu granulu ražotnes izveide” un „Augstas pievienotās vērtības pakalpojumu ieviešana SIA „Rīga Fertilizer Terminal””, attiecīgi izmaksāti 12,1 milj. euro un 11,9 milj. euro, Zemgales reģionā 2.3.2.2.3.apakšaktivitātes „Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai” projektam „Rīgas, Brīvības, R.Blaumaņa, Zaļās un tām pieguļošo ielu tīkla rekonstrukcija” – 11,5 milj. euro.

Apskatot kopējo **finansējumu saņēmušo projektu skaitu un tiem piesaistītā finansējuma apjomu**, redzams, ka atšķirībā no darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība”, lielāks projektu skaits visos reģionos vienlaikus nozīmē arī lielāku piesaistītā finansējuma apjomu šo projektu īstenošanai (Tabula Nr. 5).

Gan aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi, gan atsevišķi aktivitātēs ar vietēja līmeņa ietekmi līderis ar vislielāko īstenoto projektu skaitu un tiem izmaksāto finansējumu ir Rīgas reģions.

Lai arī Zemgales reģions aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi, īstenojis tikai par 4 projektiem vairāk nekā Vidzemes reģions, izmaksātais finansējums atšķiras par 9,5 milj. euro. Atšķirība starp Rīgas reģiona īstenoto projektu skaitu aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi un otru lielāko projektu skaita īstenošanu Kurzemes reģionu ir 8,1 reizi, savukārt starp mazāko projektu skaita īstenošanu Latgales reģionu pat 16,4 reizes.

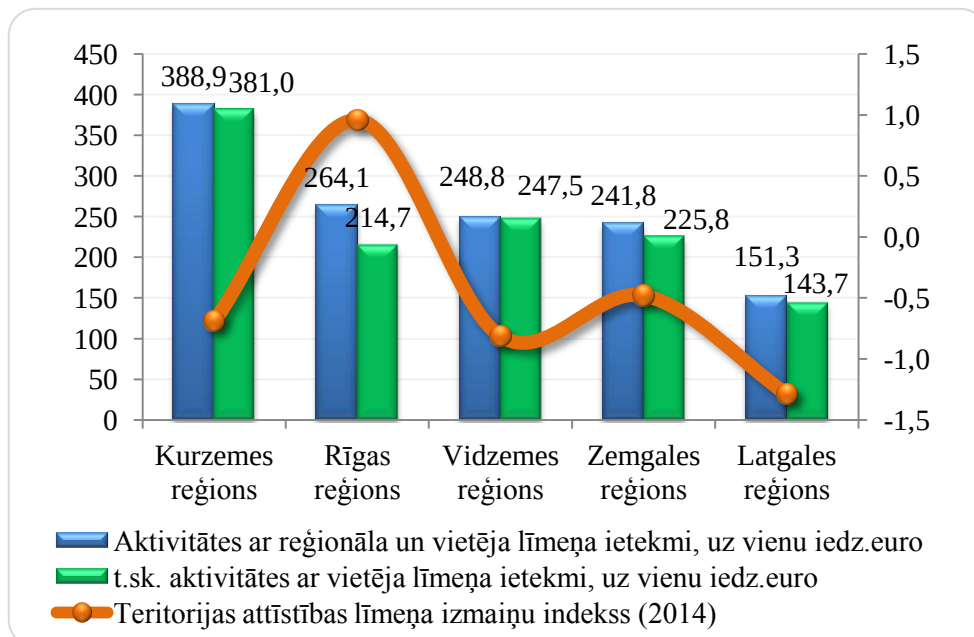
Jāatzīmē, ka atšķirībā no darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” īstenoto projektu skaita un tiem izmaksātā finansējuma ar vietēja līmeņa ietekmi īpatsvars darbības programmā „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ir ievērojami lielāks. Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros vietējā līmenī īstenoto projektu skaita īpatsvars no kopējā īstenoto projektu skaita ir 68,6%, bet darbības programmā „Uzņēmējdarbība un inovācijas” – 92,7%, vēl ievērojamāks ir izmaksātā finansējuma īpatsvars, attiecīgi 15,7% un 88,8%.

**ES fondu darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” finansējumu
saņēmušo projektu skaits un piesaistītā finansējuma apjoms**

Reģions	Finansējumu saņēmušo projektu skaits		Izmaksātais finansējums, euro	
	Aktivitātes ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi	t.sk. aktivitātes ar vietēja līmeņa ietekmi	Aktivitātes ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi	t.sk. aktivitātes ar vietēja līmeņa ietekmi
Rīgas reģions	2 137	1 954	288 692 662	234 773 009
Kurzemes reģions	263	257	109 849 522	107 599 954
Zemgales reģions	161	149	63 912 570	59 679 893
Vidzemes reģions	157	156	54 367 964	54 076 361
Latgales reģions	130	124	47 565 854	45 177 659
Kopā	2 848	2 640	564 388 572	501 306 875

Aktivitāšu **finansējuma uz vienu iedzīvotāju** salīdzinājums reģionos liecina, ka gan aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi, gan atsevišķi ar vietēja līmeņa ietekmi ietvaros vairāk kā citos reģionos finansējumu uz vienu iedzīvotāju saņēmis Kurzemes reģions – attiecīgi 388,9 euro un 381,0 euro (Attēls Nr.). Aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ietvaros attiecība starp Kurzemes un Latgales reģiona saņemto finansējuma apjomu, kam ir mazākais finansējums uz vienu iedzīvotāju, salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu ir mazinājusies – 2,6 reizes, aktivitātēs ar vietēja līmeņa ietekmi šī attiecība ir 2,7 reizes.

Vidējais aktivitāšu finansējums uz vienu iedzīvotāju Latvijā ir 259,0 euro, t.sk. aktivitātēm ar vietēja līmeņa ietekmi – 242,5 euro. Vērā ņemama saistība starp izmaksāto finansējumu uz vienu iedzīvotāju un TALI nav vērojama.

Attēls Nr. 22. ES fondu darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi uz vienu iedzīvotāju reģionos

2.3.3. Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” finansējums

Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros kopējais izmaksātā finansējuma apjoms sasniedz 3 201,4 milj. euro, t.sk. aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi izmaksātais finansējums veido 2 199,6 milj. euro jeb 68,7% no kopējā darbības programmā izmaksātā finansējuma. Aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi finansējums izmaksāts tām aktivitātēm, kurām ir noteikta ietekme tikai uz HP TLA, kā arī aktivitātēm, kurām ir noteikta ietekme gan uz HP TLA, gan uz HP RSK. Atšķirībā no pirmajām divām darbības programmām, darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros aktivitāšu ar reģionālu un vietēju ietekmi ietvaros ir izmaksāts finansējums arī tikai HP RSK ietekmējošajām aktivitātēm (18,2 milj. euro apmērā).

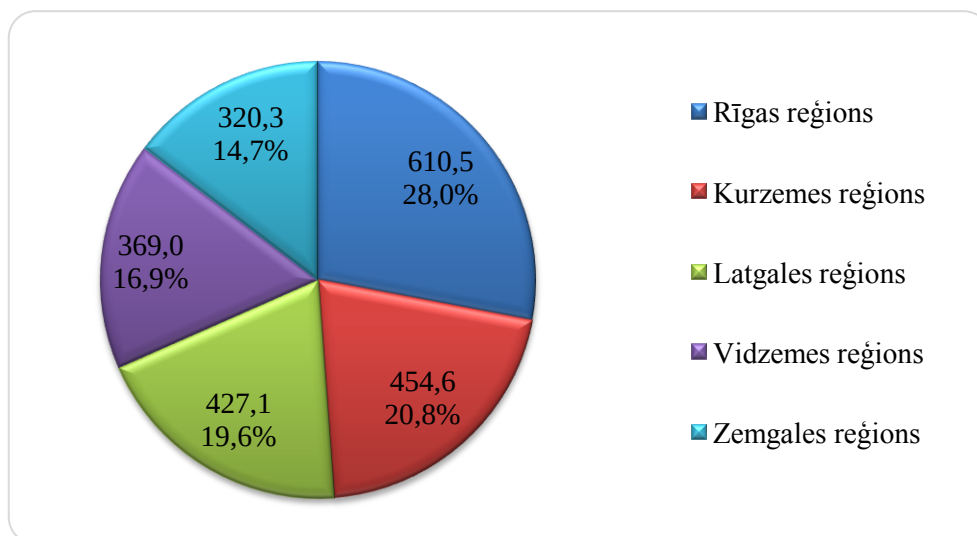
Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” aktivitātes aptver 76,9% no darbības programmās izmaksātā finansējuma aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi.

Ievērojamu finansējuma daļu piesaistījuši Rīgas un Kurzemes reģioni, attiecīgi 28,0% un 20,8%, kamēr Latgales, Vidzemes un Kurzemes reģioni saņēmuši finansējumu robežās no 14,7% līdz 19,6% (Attēls Nr.). Jāatzīmē, ka izmaksātais finansējums reģioniem, salīdzinot ar pārējām darbības programmām, ir sadalījies vienmērīgāk.

Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” aktivitātes ar reģionālu ietekmi sniedz atbalstu augstākās, profesionālās un speciālās izglītības infrastruktūras attīstībai, stacionārās, neatliekamās veselības un sociālās aprūpes infrastruktūras attīstībai, valsts l.šķiras autoceļu maršrutu sakārtošanai, mazo ostu infrastruktūras uzlabošanai, reģionālo atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstībai, vēsturiski piesārņoto vietu sanācijai, kā arī nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšanai, valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļu saglabāšanai, infrastruktūras pilnveidošanai sociālo pakalpojumu sniegšanā, plūdu draudu risku novēršanai un Rīgas pilsētas ilgtspējīgai attīstībai.

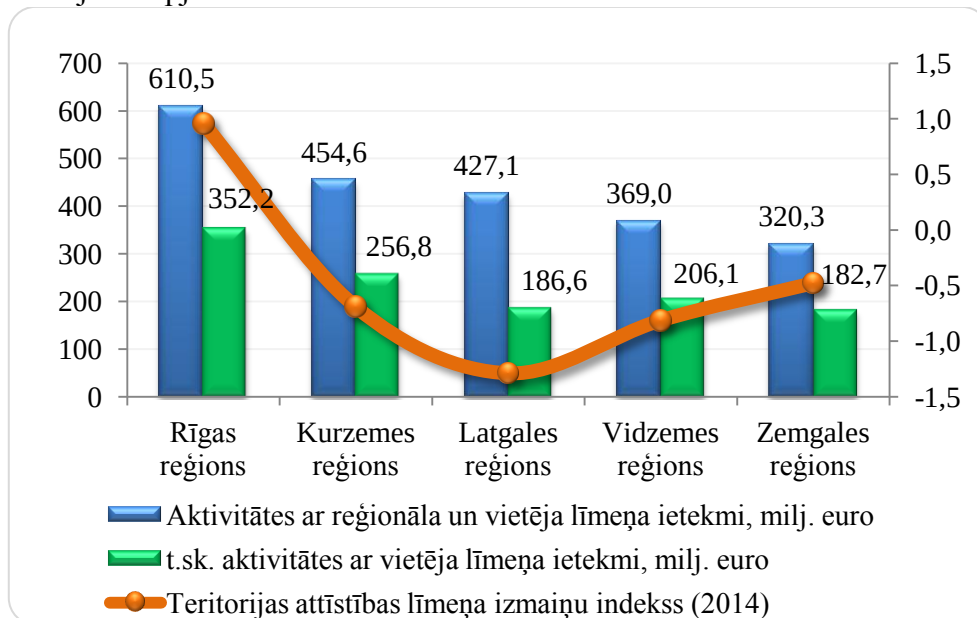
Savukārt aktivitātes ar vietēju ietekmi atbalsta pirmsskolas un vidējās izglītības infrastruktūras attīstību, ģimenes ārstu, veselības aprūpes centru un alternatīvās aprūpes pakalpojumu attīstību, satiksmes drošības, ūdenssaimniecības, atkritumu apsaimniekošanas un siltumapgādes infrastruktūras attīstību apdzīvotās vietās, ēku siltināšanu un atjaunojamo energoresursu izmantošanu koģenerācijas elektrostaciju attīstībai, publisko transportu ārpus Rīgas, nacionālas nozīmes velotūrisma produktu attīstību, tranzītielu sakārtošanu republikas pilsētu un novadu teritorijās, izglītības iestāžu informatizāciju, vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizāciju, kā arī kultūras mantojuma saglabāšanu.

Apskatīto aktivitāšu ietvaros izmaksātais finansējums sadalījies visai līdzīgi, 14,7% līdz 28,0% robežās. Lielāko finansējumu piesaistījis Rīgas reģions – 610,5 milj. euro, Kurzemes reģions – 454,6 milj. euro, Latgales reģions – 427,1 milj. euro, Vidzemes reģions – 369,0 milj. euro un Zemgales reģions piesaistījis 320,3 milj. euro lielu finansējumu (Attēls Nr.).

Attēls Nr. 23. ES fondu darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ieguldījumi reģionos, milj. euro un %

Gan aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi, gan atsevišķi aktivitāšu ar vietēja līmeņa ietekmi gadījumā attiecība starp reģionu, kas saņēmis lielāko finansējuma apjomu, un reģionu, kas saņēmis mazāko finansējumu, ir salīdzinoši neliela – attiecīgi 1,9 un 1,9. Līdz ar to var secināt, ka šī ir vienīgā no darbības programmām, kurā izmaksātais finansējums starp reģioniem ir sadalījies vienlīdzīgi, pārējās darbības programmās Rīgas reģions ir izteikts līderis pēc kopējā saņemtā finansējuma apjoma.

Attēls Nr. 24. ES fondu darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi reģionos

Izvērtējot **ieguldījumus reģionos aktivitāšu dalījumā pa atbalsta jomām**, var secināt, ka finansējums nav piesaistīts zinātnes un pētniecības, uzņēmējdarbības veikšanas un publiskās pārvaldes jomās, jo darbības programmas ietvaros atbalsts iepriekš minētajām jomām netiek sniegts. Lielāko izmaksātā finansējuma īpatsvaru veido komunālās saimniecības joma, veidojot 35,2% no kopējā finansējuma, tālāk seko transporta infrastruktūras joma ar 16,2% un

policentriskas attīstības joma ar 12,6% lielu izmaksātā finansējuma īpatsvaru (Attēls Nr.). Mazāko īpatsvaru sastāda enerģētikas, nodarbinātības un sociālo pakalpojumu, vides aizsardzības un risku mazināšanas un informācijas un komunikāciju tehnoloģiju jomas, kopā veidojot tikai 8,2% no kopējā finansējuma.

Rīgas reģions lielāko finansējumu, salīdzinājumā ar pārējiem reģioniem, piesaistījis sekojošās jomās – informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, izglītība, komunālā saimniecība, nodarbinātības un sociālie pakalpojumi, veselības aprūpe, vides aizsardzība un risku mazināšana. Turpretī mazāko finansējumu Rīgas reģions piesaistījis policentriskas attīstības un transporta infrastruktūras jomās.

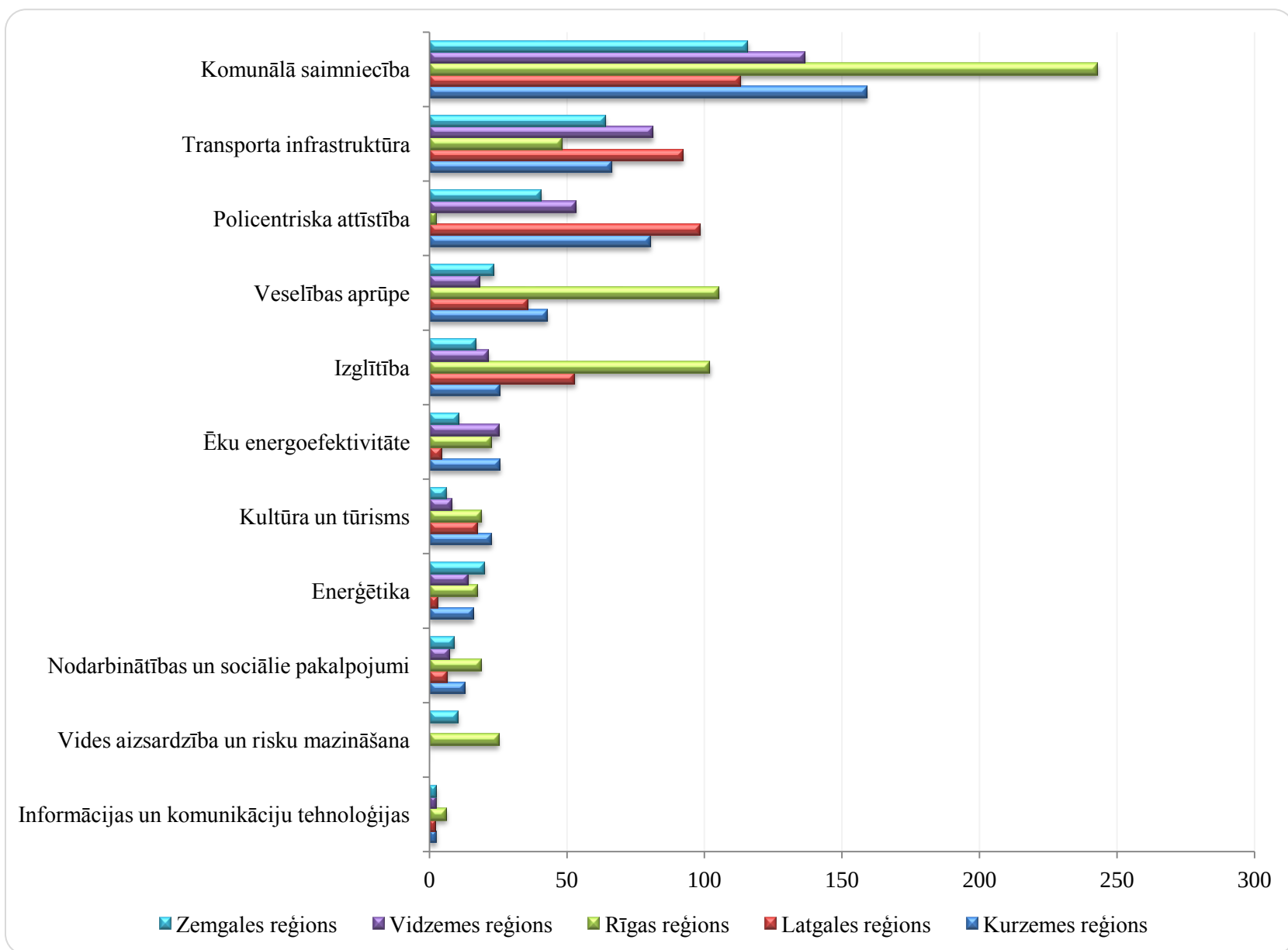
Kurzemes reģions lielāko finansējuma īpatsvaru starp pārējiem reģioniem piesaistījis kultūras un tūrisma jomā – 22,6 milj. euro un ēku energoefektivitātes jomā – 25,7 milj. euro no kopējā darbības programmas ietvaros reģioniem izmaksātā finansējuma.

Latgales reģions lielāko finansējumu piesaistījis policentriskas attīstības jomā – 98,6 milj. euro un transporta infrastruktūras jomā – 92,3 milj. euro, savukārt mazāko finansējumu piesaistījis informācijas un komunikāciju tehnoloģiju, nodarbinātības un sociālo pakalpojumu, ēku energoefektivitātes, komunālās saimniecības un enerģētikas jomās. Vides aizsardzības un risku mazināšanas jomā lielāko finansējumu piesaistījuši Rīgas un Zemgales reģioni, turpretim finansējumu vispār nav piesaistījis Kurzemes reģions. Vidzemes reģions nevienā no jomām nav piesaistījis lielāko, savukārt Kurzemes reģions – mazāko finansējuma īpatsvaru starp reģioniem.

Maksājumi veikti 42 aktivitāšu ietvaros, lielākais finansējums izmaksāts 3.5.1.1.aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” ietvaros – 461,1 milj. euro, ievērojams finansējuma apjoms izmaksāts arī 3.6.1.1.aktivitātes „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” ietvaros – 255,4 milj. euro, kā arī 3.1.5.3.1.apakšaktivitātes „Stacionārās veselības aprūpe” ietvaros – 175,7 milj. euro.

Lielākais finansējums ēku energoefektivitātes jomā reģioniem izmaksāts 3.4.4.1.aktivitātei „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” – 81,9 milj. euro. Enerģētikas jomā finansējums izmaksāts tikai vienā aktivitātē – 3.5.2.2.aktivitātei „Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība” – 71,0 milj. euro, informācijas un komunikāciju tehnoloģiju jomā finansējums izmaksāts 3.2.2.1.2.apakšaktivitātei „Izglītības iestāžu informatizācija” – 14,7 milj. euro un 3.2.2.2.aktivitātei „Publisko interneta pieejas punktu attīstība” – 1,6 milj. euro.

Izglītības jomā lielākais finansējums izmaksāts 3.1.2.1.1.apakšaktivitātes „Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu modernizēšana studiju programmu kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā, nodrošinot izglītības programmu apgūšanas iespējas arī personām ar funkcionāliem traucējumiem” ietvaros – 106,1 milj. euro. 3.1.1.2.aktivitātē „Profesionālās izglītības infrastruktūras attīstība un mācību aprīkojuma modernizācija ieslodzījuma vietās” finansējumu nav piesaistījis Kurzemes reģions, savukārt 3.1.3.2.aktivitātē „Atbalsts vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizācijai” finansējumu ir piesaistījuši tikai Latgales un Zemgales reģioni.

Attēls Nr. 25. ES fondu darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ieguldījumi reģionos pa atbalsta jomām, milj. euro

Komunālās saimniecības jomā lielākais finansējums izmaksāts 3.5.1.1.aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” ietvaros – 461,1 milj. euro. Šajā jomā Vidzemes reģions finansējumu nav piesaistījis 3.5.1.2.3.apakšaktivitātē „Dalītās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība”.

Kultūras un tūrisma jomā lielākais finansējums izmaksāts 3.4.3.1.aktivitātē „Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālu centru izveide” – 33,4 milj. euro. Jāatzīmē, ka šajā jomā tikai Kurzemes reģions finansējumu piesaistījis visās aktivitātēs, kurās veikts maksājums, pārējie reģioni vismaz vienā no aktivitātēm finansējumu nav piesaistījuši.

Nodarbinātības un sociālo pakalpojumu jomā lielākais finansējums izmaksāts 3.1.4.3.aktivitātes „Pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālās un reģionālās attīstības centros” ietvaros – 45,0 milj. euro. Jomā „policentriska attīstība” finansējums izmaksāts divās aktivitātēs, 3.6.1.1.aktivitātē „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” – 255,4 milj. euro un 3.6.2.1.aktivitātē „Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai” – 20,3 milj. euro.

Transporta un infrastruktūras jomā lielākais finansējums izmaksāts 3.2.1.1.aktivitātes „Valsts 1.šķiras autoceļu maršrutu sakārtošana” ietvaros – 175,7 milj. euro, 3.2.1.4.aktivitātes „Mazo ostu infrastruktūras uzlabošana” ietvaros finansējumu piesaistījis tikai Rīgas reģions, 3.2.1.5.aktivitātē „Publiskais transports ārpus Rīgas” finansējums izmaksāts Kurzemes un Latgales reģioniem.

Lielākais finansējums veselības aprūpes jomā izmaksāts 3.1.5.3.1.apakšaktivitātes „Stacionārās veselības aprūpes attīstība” ietvaros – 175,7 milj. euro, 3.1.5.3.2.apakšaktivitātes „Onkoloģijas slimnieku radioterapijas ārstēšanas attīstība” ietvaros finansējumu nav piesaistījuši Vidzemes un Zemgales reģioni. Lielāko finansējuma īpatsvaru vides aizsardzības un risku mazināšanas jomā veido 3.4.1.4.aktivitātes „Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija” ietvaros izmaksātie 22,8 milj. euro,

Finansiāli ietilpīgākais projekts darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros ir 3.1.5.2.aktivitātes „Neatliekamās medicīniskās palīdzības attīstība” projekts „Vienotas neatliekamās medicīniskās palīdzības un katastrofu medicīnas vadības informācijas sistēmas un dispečeru centru izveide”, kam izmaksātā finansējuma apmērs ir 27,0 milj. euro.

Apskatot kopējo **finansējumu saņēmušo projektu skaitu un tiem piesaistītā finansējuma apjomu**, redzams, ka līdzīgi kā darbības programmā „Cilvēkresursi un nodarbinātība”, lielāks projektu skaits reģionos vienlaikus nenozīmē arī lielāku piesaistītā finansējuma apjomu šo projektu īstenošanai (Tabula Nr. 6).

Lai arī Rīgas reģions līdzīgi kā abās iepriekš apskatītajās darbības programmās ir īstenojis lielāko projektu skaitu un saņēmis arī lielāko finansējumu to īstenošanai, tomēr darbības programmā „Infrastruktūra un pakalpojumi” Rīgas reģiona pārsvars ir mazāks nekā pārējās darbības programmās.

Aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi Kurzemes un Latgales reģioni ir saņēmuši lielāku finansējumu nekā Vidzemes reģions, lai gan īstenoto projektu skaits tiem ir mazāks, savukārt aktivitātēs ar vietēja līmeņa ietekmi Kurzemes reģions, lai arī īstenojis par 26 projektiem mazāk nekā Vidzemes reģions, saņēmis par 85,5 milj. euro lielāku finansējumu. Latgales reģions īstenojis mazāko projektu skaitu, bet piesaistījis trešo lielāko finansējumu.

Jāatzīmē, ka aktivitāšu ar vietēja līmeņa ietekmi īstenoto projektu skaita īpatsvars veido 82,3% no aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi projektu skaita, bet finansējuma īpatsvars veido 54,4%.

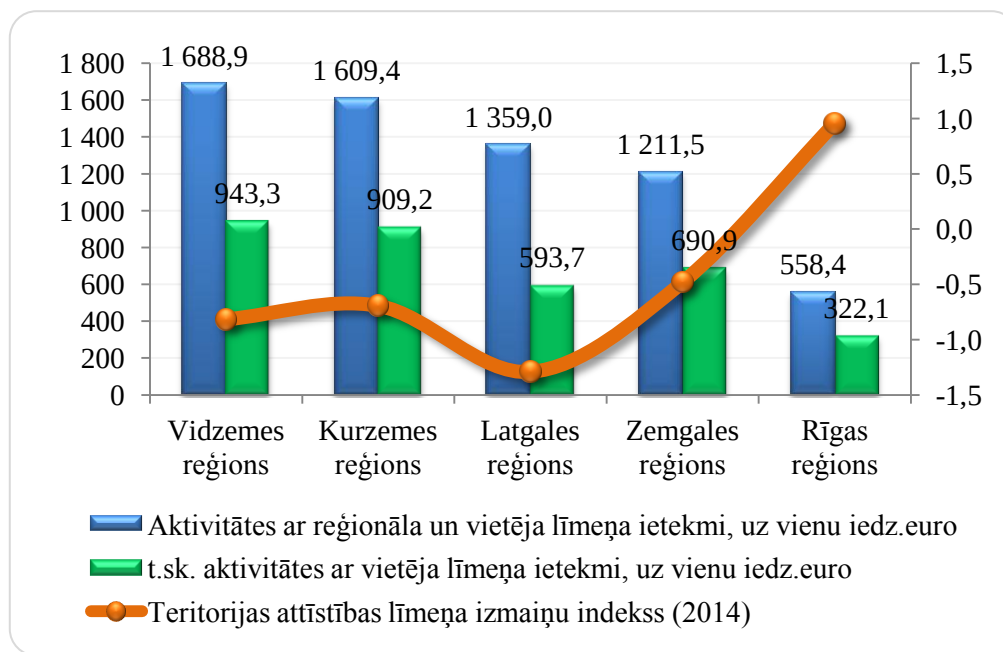
Finansējuma uz vienu iedzīvotāju salīdzinājums liecina, ka lielāko finansējuma apjomu uz vienu iedzīvotāju piesaistījis Vidzemes reģions – 1 688,9 euro, savukārt mazāko – Rīgas reģions – 558,4 euro, attiecīgi reģioni ar mazāko un lielāko iedzīvotāju skaitu (Attēls Nr.). Aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ietvaros attiecība starp Vidzemes un pārējo reģionu (izņemot Rīgas reģionu) saņemto finansējumu uz vienu iedzīvotāju ir neliela – 0,8, aktivitāšu ar vietēja līmeņa ietekmi ietvaros attiecība starp Kurzemes un pārējo reģionu (izņemot Rīgas reģionu) saņemto finansējumu uz vienu iedzīvotāju ir – 0,8. Lielākas atšķirības vērojamas salīdzinājumā ar Rīgas reģionu, Vidzemes reģions ir saņēmis attiecīgi 3,0 reizes lielāku finansējumu aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ietvaros, savukārt aktivitāšu ar vietēja līmeņa ietekmi ietvaros Vidzemes reģions ir saņēmis 2,9 reizes lielāku finansējumu.

Tabula Nr. 6

ES fondu darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” finansējumu saņēmušo projektu skaits un piesaistītā finansējuma apjoms

Reģions	Finansējumu saņēmušo projektu skaits		Izmaksātais finansējums, euro	
	Aktivitātes ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi	t.sk. aktivitātes ar vietēja līmeņa ietekmi	Aktivitātes ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi	t.sk. aktivitātes ar vietēja līmeņa ietekmi
Rīgas reģions	700	600	628 689 276	365 505 053
Vidzemes reģions	545	447	369 011 655	206 092 962
Kurzemes reģions	505	421	454 552 362	256 796 495
Zemgales reģions	427	338	320 267 735	182 654 221
Latgales reģions	388	305	427 107 055	186 582 678
Kopā	2 565	2 111	2 199 628 083	1 197 631 410

Vidējais aktivitāšu finansējums uz vienu iedzīvotāju Latvijā ir 1 285,5 euro, t.sk. aktivitātēm ar vietēja līmeņa ietekmi – 691,9 euro. Vērā ņemama saistība starp izmaksāto finansējumu uz vienu iedzīvotāju un TALI nav vērojama.

Attēls Nr. 26. ES fondu darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi uz vienu iedzīvotāju reģionos

2.4. ES fondu ieguldījumi HP „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” īstenošanai

Aptuveni puse no aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi izmaksātā finansējuma, ko piesaistījis Rīgas reģions – 961,1 milj. euro, izmaksāta Rīgas pilsētā īstenotajiem projektiem (520,9 milj. euro jeb 54,2%). Tuvākās sekotājas ir Ogres un Salaspils novadu pašvaldības, attiecīgi 59,5 milj. euro jeb 6,2% un 37,9 milj. euro jeb 3,9% liels piesaistītais finansējums no kopējā Rīgas reģionam izmaksātā finansējuma aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi.

Šajā nodaļā turpmāk tiks apskatīti tikai tie projekti un tiem izmaksātais finansējums, kuriem ir identificējama konkrēta īstenošanas vieta/pašvaldība – Rīgas pilsēta vai kāda cita Rīgas reģiona pašvaldība un tikai tās aktivitātes, kuras ietekmē HP RSK, t.sk. tās, kurām ir ietekme arī uz HP TLA (Pielikums Nr. 1). Līdz ar to netiks apskatītas tās aktivitātes, kurām noteikta ietekme tikai uz HP TLA.

Attiecīgi Rīgas reģionam izmaksāts finansējums aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi, kā arī ietekmi uz HP RSK (t.sk. tās, kurām ir ietekme arī uz HP TLA) veido 271,1 milj. euro, savukārt Rīgas pilsētai izmaksātais finansējums veido 252,3 milj. euro jeb 93,1%. Jāatzīmē, ka tikai 3.6.1.2.aktivitāte „Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība” un 3.2.1.3.2.apakšaktivitāte „Satiksmes drošības uzlabojumi Rīgā” – ietekmē tikai HP RSK, tai pašā laikā neietekmējot HP TLA.

No 296 īstenotajiem projektiem 258 īstenoti Rīgas pilsētā, 38 projektu īstenošanas vieta ir citas Rīgas reģiona pašvaldības, bet tiem arī ir ietekme uz HP RSK, līdz ar to arī šie projekti tiek ņemti vērā turpmākajā analīzē.

Vairākas ES fondu aktivitātes, kuru ietvaros atbalsts tiek sniegts Rīgas reģiona reģionālas nozīmes attīstības centriem, piemēram, 2.1.1.2.aktivitāte „Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās (EUREKA, 7.IP un citi)” un 3.1.5.3.1.apakšaktivitāte „Stacionārās veselības aprūpes attīstība” ietekmē Rīgas pilsētas starptautiskās konkurētspējas paaugstināšanos, atbalstot Rīgas ekonomiku papildinošās ražošanas un rekreācijas pakalpojumu

attīstību, stiprinot Rīgas kā Baltijas jūras reģiona biznesa, zinātnes un kultūras centra potenciālu un nodrošinot Rīgas reģionā radītās izcilības un resursu tālāku pārnēsi uz pārējiem Latvijas reģioniem.

Tāpat 3.3.1.4.aktivitāte „Lidostu infrastruktūras attīstība” (ar nacionāla līmeņa ietekmi), kur ieguldījumi tiek veikti Mārupes novadā, attīstot starptautiskās lidostas „Rīga” infrastruktūru, ir vērsta uz Rīgas starptautiskās konkurētspējas veicināšanu. Projekta „Starptautiskās lidostas „Rīga” infrastruktūras attīstība” īstenošanai pārskata periodā izmaksāts 70,5 milj. euro liels finansējums.

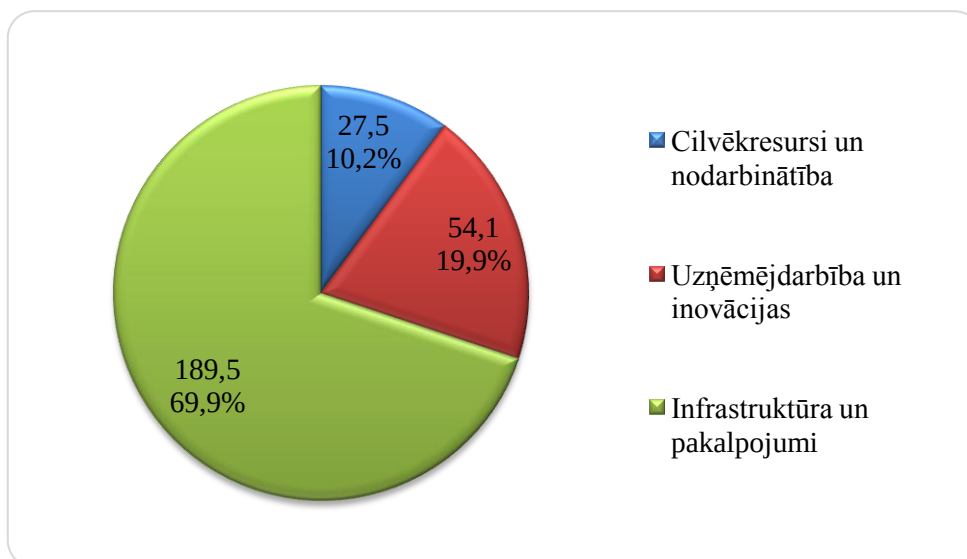
Ārpus Rīgas pilsētas finansiāli ietilpīgākie īstenotie projekti ar ietekmi uz HP RSK ir „Nacionālā rehabilitācijas centra „Vaivari” infrastruktūras uzlabošana, paaugstinot veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti, pieejamību un izmaksu efektivitāti”, kas īstenots Jūrmalas pilsētā par 2,8 milj. euro lielu finansējumu, „VSIA „Bērnu psihoneiroloģiskās slimnīcas „Ainaži”” infrastruktūras uzlabošana, paaugstinot veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti un izmaksu efektivitāti”, kas īstenots Salacgrīvas novadā par 2,3 milj. euro un „Ogres rajona slimnīcas attīstība”, kas īstenots Ogres novadā par 2,0 milj. euro lielu finansējumu, visi trīs projekti īstenoti 3.1.5.3.1.apakšaktivitātes „Stacionārās veselības aprūpes attīstība” ietvaros.

Lielāko finansējuma īpatsvaru veido aktivitātes darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros – 69,9%, tālāk seko „Uzņēmējdarbība un inovācijas” – 19,9% un „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ar 10,2% īpatsvaru (Attēls Nr.).

No kopumā Rīgas reģionā īstenotajiem 296 projektiem 191 projekti īstenoti darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros, 69 projekti īstenoti „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros un 36 projekti īstenoti „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros. Neskatoties uz to, ka darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros izmaksāts 3,5 reizes lielāks finansējums nekā darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros, īstenoto projektu skaits darbības programmā „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ir 2,8 reizes lielāks nekā darbības programmā „Infrastruktūra un pakalpojumi”.

HP RSK ietekmē tikai 15 aktivitātes (t.sk. aktivitātes, kurām vienlaicīgi noteikta ietekme uz HP TLA), kurām pārskata periodā izmaksāts finansējums, 3 no tām ir darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros, 4 – „Uzņēmējdarbība un inovācijas” un 8 darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros.

Finansiāli ietilpīgākais projekts ir „Rīgas Tehniskās universitātes vienotā teritoriālā kompleksa izveide”, kas īstenots 3.1.2.1.1.apakšaktivitātes „Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu modernizēšana studiju programmu kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā, nodrošinot izglītības programmu apgūšanas iespējas arī personām ar funkcionāliem traucējumiem” ietvaros, šim projektam izmaksātais finansējums veido 25,2 milj. euro. Otrs finansiāli ietilpīgākais ir projekts „Latvijas Universitātes infrastruktūras modernizācija prioritāro virzienu studiju programmu attīstībai”, kam izmaksāts 20,8 milj. euro liels finansējums, trešais finansiāli ietilpīgākais projekts īstenots par 13,5 milj. euro lielu finansējumu - „Stacionārās veselības aprūpes infrastruktūras pilnveidošana SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”, veicot pasākumus veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātes un izmaksu efektivitātes uzlabošanai, kā arī energoresursu izmantošanas efektivitātes paaugstināšanai”, visi trīs iepriekšminētie projekti īstenoti Rīgas pilsētā.

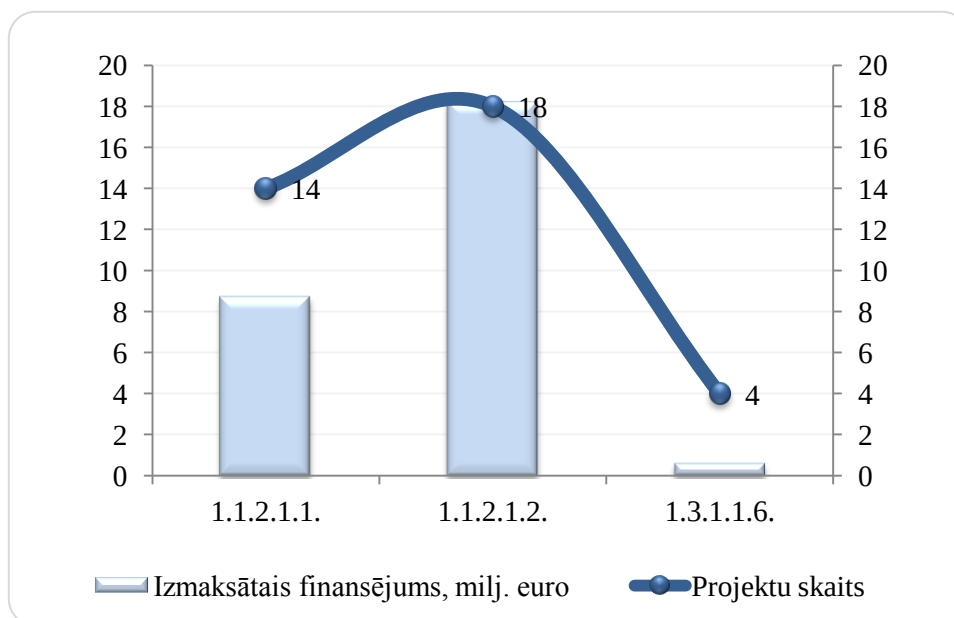

Attēls Nr. 27. ES fondu darbības programmu aktivitāšu ar ietekmi uz HP "Rīgas starptautiskā konkurētspēja" ieguldījumi, milj. euro un %

2.4.1. Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” finansējums

Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitātes aptver 27,5 milj. euro no kopējā finansējuma, kas izmaksāts aktivitātēm ar ietekmi uz HP RSK, jeb 10,2%.

Darbības programmas ietvaros finansējums izmaksāts Rīgas pilsētai trīs apakšaktivitātēs – 1.1.2.1.1.apakšaktivitātes „Atbalsts maģistra studiju programmu īstenošanai” ietvaros 8,7 milj. euro, īstenoti 14 projekti, un 1.1.2.1.2.apakšaktivitātes „Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai” ietvaros – 18,2 milj. euro, īstenoti 18 projekti un 1.3.1.1.6.apakšaktivitātes „Atbalsts darba vietu radīšanai” ietvaros - 0,6 milj. euro liels finansējums un īstenoti 4 projekti (Attēls Nr.).

Attēls Nr. 28. ES fondu ieguldījumi darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros, milj. euro un projektu skaits

Izvērtējot **ieguldījumus aktivitāšu dalījumā pa atbalsta jomām**, var secināt, ka finansējums izmaksāts augstākās izglītības jomā un nodarbinātības un sociālo pakalpojumu jomā.

Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros finansiāli ietilpīgākais projekts, kas īstenots Rīgas pilsētā, ir „Atbalsts doktora studijām Latvijas Universitātē” (1.1.2.1.2.apakšaktivitāte „Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai”), piesaistījis 7,2 milj. euro lielu finansējumu. Vēl kā vienus no finansiāli ietilpīgākajiem projektiem var minēt „Atbalsts doktorantiem studiju programmas apguvei un zinātniskā grāda ieguvei Rīgas Stradiņa universitātē” (1.1.2.1.2.apakšaktivitāte „Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai”), kas pārskata periodā piesaistījis 4,3 milj. euro un „Atbalsts RTU maģistra studiju programmu īstenošanai” (1.1.2.1.1.apakšaktivitāte „Atbalsts maģistra studiju programmu īstenošanai”), kas piesaistījis 3,3 milj. euro.

2.4.2. Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” finansējums

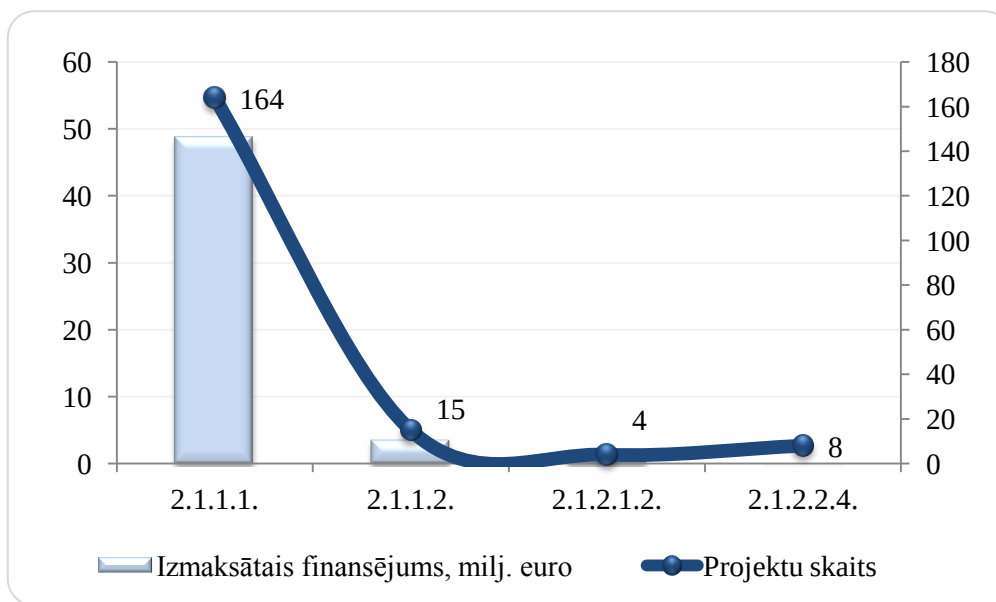
Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” aktivitātes aptver 54,1 milj. euro no kopējā finansējuma, kas izmaksāts aktivitātēm ar ietekmi uz HP „RSK”, jeb 19,9%.

Darbības programmas ietvaros finansējums izmaksāts divām aktivitātēm un divām apakšaktivitātēm – 2.1.1.1.aktivitātes „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” ietvaros izmaksāts 48,8 milj. euro liels finansējums, 2.1.1.2.aktivitātes „Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās (EUREKA, 7.IP un citi)” ietvaros 3,7 milj. euro, 2.1.2.1.2.apakšaktivitātes „Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkti” ietvaros 1,5 milj. euro liels finansējums un 2.1.2.2.4.apakšaktivitātes „MVK jaunu produktu un tehnoloģiju attīstības programma” ietvaros 0,1 milj. euro (Attēls Nr.).

Izvērtējot **ieguldījumus aktivitāšu dalījumā pa atbalsta jomām**, jāsecina, ka visas aktivitātes veido uzņēmējdarbības veikšanas joma un zinātnes un pētniecības joma, kurās attiecīgi īstenoti 8 un 183 projekti, no tiem lielāko daļu veido projekti 2.1.1.1.aktivitātes „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” ietvaros – 164.

Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros 168 projekti īstenoti Rīgas pilsētā – 47,5 milj. euro apmērā, Salaspils novadā īstenoti 16 projekti – 5,6 milj. euro apmērā, pārējās pašvaldības – Siguldas, Olaines, Ropāžu, Mārupes, Stopiņu, Tukuma un Lielvārdes novadi kopumā īstenojuši 7 projektus 1,0 milj. euro apmērā. Finansiāli ietilpīgākie projekti ir „Vīrusveidīgo daļiņu nanotehnoloģija zāļu un diagnostikas līdzekļu transportstruktūru izstrādei” – 0,7 milj. euro, „Selektīvu aspartilproteīnāžu inhibitoru izveide” – 0,7 milj. euro un „Inovatīvu putnkopības produktu ieguve izmantojot mērķtiecīgas lopbarības sastāvdaļas uz mežizstrādes atlieku bāzes”, kas pārskata periodā arī piesaistījis 0,7 milj. euro. Visi trīs iepriekšminētie projekti īstenoti 2.1.1.1. aktivitātes „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” ietvaros.

Salaspils novadā finansiāli ietilpīgākais ir projekts „Uzlabotas litija tehnoloģijas izstrāde plazmas attīrīšanas iekārtu (divertoru) aktīvo virsmu aizsardzībai” (2.1.1.1.aktivitāte „Atbalsts zinātnei un pētniecībai”), kam izmaksāts finansējums 0,65 milj. euro apmērā, savukārt Siguldas novadā īstenoti divi projekti „Inovatīvu putnkopības produktu ieguve izmantojot mērķtiecīgas lopbarības sastāvdaļas uz mežizstrādes atlieku bāzes” ar finansējumu 0,18 milj. euro un „Biotehnoloģijas un veterinārmedicīnas zinātniskā institūta “Sigra” atpazīstamības un starptautiskās sadarbības veicināšana” (2.1.1.1.aktivitāte „Atbalsts zinātnei un pētniecībai”) ar finansējumu 0,08 milj. euro apmērā.

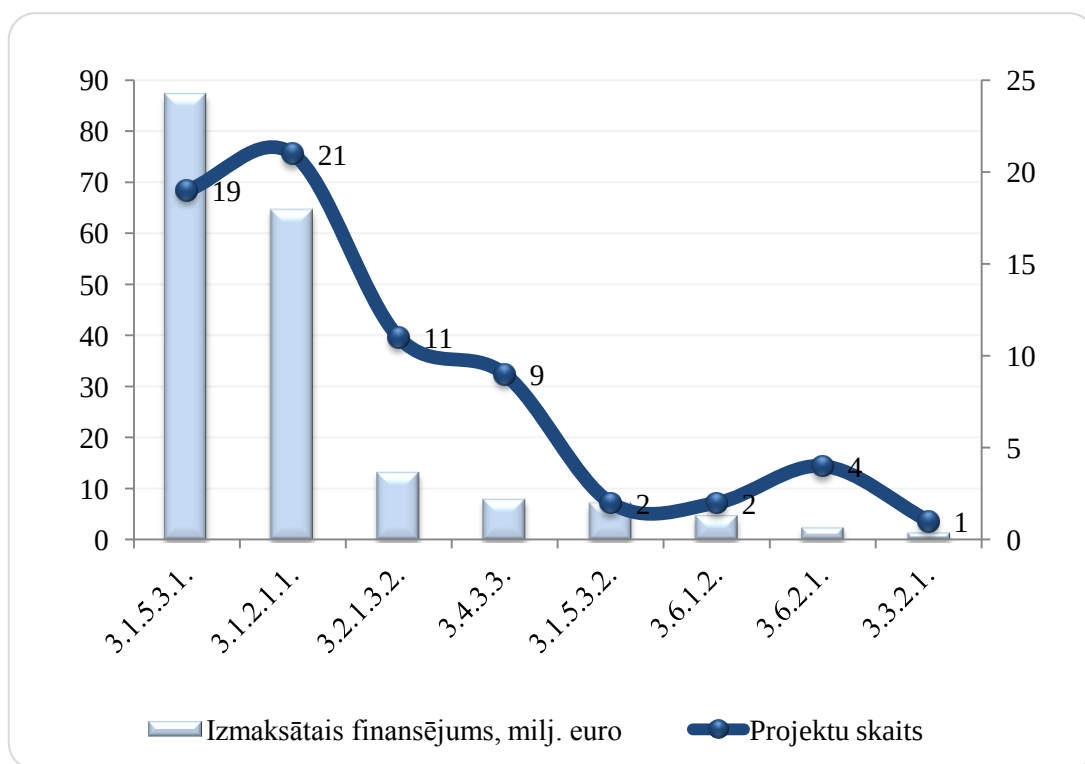

Attēls Nr. 29. ES fondu ieguldījumi darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros, milj. euro un projektu skaits

2.4.3. Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” finansējums

Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” aktivitātes aptver 189,5 milj. euro no kopējā finansējuma, kas izmaksāts aktivitātēm ar ietekmi uz HP RSK, jeb 69,9%.

Darbības programmas ietvaros finansējums izmaksāts 8 aktivitātēm – 3.1.5.3.1.apakšaktivitātei „Stacionārās veselības aprūpes attīstība” izmaksāts 87,2 milj. euro liels finansējums, 3.1.2.1.1.apakšaktivitātei „Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu modernizēšana studiju programmu kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā, nodrošinot izglītības programmu apgūšanas iespējas arī personām ar funkcionāliem traucējumiem” – 64,6 milj. euro, 3.1.5.3.2.apakšaktivitātei „Onkoloģijas slimnieku radioterapijas ārstēšanas attīstība” ietvaros – 7,4 milj. euro, 3.4.3.3.aktivitātei „Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu saglabāšanā un to sociālekonomiskā potenciāla efektīvā izmantošanā” – 8,0 milj. euro, 3.2.1.3.2.apakšaktivitātei „Satiksmes drošības uzlabojumi Rīgā” – 13,3 milj. euro, 3.6.1.2.aktivitātei „Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība” – 4,9 milj. euro, 3.6.2.1.aktivitātei „Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai” – 2,5 milj. euro un 3.3.2.1.aktivitātei „Ilgspējīga sabiedriskā transporta sistēmas attīstība” izmaksāts 1,5 milj. euro liels finansējums (Attēls Nr.).

Attēls Nr. 30. ES fondu ieguldījumi darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros, milj. euro un projektu skaits

Izvērtējot **ieguldījumus aktivitāšu dalījumā pa atbalsta jomām**, jāsecina, ka šajā darbības programmā finansējums izmaksāts piecās – izglītības, veselības aprūpes, transporta infrastruktūras, policentriskas attīstības, kultūras un tūrisma jomās. Lielāko īpatsvaru veido finansējums veselības aprūpes jomai – 94,6 milj. euro, izglītības jomai izmaksāti 64,6 milj. euro, transporta infrastruktūras jomai – 14,8 milj. euro, kultūras un tūrisma jomai – 8,0 milj. euro, bet vismazākais finansējums piesaistīts policentriskas attīstības jomā - 7,4 milj. euro.

Lielāko projektu skaitu veido izglītības un veselības aprūpes jomās īstenotie projekti, katrā īstenoti 21 projekts, tālāk seko transporta infrastruktūras joma, kurā īstenoti 12 projekti, kultūras un tūrisma jomā - 9 projekti un policentriskas attīstības jomā īstenoti 6 projekti.

Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros finansiāli ietilpīgākais projekts ir „Rīgas Tehniskās universitātes vienotā teritoriālā kompleksa izveide” (3.1.2.1.1.apakšaktivitāte „Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu modernizēšana studiju programmu kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā, nodrošinot izglītības programmu apgūšanas iespējas arī personām ar funkcionāliem traucējumiem”), kam izmaksātā finansējuma apmērs ir 25,2 milj. euro. Projektam „Latvijas Universitātes infrastruktūras modernizācija prioritāro virzienu studiju programmu attīstībai” (3.1.2.1.1.apakšaktivitāte „Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu modernizēšana studiju programmu kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā, nodrošinot izglītības programmu apgūšanas iespējas arī personām ar funkcionāliem traucējumiem”) izmaksāti 20,8 milj. euro, projektam „Stacionārās veselības aprūpes infrastruktūras pilnveidošana SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”, veicot pasākumus veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātes un izmaksu efektivitātes uzlabošanai, kā arī energoresursu izmantošanas efektivitātes paaugstināšanai” (3.1.5.3.1.apakšaktivitāte „Stacionārās veselības aprūpes attīstība”) izmaksāts 13,5 milj. euro liels finansējums.

Var secināt, ka atšķirībā no darbības programmām „Cilvēkresursi un nodarbinātība” un „Uzņēmējdarbība un inovācijas” darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros īstenotie projekti pārstāv vairākas jomas, turklāt ir lielāks finansiāli ietilpīgu projektu skaits. Jāatzīmē, ka vēl 32 projektiem izmaksātais finansējums ir lielāks par 1 milj. euro.

Apskatot izmaksāto finansējumu pašvaldību dalījumā, var secināt, ka finansējums izmaksāts 8 pašvaldībām, lielāko finansējuma īpatsvaru piesaistījusi Rīgas pilsēta – 177,3 milj. euro apmērā, tālāk seko Jūrmalas pilsēta – 4,2 milj. euro, Salacgrīvas novads – 2,3 milj. euro, Ogres novads – 2,0 milj. euro, Siguldas novads – 1,4 milj. euro, Tukuma novads 1,2 milj. euro, Limbažu novads – 1,0 milj. euro, un 0,2 milj. euro apmērā finansējumu piesaistījis Olaines novads.

2.5. ES fondu ieguldījumi HP „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un HP „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” īstenošanai nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros

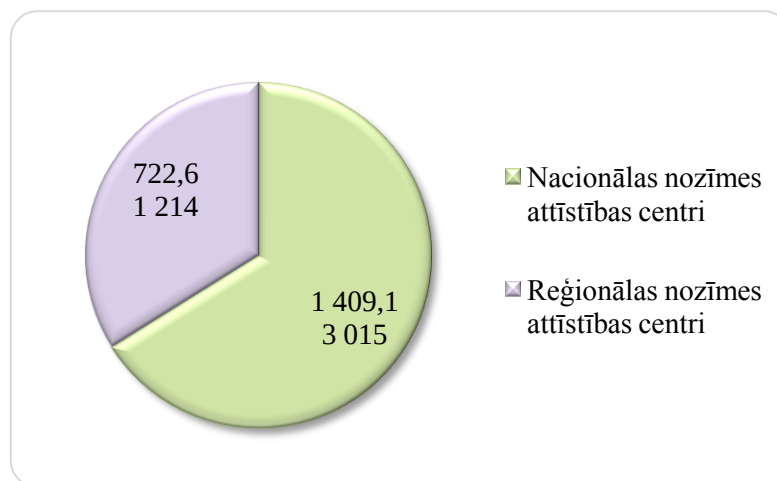
Latvijā ir 9 nacionālas nozīmes attīstības centri reizē arī republikas pilsētas – Jelgava, Jēkabpils, Jūrmala, Rēzekne, Valmiera, Rīga, Liepāja, Daugavpils, Ventspils – un 21 reģionālas nozīmes attīstības centrs – Kuldīgas, Talsu, Tukuma, Saldus, Dobeles, Bauskas, Ogres, Aizkraukles, Cēsu, Limbažu, Smiltenes, Alūksnes, Gulbenes, Balvu, Preiļu, Līvānu, Ludzas, Krāslavas, Siguldas, Valkas un Madonas pilsētas. ES fondu ieguldījumi tiks skatīti iepriekšminēto republikas pilsētu un 21 novada ietvaros.¹⁷

Apskatot izmaksāto ES fondu ieguldījumu apjomu pa nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem¹⁸, var secināt, ka kopējais izmaksātais finansējums veido 2 131,7 milj. euro jeb 74,5% no kopējā izmaksātā finansējuma aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi (2 861,9 milj. euro).

Lielāko īpatsvaru veido finansējums nacionālas nozīmes attīstības centriem – 1 409,1 milj. euro jeb 66,1% no kopējā finansējuma, pārējo daļu – 722,6 milj. euro jeb 33,9% veido ieguldījumi reģionālas nozīmes attīstības centros (Attēls Nr.). Nacionālas nozīmes attīstības centros īstenoto projektu skaits – 3 015, reģionālas nozīmes attīstības centros īstenoto projektu skaits – 1 214.

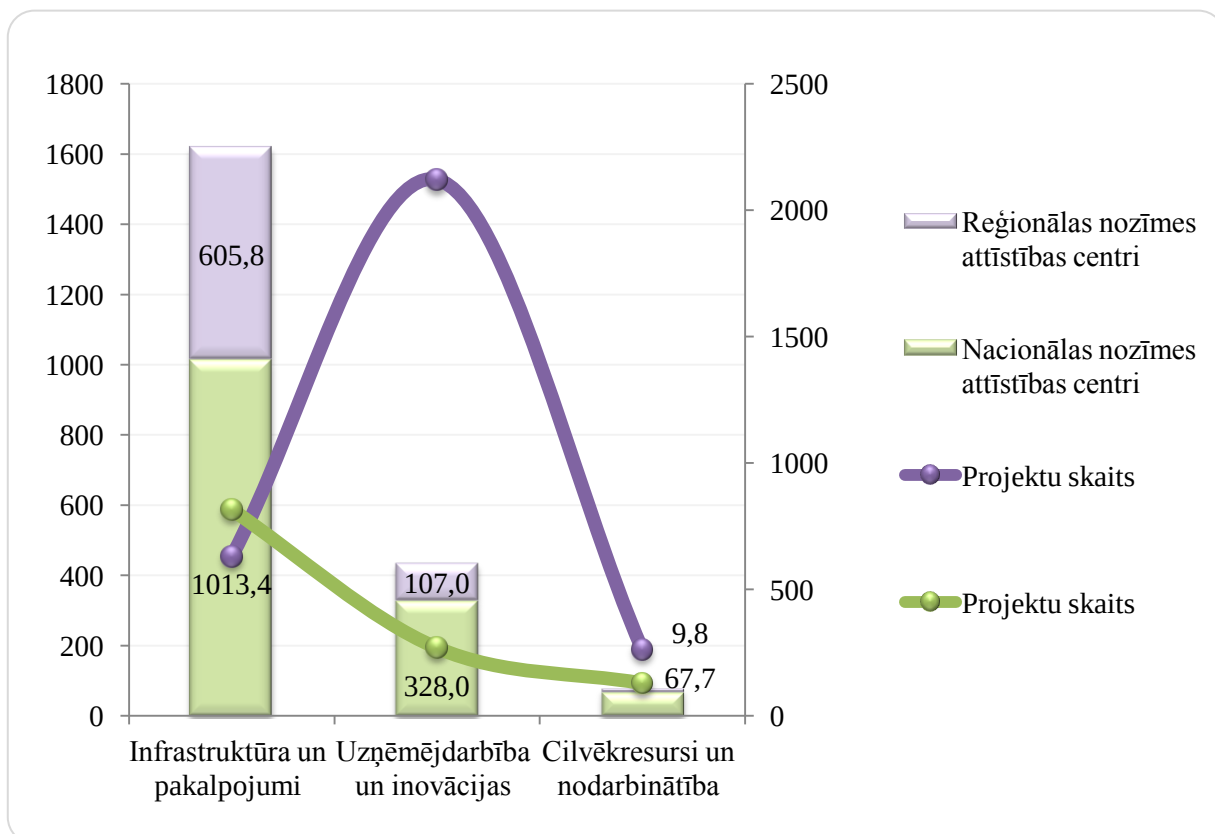
¹⁷ ES fondu sistēmas informācijas laukā „Pašvaldība” vietām tiek norādīts novads, vietām pilsēta, piem., Aizkraukles novads un Aizkraukle, bet ne visos gadījumos, kad norādīts novads, tas nozīmē, ka projekts īstenots novada teritorijā, nereti, tas īstenots novada pilsētas teritorijā. Līdz ar to reģionālās nozīmes attīstības centru gadījumā ir ņemts vērā novadam, kurā ietilpst attiecīgais reģionālās nozīmes attīstības centrs, izmaksātais finansējums.

¹⁸ Attīstības centrs ir teritorija, kur ir resursu (t.sk. cilvēkresursu), sociālo un ekonomisko aktivitāšu koncentrācija un kas veicina apkārtējās teritorijas attīstību. Valsts nozīmīgāko (primāro) attīstības centru tīklu veido starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri, jo tajos koncentrējas lielākā daļa valsts iedzīvotāju, ekonomiskā un sociālā aktivitāte. *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam*. 68.lpp.

Attēls Nr. 31. ES fondu ieguldījumi nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros, milj. euro un projektu skaits

Apskatot **ieguldījumus nacionālas nozīmes attīstības centros** darbības programmu ietvaros, var secināt, ka absolūts pārsvars ir darbības programmai „Infrastruktūra un pakalpojumi” tās ietvaros īstenoto aktivitāšu īstenošanai piešķirtā finansējuma īpatsvars sastāda 71,9%, tālāk seko darbības programma „Uzņēmējdarbība un inovācijas” – 23,3%, darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” finansējums veido vismazāko īpatsvaru – 4,8% (Attēls Nr.).

Attēls Nr. 32. ES fondu ieguldījumi nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros darbības programmu ietvaros, milj. euro un projektu skaits

Apskatot **ieguldījumus reģionālas nozīmes attīstības centros** darbības programmu ietvaros, var secināt, ka līdzīgi kā gadījumā ar nacionālas nozīmes attīstības centriem absolūts pārsvars ir darbības programmai „Infrastruktūra un pakalpojumi”, tās ietvaros aktivitāšu īstenošanai piešķirtā finansējuma īpatsvars sastāda 83,8%, tālāk seko darbības programma „Uzņēmējdarbība un inovācijas” – 14,8% un darbības programma „Cilvēkresursi un nodarbinātība” veido vismazāko īpatsvaru, tikai 1,4% (Attēls Nr.). Salīdzinot ar nacionālas nozīmes attīstības centriem, var secināt, ka finansējuma īpatsvars ir sadalījies nevienmērīgāk.

Atšķirības vērojamas arī projektu skaita īpatsvarā, nacionālas nozīmes attīstības centriem lielāko īpatsvaru veido projekti, kas īstenoti darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros – 2 121, turpretī reģionālas nozīmes attīstības centriem lielāko īpatsvaru veido projekti, kas īstenoti darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros - 816. Tas skaidrojams ar uzņēmumu koncentrāciju republikas pilsētās, savukārt novados ievērojamu īpatsvaru veido ieguldījumi transporta infrastruktūras jomai.

Apskatot ES fondu **ieguldījumus nacionālas nozīmes attīstības centros uz vienu iedzīvotāju**, var secināt, ka vidēji tajos uz vienu iedzīvotāju ir izmaksāti 2 095,4 euro, kas ir mazāk nekā reģionālas nozīmes attīstības centriem izmaksātais finansējums uz vienu iedzīvotāju – 1 731,8 euro. Lielāko finansējumu ir saņēmusi Ventspils pilsēta – 3 316,5 euro apmērā, ar 2 902,4 un 2 585,5 euro lielu finansējumu uz vienu iedzīvotāju seko Valmieras un Jēkabpils pilsētas. Savukārt mazāko finansējumu uz vienu iedzīvotāju ir piesaistījusi Jūrmala – 565,2 euro un Rīga 742,1 euro. Daugavpils un Jelgava saņēmusi attiecīgi 1 869,6 euro un 1 928,0 euro lielu finansējumu. Rēzekne piesaistījusi 2 390,2 euro un Liepāja – 2 559,4 euro uz vienu iedzīvotāju.

Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, var secināt, ka lielākā finansējuma saņēmēja nemainīgi palikusi Ventspils pilsēta. Arī mazākā finansējuma saņēmēja nav mainījusies, savukārt atšķirībā no iepriekšējā pārskata perioda trešo lielāko finansējumu uz vienu iedzīvotāju vairs nav saņēmusi Rēzeknes pilsēta, bet gan Valmieras pilsētas.

Apskatot ES fondu **ieguldījumus reģionālas nozīmes attīstības centros uz vienu iedzīvotāju**, var secināt, ka vidēji tajos izmaksāti 1 731,8 euro. Lielāko finansējumu ir saņēmis Valkas novads – 2 954,7 euro, tālāk seko šādi novadi – Aizkraukles – 2 394,5 euro, Līvānu – 2 362,7 euro, Cēsu – 2 354,7 euro, Madonas – 2 320,8 un Gulbenes – 2 232,8 euro uz vienu iedzīvotāju. Visi reģionālas nozīmes attīstības centri ir piesaistījuši lielāku finansējumu par 1 000 euro uz vienu iedzīvotāju, izņemot Bauskas novadu, kurš piesaistījis mazāko finansējumu - 889,7 euro uz vienu iedzīvotāju.

2.5.1. ES fondu ieguldījumi HP „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un HP „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” īstenošanai nacionālas nozīmes attīstības centros

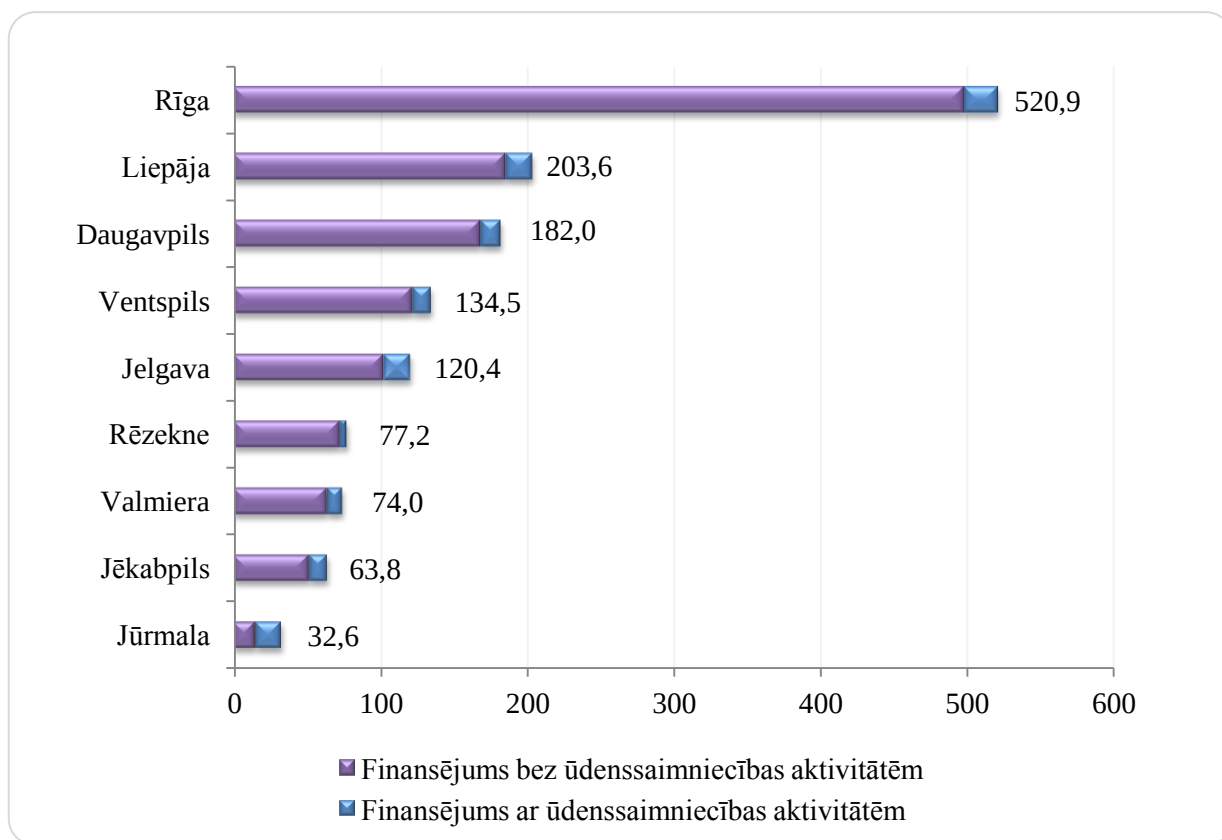
Apskatot **ieguldījumus nacionālas nozīmes attīstības centros**, var secināt, ka lielākais finansējuma saņēmējs ir Rīga, piesaistot 520,9 milj. euro, kas ir 2,6 reizes lielāks kā Liepājas piesaistītais finansējums – 203,6 milj. euro, trešo lielāko finansējumu piesaistījusi Daugavpils – 182,0 milj. euro. Ventspilij izmaksāts 134,5 milj. euro, Jelgavai – 120,4 milj. euro, Rēzeknei – 77,2 milj. euro, Valmierai un Jēkabpilij attiecīgi – 74,0 milj. euro un 63,8 milj. euro, bet vismazākais finansējums izmaksāts Jūrmalai – 32,6 milj. euro apmērā (Attēls Nr.). Kopumā pilsētas, kas piesaistījušas lielāko finansējuma apmēru, īstenojušas arī lielāko projektu skaitu, Rīga – 2 067, Liepāja – 297, Daugavpils – 133, Ventspils – 116, Jelgava – 111, Valmiera – 111, Jūrmala – 69, Rēzekne – 61 un vismazāko projektu skaitu īstenojusi Jēkabpils pilsēta – 50.

Rīgas un Daugavpils pilsētas finansiāli ietilpīgākie projekti īstenoti 3.1.2.1.1.apakšaktivitātes „Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu modernizēšana studiju programmu kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā, nodrošinot izglītības programmu apgūšanas iespējas arī personām ar funkcionāliem traucējumiem” ietvaros, attiecīgi „Rīgas Tehniskās universitātes vienotā teritoriālā kompleksa izveide”, kam izmaksāts 25,2 milj. euro liels finansējums un „Daugavpils Universitātes studiju programmu kvalitātes uzlabošana un vides pieejamības nodrošināšana”, kam izmaksāts 21,4 milj. euro liels finansējums.

Rīgas pilsētā īstenoti 86 projekti, bet Daugavpils pilsētā 34 projekti, kuriem izmaksāts vismaz 1 milj. euro liels finansējums.

Jēkabpils, Jūrmalas un Valmieras pilsētu finansiāli ietilpīgākie projekti īstenoti 3.5.1.1.aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” ietvaros, attiecīgi projekti: „Jēkabpils ūdenssaimniecības attīstības II kārtā”, kam izmaksāts finansējums 12,1 milj. euro; „Jūrmalas ūdenssaimniecības attīstības projekts, II kārtā” - 15,9 milj. euro; „Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Valmieras pilsētā II kārtā” – 10,3 milj. euro.

Jelgavas un Liepājas pilsētas finansiāli ietilpīgākos projektus īstenojušas 3.6.1.1.aktivitātes „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” ietvaros, Jelgava īstenojusi projektu „Ielu infrastruktūras attīstība un Driksas upes krastmalas sakārtošana” 18,9 milj. euro apmērā, Liepāja īstenojusi projektu „Liepājas pilsētas ielu apgaismojuma sistēmas modernizācija un ielu rekonstrukcija” 19,0 milj. euro apmērā.

Attēls Nr. 33. ES fondu aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi nacionālas nozīmes attīstības centros, milj. euro un bez ūdenssaimniecības aktivitātēm (3.4.1.1. un 3.5.1.1.)

Jēkabpils pilsētā īstenoti 11 projekti, kuriem izmaksāts finansējums vismaz 1 milj. euro apmērā, Jūrmalas pilsētā – 8, Jelgavas pilsētā – 25, Liepājas pilsētā – 26 un Valmieras pilsētā īstenoti 18 projekti, kuriem izmaksāts vismaz 1 milj. euro.

Rēzeknes pilsētas finansiāli ietilpīgākais projekts ir „Austrumlatvijas reģionālais daudzfunkcionālais centrs Rēzeknē” (3.4.3.1.aktivitāte „Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālu centru izveide”) – 13,4 milj. euro, vēl 17 projektiem izmaksāts vairāk nekā 1 milj. euro.

Ventspils pilsētā finansiāli ietilpīgākais projekts „Ventspils pilsētas centralizētās siltumapgādes siltumavotu Ventspilī, Brīvības ielā 38 un Talsu ielā 69, rekonstrukcija, pārejot uz citu kurināmo – biomasu (koksni)” īstenots 3.5.2.1.1.apakšaktivitātē „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” – 17,0 milj. euro, vēl 27 projektiem izmaksāts vairāk nekā 1 milj. euro.

Attēls Nr. atspoguļo gan kopējo republikas pilsētām izmaksāto finansējumu, gan finansējumu, kas izmaksāts tikai ūdenssaimniecības aktivitātē – 3.5.1.1.aktivitātē „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000”, kas uzskatāmi ļauj spriest par šīs aktivitātes finansējuma īpatsvaru no kopējā izmaksātā finansējuma. Mazākais ūdenssaimniecības aktivitātē izmaksātā finansējuma īpatsvars ir Rīgas pilsētai – 4,6%, Rēzeknes un Daugavpils pilsētām, attiecīgi 6,0% un 7,6%, savukārt Jūrmalas pilsētai šī aktivitāte veido 54,0% lielu īpatsvaru. Pārējām republikas pilsētām īpatsvars ir 9,0% līdz 19,0% robežās.

Ūdenssaimniecības aktivitātēs izmaksātā finansējuma īpatsvars gan nacionālas, gan reģionālas nozīmes attīstības centriem atspoguļots ar mērķi parādīt šo aktivitāšu nozīmi kopējā izmaksātā finansējuma ietvaros, kas īpaši nozīmīgs, izvērtējot izmaksātā finansējuma apjomu reģionālas nozīmes attīstības centriem, kur šo aktivitāšu īpatsvars veido pat 26,6%, savukārt nacionālas nozīmes attīstības centriem šo aktivitāšu īpatsvars veido 15,4%.

Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros nacionālas nozīmes attīstības centriem izmaksāts 67,7 milj. euro liels finansējuma apjoms. Lielāko finansējumu ar ievērojamu īpatsvaru piesaistījusi Rīgas pilsēta – 35,9 milj. euro, tai seko Liepāja ar 11,6 milj. euro un Daugavpils ar 11,2 milj. euro lielu ieguldījumu apmēru. Ventspils piesaistījusi 3,3 milj. euro un Jūrmala – 1,7 milj. euro lielu finansējumu. Lielāko projektu skaitu īstenojušas Rīga – 152, Liepāja – 20 un Jelgava – 16.

Mazāko finansējumu piesaistījušas Jēkabpils un Valmiera, katra 0,6 milj. euro. Jelgava un Rēzekne katra piesaistījusi 1,4 milj. euro. Valmieras pilsēta īstenojusi arī mazāko projektu skaitu – 11, Jēkabpils, Rēzekne un Jūrmala katra īstenojusi 12 projektus, Ventspils un Daugavpils – katra 14 projektus.

Finansiāli ietilpīgākais projekts, apskatot nacionālas nozīmes attīstības centriem veiktos maksājumus, ir „Atbalsts doktora studijām Latvijas Universitātē” (1.1.2.1.2.apakšaktivitāte „Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai”), kas īstenots Rīgas pilsētā par 21,6 milj. euro lielu finansējumu.

Apskatot **ieguldījumus pa atbalsta jomām**, var secināt, ka lielākais finansējums izmaksāts izglītības jomā – 56,3 milj. euro, lielākā finansējuma saņēmēja ir Rīgas pilsēta – 35,9 milj. euro, kas lielāko finansējuma apjomu ir saņēmusi arī pārējās atbalsta jomās – nodarbinātība un sociālie pakalpojumi, publiskā pārvalde un uzņēmējdarbības veikšana. Otrs lielākais finansējuma īpatsvars izmaksāts nodarbinātības un sociālo pakalpojumu jomā – 6,0 milj. euro, trešais lielākais – uzņēmējdarbības veikšanas jomā – 3,0 milj. euro un vismazāko finansējumu piesaistījusi

publiskās pārvaldes joma – 2,4 milj. euro apmērā. Jāatzīmē, ka Jūrmalas pilsēta finansējumu nav piesaistījusi uzņēmējdarbības veikšanas jomā.

Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros nacionālas nozīmes attīstības centriem izmaksāts 328,0 milj. euro liels finansējuma apjoms. Lielāko finansējumu piesaistījusi Rīga – 189,5 milj. euro, tālāk seko Ventspils – 44,8 milj. euro, Jēkabpils piesaistījusi 25,4 milj. euro, Liepāja – 20,2 milj. euro. Daugavpils un Valmiera piesaistījušas attiecīgi –18,4 milj. euro un 14,1 milj. euro lielu finansējumu. Lielākais īstenoto projektu skaits ir Rīgai, Liepājai un Daugavpilij, attiecīgi 1 723, 159 un 62 projekti.

Mazāko finansējuma apjomu piesaistījusi Rēzekne, Jūrmala un Jelgava, attiecīgi 0,8 milj. euro, 1,8 milj. euro un 13,1 milj. euro. Mazāko projektu skaitu īstenojusi Rēzekne – 11, Jēkabpils un Valmiera attiecīgi realizējušas 14 un 24 projektus. Jūrmala īstenojusi 33, Ventspils – 39 un Jelgava 48 projektus.

Finansiāli ietilpīgākais projekts, apskatot nacionālas nozīmes attīstības centriem veiktos maksājumus, ir „Augstas pievienotas vērtības pakalpojumu ieviešana SIA „Riga Fertilizer Terminal”” (2.1.2.4.aktivitāte „Augstas pievienotās vērtības investīcijas”), kas īstenots Rīgas pilsētā par 11,9 milj. euro.

Arī Jēkabpils pilsētā ievērojams finansējums izmaksāts projektam „Rīgas, Brīvības, R.Blaumaņa, Zaļās un tām pieguļošo ielu tīkla rekonstrukcija” (2.3.2.2.3.apakšaktivitāte „Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai”) – 11,5 milj. euro apmērā un Ventspils pilsētā projektam „Ielu infrastruktūras attīstība Ventspilī, II kārtā” (2.3.2.2.3.apakšaktivitāte „Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai”) izmaksāti 10,7 milj. euro.

Daugavpils pilsētas finansiāli ietilpīgākais projekts ir „Uzņēmuma „Ditton Chain” izveide uz „Ditton pievadķēžu rūpnīcas” bāzes jaunu un kvalitatīvu produktu ražošanai eksporta tirgiem metālapstrādes un mašīnbūves nozarē” (2.1.2.4.aktivitāte „Augstas pievienotās vērtības investīcijas”), ar finansējumu 9,5 milj. euro apmērā, Jūrmalas pilsētas - „Jauna produkta ieviešana ražošanā” (2.1.2.2.2.apakšaktivitāte „Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā”) – 1,4 milj. euro, Valmieras pilsētas „Jaunas augsta SiO₂ satura stikla šķiedras vienstadijas tehnoloģijas un produktu ieviešana AS „VALMIERAS STIKLA ŠĶIEDRA”” (2.1.2.2.2.apakšaktivitāte „Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā”) - 4,9 milj. euro, Jelgavas pilsētas - „Satiksmes termināla apkalpošanai nepieciešamās ielu infrastruktūras izbūve Jelgavā” (2.3.2.2.3.apakšaktivitāte „Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai”) – 3,4 milj. euro un Rēzeknes pilsētas finansiāli ietilpīgākais projekts ir „Atjaunojamo energoresursu apguves iespēju analīze LR teritoriālajā jūrā un ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā” (2.1.1.1.aktivitāte „Atbalsts zinātnei un pētniecībai”) – 0,3 milj. euro. Liepājā projekts „Augstas pievienotās vērtības investīcijas „Elme Messer Metalurgs” LSEZ SIA ražotnē” (2.1.2.4.aktivitāte „Augstas pievienotās vērtības investīcijas”) – 8,8 milj. euro.

Apskatot **ieguldījumus pa atbalsta jomām**, var secināt, ka lielākais finansējums izmaksāts uzņēmējdarbības veikšanas jomā – 273,5 milj. euro, zinātnes un pētniecības jomā izmaksāts 54,5 milj. euro. Lielākā finansējuma saņēmēja ir Rīga, kas kopā abās jomās saņēmusi 189,5 milj. euro, tai seko Ventspils ar 44,8 milj. euro un Jēkabpils ar 25,4 milj. euro lielu finansējumu. Liepāja un Daugavpils attiecīgi saņēmušas 20,2 milj. euro un 18,4 milj. euro lielu finansējumu. Valmiera un Jelgava saņēmušas attiecīgi 14,1 un 13,1 milj. euro, bet mazāko finansējumu piesaistījušas Rēzekne un Jūrmala, attiecīgi 0,8 un 1,8 milj. euro. Jāatzīmē, ka zinātnes un pētniecības jomā finansējums nav izmaksāts Jūrmalai un Jēkabpilij.

Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros nacionālas nozīmes attīstības centriem izmaksāts 1 013,4 milj. euro liels finansējuma apjoms. Lielākā finansējuma saņēmēja ir Rīgas pilsēta – 295,5 milj. euro, tai seko Liepāja – 171,8 milj. euro un Daugavpils ar 152,5 milj. euro lielu finansējumu. Jelgava saņēmusi 105,8 milj. euro, Ventspils – 86,4 milj. euro un Rēzekne – 75,0 milj. euro lielu finansējumu. Visvairāk projektu īstenojušas Rīgas, Liepājas un Valmieras pilsētas, attiecīgi – 184, 118 un 76 projekti.

Mazāko finansējumu piesaistījušas Jūrmalas pilsēta – 29,1 milj. euro, Jēkabpils pilsēta – 37,8 milj. euro, Valmieras pilsēta – 59,4 milj. euro. Mazāko projektu skaitu īstenojušas Jūrmala un Jēkabpils, katra 24 projektus, Rēzeknē īstenoti 38 projekti.

Finansiāli ietilpīgākais projekts, apskatot nacionālas nozīmes attīstības centriem veiktos maksājumus, ir Rīgas pilsētā īstenotais projekts „Rīgas Tehniskās universitātes vienotā teritoriālā kompleksa izveide” (3.1.2.1.1.apakšaktivitāte „Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu modernizēšana studiju programmu kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā, nodrošinot izglītības programmu apgūšanas iespējas arī personām ar funkcionāliem traucējumiem”), kam izmaksāts 25,2 milj. euro liels finansējums.

Projekts „Daugavpils Universitātes studiju programmu kvalitātes uzlabošana un vides pieejamības nodrošināšana” (3.1.2.1.1.apakšaktivitāte „Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu modernizēšana studiju programmu kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā, nodrošinot izglītības programmu apgūšanas iespējas arī personām ar funkcionāliem traucējumiem”), kas īstenots par 21,4 milj. euro ir finansiāli ietilpīgākais projekts Daugavpils pilsētā.

Jūrmalas, Jēkabpils un Valmieras pilsētās finansiāli ietilpīgākie projekti īstenoti 3.5.1.1.aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” ietvaros, attiecīgi projekts „Jūrmalas ūdenssaimniecības attīstības projekts, II kārtā”, – 15,9 milj. euro, projekts „Jēkabpils ūdenssaimniecības attīstības II kārtā” – 12,1 milj. euro, projekts „Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Valmieras pilsētā II kārtā” – 10,3 milj. euro.

Jelgavas un Liepājas pilsētas finansiāli ietilpīgākos projektus īstenojušas 3.6.1.1.aktivitātes „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” ietvaros, projekts „Ielu infrastruktūras attīstība un Driksas upes krastmalas sakārtošana” 18,9 milj. euro apmērā un projekts „Liepājas pilsētas ielu apgaismojuma sistēmas modernizācija un ielu rekonstrukcija” 19,0 milj. euro apmērā.

Ventspils pilsētas finansiāli ietilpīgākais projekts ir „Ventspils pilsētas centralizētās siltumapgādes siltumavotu Ventspilī, Brīvības ielā 38 un Talsu ielā 69, rekonstrukcija, pārejot uz citu kurināmo – biomasu (koksni)” (3.5.2.1.1.apakšaktivitāte „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai”) – 17,0 milj. euro.

Rēzeknes pilsētā lielākais finansējums izmaksāts projektam „Austrumlatvijas reģionālais daudzfunkcionālais centrs Rēzeknē” (3.4.3.1.aktivitāte „Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālu centru izveide”) – 13,4 milj. euro.

Apskatot **ieguldījumus pa atbalsta jomām**, var secināt, ka lielākais finansējums izmaksāts komunālās saimniecības jomai – 214,2 milj. euro, tālāk seko veselības aprūpes joma – 186,1 milj. euro, joma „policentriska attīstība” - 174,5 milj. euro un izglītības joma ar 170,9 milj. euro lielu finansējumu. Transporta infrastruktūras jomā izmaksāts – 89,7 milj. euro, kultūras un tūrisma jomā – 51,1 milj. euro, enerģētikas jomā – 46,0 milj. euro, ēku energoefektivitātes jomā – 39,2 milj. euro, nodarbinātības un sociālo pakalpojumu jomā – 25,9 milj. euro, vides aizsardzības un

risku mazināšanas jomā – 8,9 milj. euro un informācijas un komunikāciju tehnoloģiju jomā – 6,9 milj. euro liels finansējums.

Enerģētikas jomā finansējums izmaksāts Jēkabpils, Jelgavas, Liepājas un Rīgas pilsētām. Kultūras un tūrisma jomā finansējums nav izmaksāts Jūrmalas un Valmieras pilsētām, policentriskas attīstības jomā – Jūrmalas pilsētai, savukārt vides aizsardzības un risku mazināšanas jomā finansējumu piesaistījušas tikai Jelgavas un Jēkabpils pilsētas.

2.5.2. ES fondu ieguldījumi HP „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un HP „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” īstenošanai reģionālas nozīmes attīstības centros

Apskatot **ieguldījumus reģionālas nozīmes attīstības centros**, var secināt, ka lielākais finansējuma saņēmējs ir Madonas novads, kas piesaistījis 60,8 milj. euro jeb 8,4% no kopējā reģionālas nozīmes attīstības centriem izmaksātā finansējuma, novadā īstenots arī otrs lielākais projektu skaits starp visiem reģionālas nozīmes attīstības centriem – 91 (Attēls Nr.). Tālāk seko Ogres, Kuldīgas, Talsu un Gulbenes novadi, vidēji piesaistot 55,9 milj. euro lielu finansējumu.

Madonas novads lielāko daļu finansējuma piesaistījis projekta „Madonas ūdenssaimniecības attīstības II kārtā” (3.5.1.1.aktivitāte „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000”) ietvaros, kam izmaksāts 13,4 milj. euro, turklāt īstenoti vēl 10 projekti, kuros izmaksātais finansējums ir lielāks par 1 milj. euro.

Mazāko finansējuma apmēru piesaistījuši Balvu, Preiļu, Siguldas, Ludzas un Smiltenes novadi – vidēji piesaistot 18,0 milj. euro lielu finansējumu. Mazāko projektu skaitu īstenojis Aizkraukles novads – 23, Balvu novads īstenojis 30 projektus, Krāslavas novads – 31, Ludzas novads – 32 un Preiļu novads īstenojis 33 projektus.

Attēls Nr. atspoguļo gan kopējo reģionālas nozīmes attīstības centriem izmaksāto finansējumu, gan finansējumu, kas izmaksāts tikai ūdenssaimniecības aktivitātēs – 3.4.1.1.aktivitātē „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” un 3.5.1.1.aktivitātē „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000”, kas uzskatāmi ļauj spriest par šo divu aktivitāšu finansējuma īpatsvaru no kopējā izmaksātā finansējuma.

Mazākais ūdenssaimniecības aktivitātēm izmaksātā finansējuma īpatsvars ir Aizkraukles, Līvānu un Smiltenes novados, attiecīgi 10,7%, 12,0% un 14,9%, savukārt Krāslavas, Bauskas un Tukuma novadiem šīs aktivitātes veido attiecīgi 59,5%, 49,5% un 48,3% lielu īpatsvaru. Salīdzinot ūdenssaimniecības aktivitātēs izmaksātā finansējuma īpatsvaru nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros, jāsecina, ka šo aktivitāšu īpatsvars ir nozīmīgāks reģionālas nozīmes attīstības centros, to vidējais īpatsvars ir 26,6%.

Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros reģionālas nozīmes attīstības centriem izmaksāts 9,8 milj. euro liels finansējuma apjoms. Apskatot ieguldījumus darbības programmas ietvaros, lielāko finansējumu piesaistījis Ogres novads – 1,35 milj. euro, tālāk seko Talsu novads – 0,93 milj. euro un Kuldīgas novads – 0,75 milj. euro. Visvairāk projektu īstenojis Kuldīgas novads – 14, tālāk seko Siguldas novads – 10, Līvānu un Cēsu novadi, katrs īstenojuši 8 projektus.

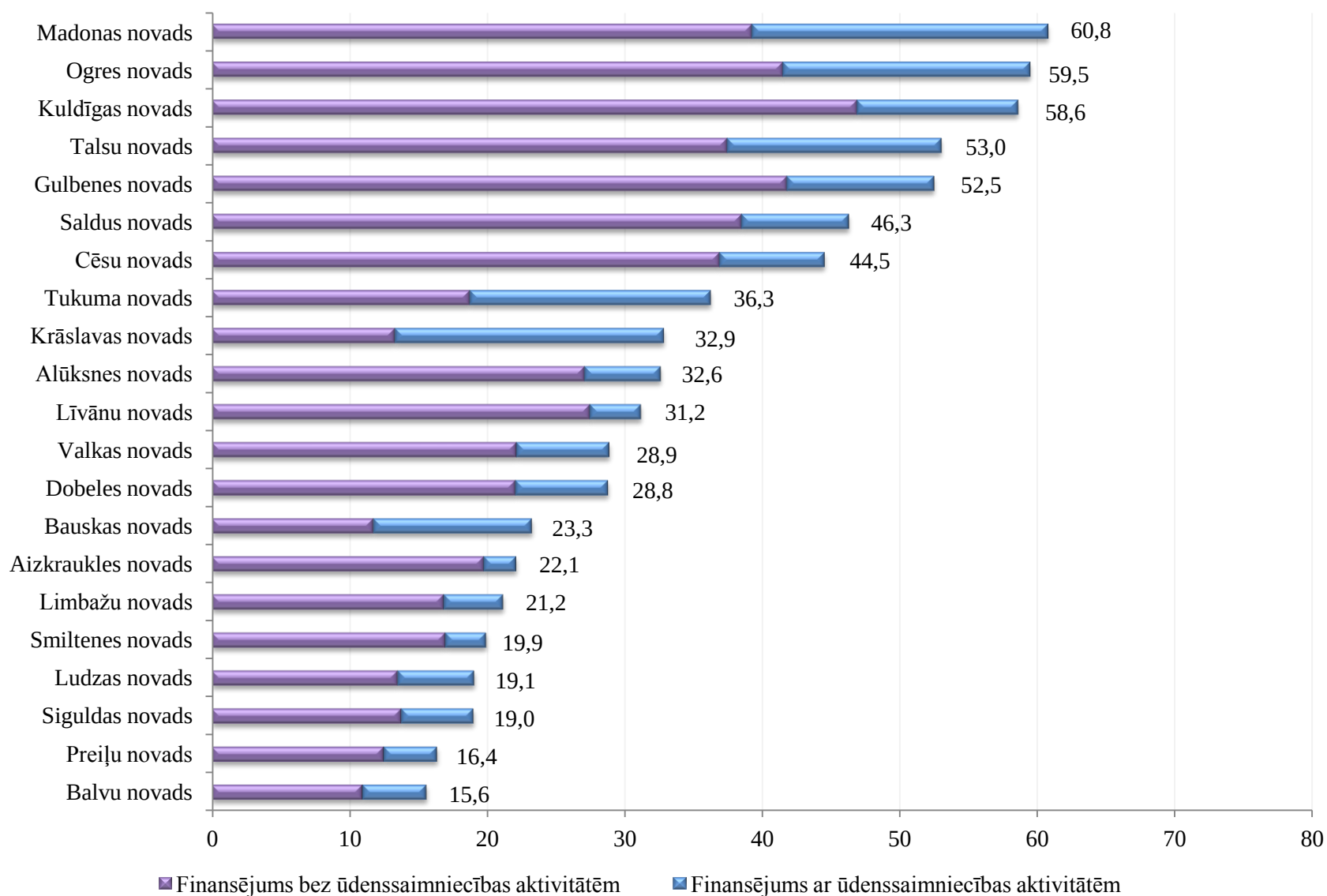
Savukārt mazāko finansējumu piesaistījis Valkas novads – 0,07 milj. euro, tālāk seko Aizkraukles novads – 0,16 milj. euro un Alūksnes novads ar 0,22 milj. euro lielu finansējumu. Valkas un

Aizkraukles novadi īstenojuši arī vismazāko projektu skaitu, katrs 2 projektus. Bauskas, Ludzas un Smiltenes novadi katrs īstenojuši 4 projektus.

Finansiāli ietilpīgākais projekts, apskatot reģionālas nozīmes attīstības centriem veiktos maksājumus, ir „Izglītojamo inovatīvu un interaktīvu prasmju attīstīšana” (1.2.1.1.3.apakšaktivitāte „Atbalsts sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai un īstenošanai”), kas par 0,44 milj. euro īstenots Ogres novadā.

Apskatot **ieguldījumus pa atbalsta jomām** reģionālas nozīmes attīstības centros, var secināt, ka lielākais finansējums izmaksāts izglītības jomā – 3,6 milj. euro, nodarbinātības un sociālo pakalpojumu jomā – 3,4 milj. euro, publiskās pārvaldes jomā – 2,1 milj. euro, bet vismazākais uzņēmējdarbības veikšanas jomā – 0,7 milj. euro. Lielāko finansējumu izglītības jomā piesaistījis Ogres novads – 0,8 milj. euro apmērā, savukārt finansējumu šajā jomā vispār nav piesaistījuši vairāki novadi – Balvu, Cēsu, Krāslavas, Ludzas, Siguldas un Valkas novadi. Nodarbinātības un sociālo pakalpojumu jomā lielāko finansējumu saņēmis Siguldas novads - 0,5 milj. euro apmērā, savukārt finansējumu vispār nav piesaistījuši sekojoši novadi – Aizkraukles, Gulbenes, Limbažu, Madonas, Ogres un Tukuma novadi. Uzņēmējdarbības veikšanas jomā lielāko finansējumu piesaistījis Ogres novads – 0,5 milj. euro apmērā, vēl finansējumu šajā jomā piesaistījuši Alūksnes, Gulbenes, Limbažu, Saldus, Siguldas un Talsu novadi.

Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros reģionālas nozīmes attīstības centriem izmaksāts 107,0 milj. euro liels finansējuma apjoms. Darbības programmas ietvaros lielāko finansējumu piesaistījis Madonas novads – 19,1 milj. euro, tam seko Talsu un Saldus novadi attiecīgi ar 15,2 un 13,1 milj. euro lielu finansējumu. Lielākais īstenoto projektu skaits ir Ogres novadam – 52, tālāk seko Dobeles novads – 33, Siguldas novads īstenojis 24 projektus.

Attēls Nr. 34. ES fondu aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi ieguldījumi reģionālas nozīmes attīstības centros, milj. euro un bez ūdenssaimniecības aktivitātēm (3.4.1.1. un 3.5.1.1.)

Mazāko finansējumu piesaistījuši sekojoši novadi – Limbažu, Preiļu un Bauskas novadi ar piesaistīto finansējumu, attiecīgi 0,06 milj. euro, 0,15 milj. euro un 0,30 milj. euro apmērā. Aizkraukles novads īstenojis 3 projektus, Limbažu un Preiļu novadi katrs īstenojuši 4 projektus.

Finansiāli ietilpīgākais projekts, apskatot reģionālas nozīmes attīstības centriem veiktos maksājumus, ir „Augstas pievienotās vērtības investīcijas SIA „Vika Wood” ražotnē īpaši atbalstāmajā teritorijā ražošanas jaudu un efektivitātes celšanai” (2.1.2.4.aktivitāte „Augstas pievienotās vērtības investīcijas”), kas īstenots Talsu novadā par 10,7 milj. euro lielu finansējumu.

Apskatot **ieguldījumus pa atbalsta jomām**, var secināt, ka lielāko īpatsvaru veido uzņēmējdarbības veikšanas jomā piesaistītais finansējums – 104,9 milj. euro, attiecīgi zinātnes un pētniecības jomai piesaistot tikai 2,0 milj. euro. Lielāko finansējumu piesaistījis Madonas novads – 19,1 milj. euro, tālāk seko Talsu novads – 15,2 milj. euro un Saldus novads – 13,1 milj. euro. Attiecīgi vismazāk piesaistījuši Limbažu, Preiļu un Bauskas novadi, kam izmaksātā finansējuma apmērs ir intervālā no 0,06 līdz 0,30 milj. euro. Jāatzīmē, ka zinātnes un pētniecības jomā finansējumu piesaistījuši tikai četri novadi – Talsu, Siguldas, Ludzas un Dobeles novadi.

Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros reģionālas nozīmes attīstības centriem izmaksāts 605,8 milj. euro liels finansējuma apjoms. Darbības programmas ietvaros lielāko finansējumu piesaistījis Ogres novads – 52,9 milj. euro, tam seko Kuldīgas novads – 52,5 milj. euro un Gulbenes novads, kas piesaistījis 47,2 milj. euro lielu finansējumu. Visvairāk projektus īstenojis Limbažu novads – 71, tālāk seko Madonas novads ar 67 projektiem, Talsu novads īstenojis 63 projektus.

Mazāko finansējumu piesaistījuši Balvu, Ludzas un Siguldas novadi, attiecīgi 10,2 milj. euro, 12,4 milj. euro un 15,6 milj. euro lielu finansējumu. Mazāko projektu skaitu īstenojis Ludzas novads – 17, Aizkraukles novads - 18 projekti un Balvu novads īstenojis 20 projektus.

Finansiāli ietilpīgākais projekts, apskatot reģionālas nozīmes attīstības centriem veiktos maksājumus, ir 3.5.1.1.aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” ietvaros realizētais projekts „Ūdenssaimniecības attīstība Austrumlatvijas baseinu pašvaldībās, II kārtā”, kas īstenots Krāslavas novadā par 17,5 milj. euro un veido 53,1% no kopējā novadā piesaistītā finansējuma.

Apskatot **ieguldījumus pa atbalsta jomām**, var secināt, ka no kopējā izmaksātā finansējuma reģionālas nozīmes attīstības centriem lielāko finansējuma daļu veido maksājumi komunālās saimniecības jomā – 232,1 milj. euro, transporta infrastruktūras jomā – 135,8 milj. euro un policentriskas attīstības jomā – 95,6 milj. euro. Turpretī mazāko finansējuma īpatsvaru veido maksājumi informācijas un komunikāciju tehnoloģiju jomā – 4,5 milj. euro. Izglītības jomā izmaksāti 17,8 milj. euro, veselības aprūpes jomā – 27,8 milj. euro, ēku energoefektivitātes jomā izmaksāti 25,0 milj. euro. Enerģētikas jomā finansējumu piesaistījuši tikai Gulbenes, Kuldīgas, Saldus un Valkas novadi robežās no 3,7 līdz 9,6 milj. euro. Policentriskas attīstības jomā finansējumu nav piesaistījuši Dobeles, Krāslavas, Ludzas, Ogres, Valkas novadi, bet transporta un infrastruktūras jomā – Siguldas novads. Vides aizsardzības un risku mazināšanas jomā finansējumu piesaistījis tikai Madonas novads – 0,02 milj. euro apmērā.

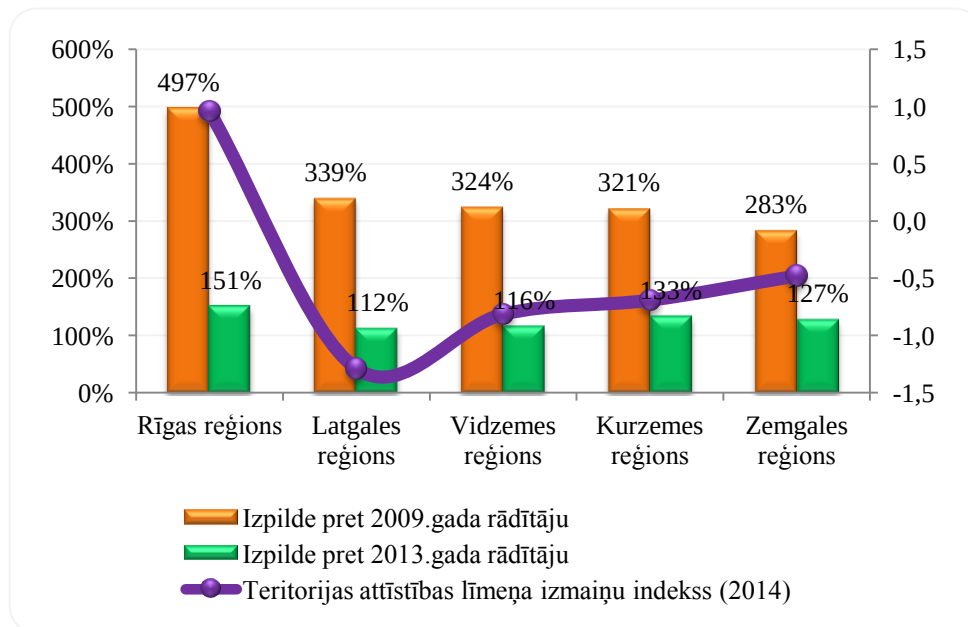
2.6. Uzraudzības rādītāju izpilde teritoriālā dalījumā

Ziņojuma sagatavošanas gaitā tika apkopota informācija par aktivitāšu īstenošanas rezultātā sasniegtajiem uzraudzības rādītājiem (3.pielikums), izvērtējot to izpildi pret darbības programmu papildinājumos noteiktajiem 2009. un 2013.gadā sasniedzamajiem rādītājiem. Rādītāju izpilde reģionu griezumā tika aprēķināta katram reģionam atsevišķi, vidēji starp katra reģiona līmeņa rādītājiem. Uzraudzības rādītāju izpilde pret 2009.gada rādītāju (%) tika aprēķināta, aktuālo rādītāja vērtību, kas sasniegta līdz 2014.gada 31.decembrim, dalot ar sasniedzamo rādītāja vērtību 2009.gadā.

Apkopojot informāciju no atbildīgo institūciju sagatavotajiem pusgada ziņojumiem par ES fondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu¹⁹ (turpmāk šajā nodaļā – ziņojums), tika konstatēts, ka no 264 uzraudzības rādītājiem 161 rādītājiem darbības programmu papildinājumos plānoti reģionāli diferencēti rādītāji:

- ▶ 93 rādītāji atspoguļoti reģionālā dalījumā, no tiem 34 rādītāji darbības programmā „Cilvēkresursi un nodarbinātība”, 3 rādītāji darbības programmā „Uzņēmējdarbība un inovācijas”, 56 rādītāji darbības programmā „Infrastruktūra un pakalpojumi”;
- ▶ 36 rādītāji atspoguļoti par visu valsti kopumā, nenorādot reģionālo dalījumu (aktivitāšu iznākumi vai rezultāti piemērojami nacionālajā mērogā);
- ▶ 31 rādītāju sasniegtās vērtības reģionālā dalījumā nav norādītas dažādu iemeslu dēļ, piemēram, aktivitāšu īstenošana atlikta ar Ministru kabineta lēmumu; uzraudzības rādītāju progress būs vērojams nākamajos pārskata periodos; uzsākta vai turpinās projektu īstenošana u.c. (3.pielikums).

Attēls Nr. 35 atspoguļo teritoriālā dalījumā noteikto uzraudzības rādītāju sasniegšanas līmeni reģionos, atbilstoši – izpilde pret 2009. un 2013.gada rādītājiem.

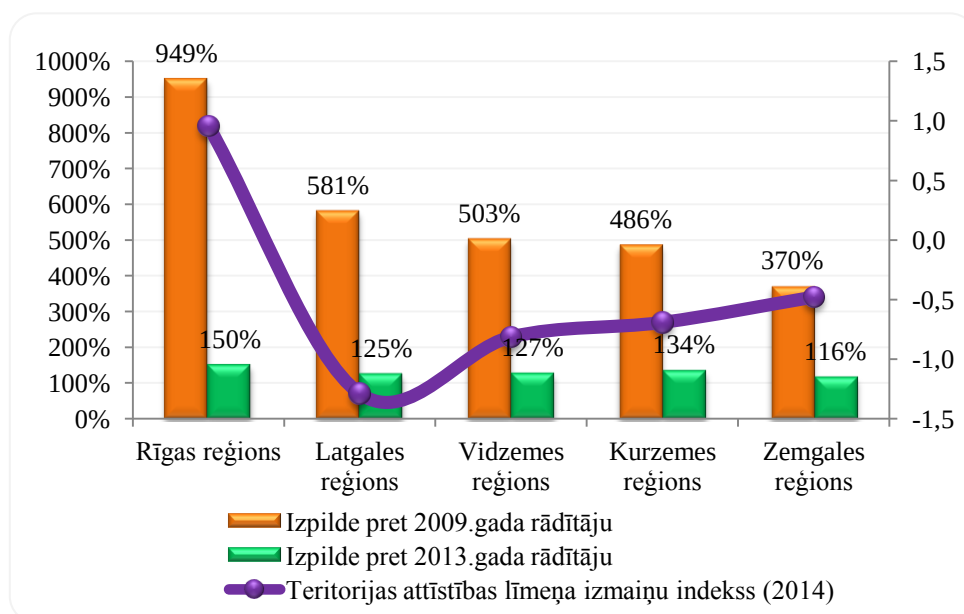

Attēls Nr. 35. Teritoriālā dalījumā noteikto uzraudzības rādītāju sasniegšanas līmenis reģionos, %

¹⁹ ES fondu uzraudzības komiteju e-portfelis. *Uzraudzības ziņojumi*. Pieejams: <http://komitejas.esfondi.lv/AI%20uzraudzibas%20ziojumi/Forms/AllItems.aspx>

Ziņojumos norādīto uzraudzības rādītāju analīze liecina, ka vissekmīgāk izpildīti Rīgas reģionam 2009.gadam noteiktie uzraudzības rādītāji, taču plānotais izpildes līmenis pārsniegts arī citos reģionos. Savukārt ar 2013.gada rādītāju izpildi vissekmīgāk veicies Rīgas un Kurzemes reģioniem, kā arī pārējiem reģioniem uzraudzības rādītāju sasniegtais līmenis ir pārsniedzis 100% robežu. Gan pēc 2009.gada, gan 2013.gada noteiktajiem uzraudzības rādītājiem var secināt, ka Rīgas reģionā projektu īstenošana norit sekmīgāk nekā citviet Latvijā. Jānorāda, ka par daļu uzraudzības rādītāju sasniegšanu informācija nav pieejama, līdz ar to reģionu piesaistītajam finansējuma apjomam var nebūt tiešas korelācijas ar sasniegtajiem uzraudzības rādītājiem, proti, finansējuma piesaiste var uzrādīt labākus rezultātus nekā uzraudzības rādītāju izpilde.

Analizējot darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma uzraudzības rādītāju sasniegšanas līmeni pret 2009.gada rādītājiem, redzams, ka vissekmīgāk sasniedzamie rezultāti izpildīti Rīgas un Latgales reģionos, veiksmīgi tie izpildīti arī Vidzemes, Kurzemes un Zemgales reģionos. Savukārt 2013.gadam noteikto uzraudzības rādītāju analīze liecina, ka visi reģioni pārsniedz 100% atzīmi, visvairāk - Rīgas reģions (Attēls Nr. 36).

Attēls Nr. 36. Teritoriālā dalījumā noteikto uzraudzības rādītāju sasniegšanas līmenis darbības programmā „Cilvēkresursi un nodarbinātība” reģionos, %

Sasniedzamo rādītāju vērtības 2009.gadā nav norādītas darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājumā un ziņojumos, konkrēti Izglītības un zinātnes ministrijas, Labklājības ministrijas un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas aktivitātēm. Līdz ar to šajā gadījumā 3.pielikumā nav noteikta rādītāju izpilde pret 2009.gada rādītāju (%). Tāpat vēršam uzmanību, ka daudzās aktivitātēs rādītāju aktualizēšanai nepieciešamiem statistikas datiem uz 15.01.2015. vēl nebija aprēķinātas aktuālākās vērtības, līdz ar to daudzi uzraudzības rādītāji saglabā iepriekšējā pārskata perioda vērtības.

Saskaņā ar darbības programmas papildinājumu šajā programmā plānoti 50 reģionāli diferencēti rādītāji, no kuriem 34 rādītāji atspoguļoti reģionālā dalījumā, 14 rādītāji atspoguļoti par visu valsti kopumā, nenorādot reģionālo dalījumu, bet 2 rādītājiem sasniegtā vērtība reģionālā dalījumā nav norādīta. Aplūkojot visu uzraudzības rādītāju izpildi konkrētu aktivitāšu dalījumā, redzams, ka kopumā sekmīgi sasniegti 35 no 50 uzraudzības rādītājiem.

2009.gada noteikto uzraudzības rādītāju analīze liecina, ka vissekmīgāk tie ir izpildīti šādās aktivitātēs: 1.2.1.1.4.apakšaktivitātē „Sākotnējās profesionālās izglītības pievilcības veicināšana” iznākuma rādītājam *Profesionālajā izglītībā izglītojamo skaits, kas saņēmuši tiešu ESF atbalstu mērķstipendiju veidā* (Rīgas reģiona rādītāja izpilde – 3419%, Latgales reģiona – 3275%, pārējo reģionu rādītāja vidējā izpilde 2385%); 1.3.1.1.aktivitātē „Darbaspējas vecuma iedzīvotāju konkurētspējas paaugstināšana darba tirgū, t.sk., nodarbināto pārkvalifikācija un aktīvie nodarbinātības pasākumi” iznākuma rādītājam *Apmācībās iesaistīto nodarbināto personu skaits* (Rīgas reģiona rādītāja izpilde katrā – 799%), t.sk. 1.3.1.1.1.apakšaktivitātē „Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām un 1.3.1.1.4.apakšaktivitātē Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai - atbalsts komersantu individuāli organizētām apmācībām”; 1.3.2.3.aktivitātē „Veselības aprūpes un veicināšanas procesā iesaistīto institūciju personāla kompetences, prasmju un iemaņu līmeņa paaugstināšana” iznākuma rādītājam *ESF atbalstīto veselības aprūpes un veselības veicināšanas profesionāļu skaits* (Rīgas reģiona rādītāja izpilde – 624%). Savukārt, nesekmīgākie uzraudzības rādītāju izpildes rezultāti pret 2009.gada vērtību (kādam no vai vairākiem reģioniem izpilde nesasniedz 50%) vērojami 1.3.1.1.aktivitātē „Darbaspējas vecuma iedzīvotāju konkurētspējas paaugstināšana darba tirgū, t.sk., nodarbināto pārkvalifikācija un aktīvie nodarbinātības pasākumi” iznākuma rādītājam *Apmācībās iesaistīto nodarbināto personu skaits* (Latgales reģiona izpilde – 20%, Kurzemes reģiona izpilde – 27%), t.sk. 1.3.1.1.1.apakšaktivitātē „Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām un 1.3.1.1.4.apakšaktivitātē „Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai - atbalsts komersantu individuāli organizētām apmācībām”. Pārējās aktivitātēs un apakšaktivitātēs uzraudzības rādītāju izpilde pārsniedz 50%.

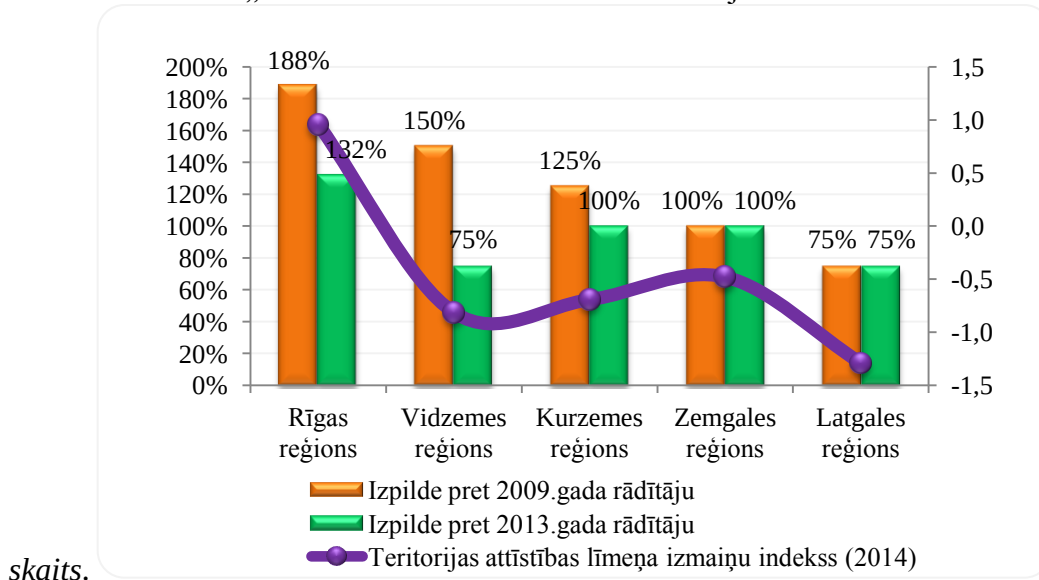
2013.gada (sasniegtie apguves dati attiecināmi uz 2014.gada 31.decembri) noteikto uzraudzības rādītāju sasniegšanas līmenis reģionos ir visai līdzīgs. Apskatot noteikto uzraudzības rādītāju izpildi konkrētu aktivitāšu dalījumā, var konstatēt, ka tie jau ir izpildīti vai izpilde pārsniegta (vairāk nekā 200%) vairākās aktivitātēs, piemēram, 1.2.1.1.4.apakšaktivitātē „Sākotnējās profesionālās izglītības pievilcības veicināšana” iznākuma rādītājam *Profesionālajā izglītībā izglītojamo skaits, kas saņēmuši tiešu ESF atbalstu mērķstipendiju veidā* (Latgales reģiona rādītāja izpilde – 205%); 1.2.2.4.2.apakšaktivitātē „Atbalsta pasākumu īstenošana jauniešu sociālās atstumtības riska mazināšanai un jauniešu ar funkcionālajiem traucējumiem integrācijai izglītībā” iznākuma rādītājam *Sociālās atstumtības riska grupu izglītojamo skaits, kas saņēmuši ESF atbalstu mācībām* (Kurzemes reģiona rādītāja izpilde – 543%, kopējā rādītāja izpilde – 244%); 1.3.1.4.aktivitātē „Kapacitātes stiprināšana darba tirgus institūcijām” iznākuma rādītājam *Darba tirgus institūciju, kas īsteno valsts politiku bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta jomā un karjeras attīstības atbalsta sistēmas jomā, apmācīto darbinieku skaits gadā* (Latgales reģiona rādītāja izpilde – 474%, kopējā rādītāja izpilde – 384%); 1.4.1.1.1.apakšaktivitātē „Kompleksi atbalsta pasākumi iedzīvotāju integrēšanai darba tirgū” iznākuma rādītājam *Kompleksos atbalsta projektos iesaistīto personu skaits* (Rīgas reģiona rādītāja izpilde – 317%); 1.4.1.1.2.apakšaktivitātē „Atbalstītās nodarbinātības pasākumi mērķgrupu bezdarbniekiem” rezultāta rādītāja *Atbalstīto personu īpatsvars, kas kļūst ekonomiski aktīvi 6 mēnešu laikā pēc atbalsta saņemšanas* izpilde visiem reģioniem kopā sasniedz 237%; 1.4.1.2.4.apakšaktivitātē „Sociālās rehabilitācijas un institūcijām alternatīvu sociālās aprūpes pakalpojumu attīstība reģionos” iznākuma rādītājam *Pilnveidotos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus saņēmušo personu skaits ESF programmās* (augstākais Rīgas reģiona rādītāja izpilde – 1064%, kopējā rādītāja izpilde – 456%). Savukārt nesekmīgākie uzraudzības rādītāju izpildes rezultāti šobrīd pret 2013.gada vērtību (kādam no vai vairākiem reģioniem izpilde pret 2013.gada vērtību

nesasniedz 25%) vērojami šādās aktivitātēs: 1.1.1.2.aktivitātē „Cilvēkresursu piesaiste zinātnei” rezultāta rādītājam *Pilna darba laika nodarbināto pētnieku, kuri saņēmuši ESF atbalstu, īpatsvars pret kopējo zinātnē un pētniecībā nodarbināto skaits* (Vidzemes reģiona rezultāta rādītāja izpilde – 20%) un iznākuma rādītājam *Papildus zinātnei piesaistīto un atbalstīto pilna darba laika ekvivalentu (PLE) strādājošo zinātnisko darbinieku skaits* (Vidzemes reģiona rezultāta rādītāja izpilde – 16%); 1.2.1.1.4.apakšaktivitātē „Sākotnējās profesionālās izglītības pievilcības veicināšana” rezultāta rādītājam *Profesionālajā izglītībā izglītojamo, kuri saņēmuši tiešu ESF atbalstu, īpatsvars pret kopējo profesionālajā izglītībā izglītojamo skaitu reģionā* (Zemgales reģiona rezultāta rādītāja izpilde – 11%, Vidzemes reģiona – 13%); 1.3.1.1.aktivitātē „Darbaspējas vecuma iedzīvotāju konkurētspējas paaugstināšana darba tirgū, t.sk., nodarbināto pārkvalifikācija un aktīvie nodarbinātības pasākumi” iznākuma rādītājam *Apmācībās iesaistīto nodarbināto personu skaits* (Latgales reģiona iznākuma rādītāja izpilde – 4%, Kurzemes reģiona iznākuma rādītāja izpilde – 6%), t.sk.1.3.1.1.1.apakšaktivitātē „Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai - atbalsts partnerībās organizētām apmācībām” un 1.3.1.1.4.apakšaktivitātē „Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai - atbalsts komersantu individuāli organizētām apmācībām”, kā arī 1.1.2.1.1.apakšaktivitātē „Atbalsts maģistra studiju programmu īstenošanai” rezultāta rādītājam *Doktorantu, kuri pirms iestāšanās doktorantūrā, saņēmuši ESF atbalstu studijām maģistrantūrā, īpatsvars pret kopējo doktorantūras studentu skaits* reģionu kopējā rādītāja izpilde – 12%).

Iemesli, kas kavēja rezultāta sasniegšanu 1.3.1.1.aktivitātē „Darbaspējas vecuma iedzīvotāju konkurētspējas paaugstināšana darba tirgū, t.sk., nodarbināto pārkvalifikācija un aktīvie nodarbinātības pasākumi” galvenokārt ir saistīti ar to, ka projektu īstenošana turpināsies līdz 2015.gada 2.ceturksnim un projektos ir plānots iesaistīt jaunus dalībniekus, tāpēc tiek plānots, ka iznākuma rādītājs tiks sasniegts. Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 20.augusta lēmumu (prot. Nr.45 97.§), atbalstīta finansējuma pārdale 4,82 milj. latu jeb 6,86 milj. euro apmērā 1.2.1.1.4.apakšaktivitātei „Sākotnējās profesionālās izglītības pievilcības veicināšana” mērķstipendiju izmaksas turpināšanai 2013./2014.mācību gadā (papildu 5100 izglītojamajiem), līdz ar to rādītāju sasniegšanas līmenis palielināsies. Savukārt 1.1.1.2.aktivitātē „Cilvēkresursu piesaiste zinātnei” sakarā ar radušos tehnisko kļūdu Valsts izglītības attīstības aģentūra ir veikusi precizējumus sasniegtajā rādītāja vērtībā. Rādītāju sasniegums atbilst plānotajam, vienlaikus jānorāda, ka ir vērojams zinātnē un pētniecībā nodarbināto skaita samazinājums attiecībā pret darbspējīgo iedzīvotāju skaitu valstī, jo finansējums zinātnei no valsts ir nepietiekošs un nedod iespējas piesaistīt zinātnei pēc iespējas vairāk personāla, kā arī ir vērojams kopējais darbspējīgo iedzīvotāju skaita samazinājums.

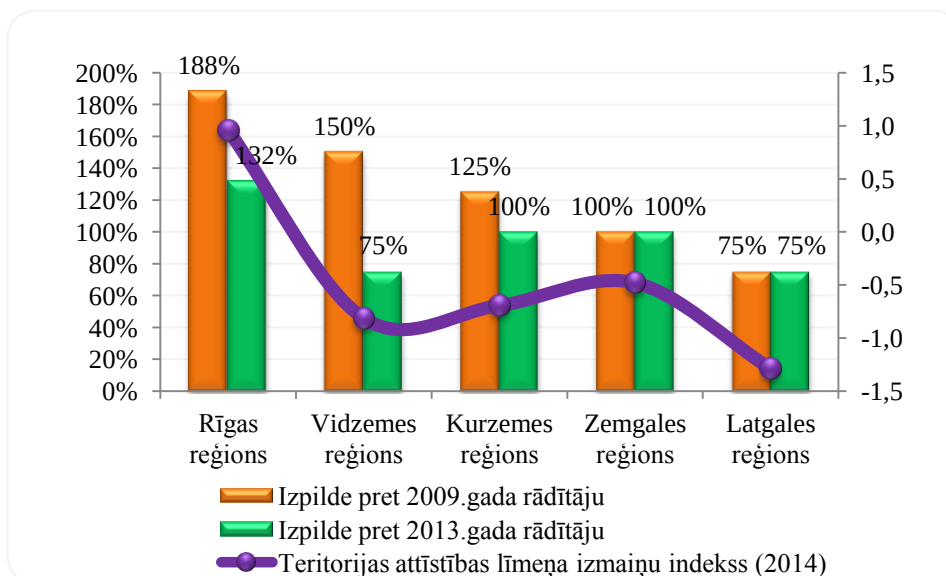
No **darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājumā** noteiktajiem uzraudzības rādītājiem ar teritoriālo dalījumu informācija norādīta par 2.1.1.2.aktivitātes „Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās (EUREKA, 7.IP un citi)” iznākuma rādītāju *Starptautiskās sadarbības projektu skaits*; 2.1.1.3.1.apakšaktivitātes „Zinātnes infrastruktūras attīstība” iznākuma rādītāju *Modernizētu zinātnisko institūciju skaits*;

2.3.2.1. aktivitātes „Biznesa inkubatori” iznākuma rādītāju *Izveidotie biznesa inkubatoru, klasteru*

Attēls Nr. 37 parāda teritoriālā dalījumā noteikto uzraudzības rādītāju sasniegšanas līmeni darbības programmā „Uzņēmējdarbība un inovācijas” reģionos.

2009.gadam noteikto uzraudzības rādītāja vērtību darbības programmas papildinājumā kopumā 100% atzīmi ir izdevies sasniegt Rīgas, Vidzemes, Kurzemes un Zemgales reģioniem, savukārt Latgales reģionā rezultāts sasniegts 75% apmērā. Savukārt 2013.gadam noteikto uzraudzības rādītāju analīze liecina, ka 100% atzīmi nesasniedz Vidzemes un Latgales reģions, pārējie reģioni rādītāju vērtību ir sasnieguši. Uzraudzības rādītāju sasniegšanas līmenim nav tiešas saistības ar reģionu sociālekonomisko attīstību raksturojošiem rādītājiem, kā arī saskaņā ar darbības programmas papildinājumu šajā programmā plānoti 10 reģionāli diferencēti rādītāji, no kuriem 3 rādītāji atspoguļoti reģionālā dalījumā, 4 rādītāji atspoguļoti par visu valsti kopumā, nenorādot reģionālo dalījumu, bet 3 rādītājiem sasniegtā vērtība reģionālā dalījumā nav norādīta.

Attēls Nr. 37. Teritoriālā dalījumā noteikto uzraudzības rādītāju sasniegšanas līmenis darbības programmā „Uzņēmējdarbība un inovācijas” reģionos, %

Aplūkojot visus darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājuma uzraudzības rādītāju izpildi konkrētu aktivitāšu dalījumā, redzams, ka kopumā sekmīgi sasniegti 2 no 10 uzraudzības rādītāji, 3 uzraudzības rādītāji sasniegti daļējā apmērā, bet 4 uzraudzības rādītāju rezultāti nav atspoguļoti, jo aktivitātes ir atliktas vai dati nav pieejami.

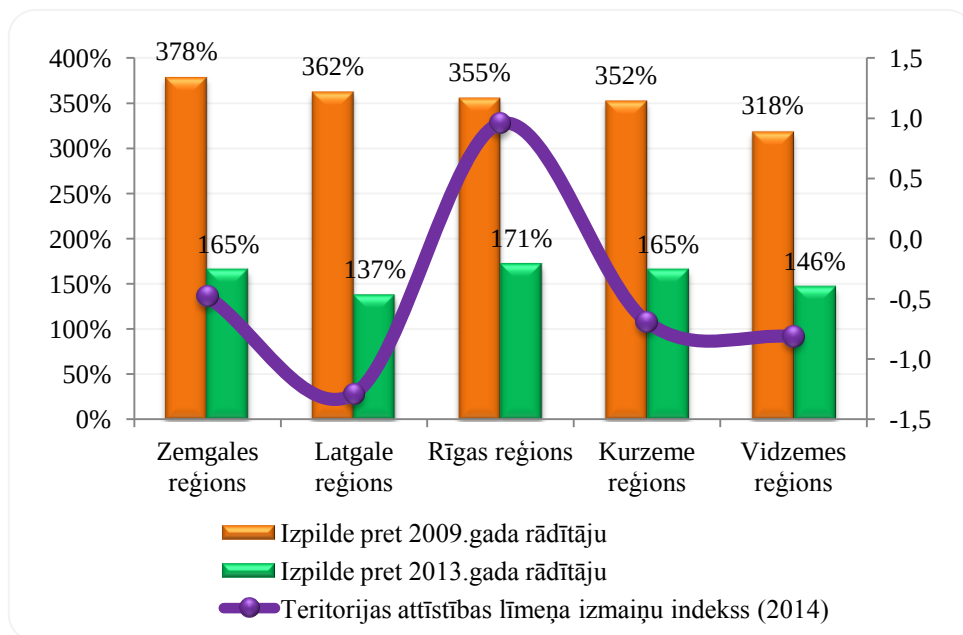
2009.gadam noteikto uzraudzības rādītāja vērtību darbības programmas papildinājumā kopumā 100% atzīmi ir izdevies sasniegt visiem reģioniem izņemot Latgales reģionu. Uzraudzības rādītāju sasniegšanas līmenim nav tiešas saistības ar reģionu sociālekonomisko attīstību raksturojošiem rādītājiem. Aplūkojot uzraudzības rādītājus iepriekš minēto aktivitāšu dalījumā pret 2009.gada vērtību, jāsecina, ka vissekmīgāk tie izpildīti 2.3.2.1.aktivitātē „Biznesa inkubatori” – 2009.gada noteikto uzraudzības rādītāja vērtību pārsniedzis Rīgas, Vidzemes un Kurzemes reģions (200%), bet 2013.gadam noteikto uzraudzības rādītāju 200% apmērā izpildījis Rīgas reģions. 2.1.1.1.aktivitātē „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” uzraudzības rādītājiem *Pieteikto starptautisko patentu skaits (gadā)* visu reģionu kopējā rādītāja izpilde – 613% un *Starptautiski atzītu publikāciju (tajā skaitā SCI) skaita pieaugums (skaits gadā)* – 179%. Savukārt iznākuma rādītāja *Atbalstīto pētniecības projektu skaits* visu reģionu kopējā rādītāja izpilde – 191%. Nesekmīgākie uzraudzības rādītāju izpildes rezultāti pret 2009.gada vērtību vērojami šādās aktivitātēs 2.1.1.2.aktivitātē „Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās (EUREKA, 7.IP un citi)” (Kurzemes, Latgales reģionu rādītāja izpilde – 50%, kopējā visu reģionu rādītāja izpilde – 95%). 2.1.1.3.1.apakšaktivitātē „Zinātnes infrastruktūras attīstība” iznākuma rādītājam *Modernizētu zinātnisko institūciju skaits* kopējā visu reģionu rādītāja izpilde – 3%.

2013.gadam noteikto uzraudzības rādītāju analīze liecina, ka 100% atzīmi sasniedz un pārsniedz Rīgas, Vidzemes un Kurzemes reģions. Uzraudzības rādītāju sasniegšanas līmenim nav tiešas saistības ar reģionu sociālekonomisko attīstību raksturojošiem rādītājiem. Aplūkojot uzraudzības rādītājus iepriekš minēto aktivitāšu dalījumā pret 2013.gada vērtību, jāsecina, ka vissekmīgāk tie izpildīti 2.1.1.1.aktivitātē „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” uzraudzības rādītājiem *Pieteikto starptautisko patentu skaits (gadā)* visu reģionu kopējā rādītāja izpilde – 214%. Nesekmīgākie uzraudzības rādītāju izpildes rezultāti šobrīd šādās aktivitātēs: 2.1.1.1.aktivitātē „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” uzraudzības rādītājam *Atbalstīto pētniecības projektu skaits* visu reģionu kopējā rādītāja izpilde – 77% un 2.1.1.2.aktivitātē „Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās (EUREKA, 7.IP un citi)” iznākuma rādītājam *Starptautiskās sadarbības projektu skaits*, kopējā visu reģionu rādītāja izpilde – 63%. Savukārt aktivitātes 2.3.2.2. „Atbalsts ieguldījumiem mikro, maziem un vidējiem komersantiem īpaši atbalstāmajās teritorijās (ĪĀT)” uzraudzības rādītāju *Atbalstu saņēmušie mikro un mazie komersanti ĪĀT* iesniegtās rādītāja vērtības mērvienība neatbilst darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājumā noteiktajai mērvienībai. Ekonomikas ministrijas (turpmāk – EM) ziņojumā norādīts skaits, nevis prasītais procentuālais sadalījums.

Atsevišķās aktivitātēs uzraudzības rādītāji netika sasniegti tādēļ, ka 2.1.1.1.aktivitātes „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” uzraudzības rādītājs *Atbalstīto pētniecības projektu skaits* 2013.g. – 200 pētniecības projekti netiks sasniegti plānotajā apjomā. Aktivitātes ietvaros tiks atbalstīti 184 pētniecības projekti. Savukārt 2.3.2.2.aktivitātes „Atbalsts ieguldījumiem mikro, maziem un vidējiem komersantiem īpaši atbalstāmajās teritorijās (ĪĀT)” uzraudzības rādītāja *Atbalstu saņēmušie mikro un mazie komersanti ĪĀT* neizpilde tiek skaidrota ar to, ka projekti tika iesniegti pirms 2009.gada ekonomiskās krīzes sākšanās, līdz ar to lielai daļai MVK ekonomiskā lejupslīde būtiski ietekmēja spēju īstenot projektus. Turklāt lielāks pieprasījums pēc atbalsta šīs aktivitātes ietvaros bija mikro un maziem komersantiem. EM ziņojumā par 2.1.1.2.aktivitātē „Atbalsts

starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās (EUREKA, 7.IP un citi)” iznākuma rādītājam *Starptautiskās sadarbības projektu skaits tiek norādīts*, ka iznākuma rādītājs netiks sasniegts plānotajā apjomā (skaidrojumu skatīt 2012.gada 2.pusgada ziņojumā „Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības fondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no 01.07.2012. līdz 31.12.2012”.

Atsevišķi aplūkojot **darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma** uzraudzības rādītāju līmeni, var secināt, ka 2009.gadam un 2013.gadam noteikto uzraudzības rādītāju vērtību izdevies sasniegt un pārsniegt 100% atzīmi visiem reģioniem (Attēls Nr. 38).

Attēls Nr. 38. Teritoriālā dalījumā noteikto uzraudzības rādītāju sasniegšanas līmenis darbības programmā „Infrastruktūra un pakalpojumi” reģionos, %

Saskaņā ar darbības programmas papildinājumu šajā programmā plānoti 101 reģionāli diferencēti rādītāji, no kuriem 56 rādītāji atspoguļoti reģionālā dalījumā, 18 rādītāji atspoguļoti par visu valsti kopumā, nenorādot reģionālo dalījumu, bet 27 rādītājiem sasniegtā vērtība reģionālā dalījumā nav norādīta. Aplūkojot visus darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma uzraudzības rādītāju izpildi konkrētu aktivitāšu dalījumā, redzams, ka kopumā sekmīgi sasniegti 42 no 101 uzraudzības rādītājiem, 34 uzraudzības rādītāji sasniegti daļējā apmērā, bet 25 uzraudzības rādītāju rezultāti nav atspoguļoti, jo aktivitātes ir atliktas vai dati nav pieejami, jo plānots, ka rādītājs tiks sasniegts projektu īstenošanas, t.i. līdz 2015.gada beigām.

2009.gads. Aplūkojot uzraudzības rādītāju izpildi konkrētu *aktivitāšu* dalījumā, redzams, ka vissekmīgāk tie izpildīti (kādam no vai vairākiem reģioniem izpilde pret 2009.gada vērtību pārsniegusi 300%) vairākās aktivitātēs, kā, piemēram, 3.1.4.3.aktivitātes „Pirmskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālās un reģionālās attīstības centros” rezultāta rādītājam *Atbalstīto pirmskolas izglītības iestāžu skaits* kopējā izpilde – 922%, bet Vidzeme un Rīgas plānošanas reģionos virs 1250%; 3.1.4.4. aktivitātes „Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai” rezultāta rādītājam *Alternatīvās aprūpes centru pakalpojumu izmantojošo personu skaits* kopējā izpilde – 2706% un iznākuma rādītājam *Atbalstīto alternatīvās aprūpes centru skaits* kopējā izpilde – 417%, bet Rīgas plānošanas reģionā virs 900%; 3.1.5.1.1. apakšaktivitātes „Ģimenes ārstu tīkla attīstība” iznākuma rādītājam *Atbalstīto ģimenes ārstu*

prakšu skaits kopējā izpilde – 351%, bet Zemgales plānošanas reģionā 820%; 3.3.1.1.aktivitātes „TEN-T autoceļu tīkla uzlabojumi” iznākuma rādītājam *Izbūvētā un rekonstruētā TEN autoceļa kopgarums* kopējā izpilde – 3548%; 3.4.1.1. aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” iznākuma rādītājam *Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti* kopējā izpilde – 512%, bet Kurzemes plānošanas reģionā 712%; 3.4.4.2.aktivitātes „Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” rezultāta rādītājam *Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbilstīgajās sociālajās mājās (MWh gadā)* kopējā izpilde – 4452%, bet Rīgas un Zemgales plānošanas reģionos virs 5000%; 3.6.1.1.aktivitātes „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” rezultāta rādītājam *Projektu skaits, kas sekmē pilsētvides atjaunošanu un/vai revitalizāciju, nodrošinot pilsētu ilgtspējīgu attīstību un uzlabojot to pievilcību* kopējā izpilde – 282%, bet Latgales plānošanas reģionā virs 500%;

Savukārt nesekmīgākie uzraudzības rādītāju izpildes rezultāti pret 2009.gada vērtību (kādam no vai vairākiem reģioniem izpilde pret 2009.gada vērtību nesasniedz 50%) vērojami šādās aktivitātēs, piemēram, 3.1.3.1. aktivitātes „Kvalitatīvai dabaszinātņu apguvei atbilstošas materiālās bāzes nodrošināšana” rezultāta rādītājam *Vispārējās vidējās izglītības iestāžu audzēkņu īpatsvars, kuri mācās modernizētos dabaszinātņu kabinetos (% no audzēkņu kopskaita attiecīgajā gadā)* reģionu kopējā izpilde – 37%, bet Kurzemes, Vidzemes un Zemgales plānošanas reģionos mazāk par– 30%; 3.1.3.3.2.apakšaktivitātes „Vispārējās izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošana izglītojamajiem ar funkcionāliem traucējumiem” rezultāta rādītājam *Izglītojamiem ar funkcionāliem traucējumiem pielāgoto vispārējās vidējās izglītības iestāžu īpatsvars no kopējā vispārējās vidējās izglītības iestāžu skaita* reģionu kopējā izpilde – 17%; 3.1.4.1.3.apakšaktivitātes „Infrastruktūras pilnveidošana sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai personām ar redzes un dzirdes traucējumiem” iznākuma rādītājam *Atbilstīgo sociālās rehabilitācijas institūciju teritoriālo struktūrvienību skaits* reģionu kopējā izpilde – 72%, bet Rīgas plānošanas reģionā mazāk par – 33%; 3.4.1.1. aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” rezultāta rādītājiem *Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi, % (ERAF)* reģionu kopējā izpilde – 10% un *Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdens apsaimniekošanas pakalpojumi, % (ERAF)* reģionu kopējā izpilde – 40%; 3.5.1.1. aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” iznākuma rādītājam *Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti* kopējā izpilde – 40%; 3.5.1.2.3.apakšaktivitātē „Dalītās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība” iznākuma rādītājam *Dalītās atkritumu savākšanas punktu skaits* kopējā izpilde – 30%; 3.6.1.1.aktivitātes „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” iznākuma rādītājs *Projektu skaits, kas veicina pilsētu konkurētspējas celšanos, t.sk., sekmē uzņēmējdarbības un tehnoloģiju attīstību* kopējā izpilde – 58%; 3.6.1.1.aktivitātes „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” iznākuma rādītājs *Projektu skaits, kas sekmē kopienas attīstību, uzlabojot pakalpojumu pieejamību, nodrošinot vienādas tiesības visām iedzīvotāju grupām* kopējā izpilde – 64%.

2013.gadam noteikto uzraudzības rādītāju analīze liecina, ka rādītājus izdevies pārsniegt visiem reģioniem, Rīgas reģions sasniedz 165%. Apskatot 2013.gadam noteikto uzraudzības rādītāju izpildi konkrētu aktivitāšu dalījumā, var konstatēt, ka tie jau ir izpildīti vai to izpilde ir pārsniegta šādās aktivitātēs, piemēram, 3.1.4.3.aktivitātes „Pirmskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālās un reģionālās attīstības centros” rezultāta rādītājam *Atbilstīgo pirmsskolas izglītības iestāžu skaits* kopējā izpilde – 268%, bet Vidzeme un Kurzeme plānošanas reģionos

virs 300%; 3.1.4.4. aktivitātes „Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai” rezultāta rādītājam *Alternatīvās aprūpes centru pakalpojumu izmantojošo personu skaits* kopējā izpilde – 1250% un iznākuma rādītājam *Atbalstīto alternatīvās aprūpes centru skaits* kopējā izpilde – 192%, bet Rīgas un Zemgales plānošanas reģionos 300%; 3.1.5.1.1. apakšaktivitātes „Ģimenes ārstu tīkla attīstība” iznākuma rādītājam *Atbalstīto ģimenes ārstu prakšu skaits* kopējā izpilde – 351%, bet Zemgales plānošanas reģionā 820%; 3.3.1.1.aktivitātes „TEN-T autoceļu tīkla uzlabojumi” iznākuma rādītājam *Izbūvētā un rekonstruētā TEN autoceļa kopgarums* kopējā izpilde – 613%; 3.4.2.1.1.apakšaktivitātes „Valsts nozīmes pilsēt būvniecības pieminekļu saglabāšana, atjaunošana un infrastruktūras pielāgošana tūrisma produkta attīstībai” rezultāta rādītājam *Nakšņojošo tūristu skaits pašvaldībās – potenciālajās projektu realizācijas vietās - pilsēt būvniecības pieminekļu teritorijās* kopējā izpilde – 188%, bet Kurzemes, Zemgale un Latgales plānošanas reģionos virs 200%; 3.4.4.1.aktivitātes „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” rezultāta rādītājam *Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās daudzdzīvokļu mājās* kopējā izpilde – 294%, bet Kurzemes un Latgales plānošanas reģionos virs 300% un iznākuma rādītājam *Ieviesti energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu mājās* kopējā izpilde – 416%, bet Kurzemes un Latgales plānošanas reģionos virs 600%; 3.4.4.2.aktivitātes „Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” rezultāta rādītājam *Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās sociālajās mājās (MWh gadā)* kopējā izpilde – 2226%, bet Rīgas un Zemgales plānošanas reģionos virs 2500%;

Nesekmīgākie uzraudzības rādītāju izpildes rezultāti šobrīd pret 2013.gada vērtību (kādam no vai vairākiem reģioniem izpilde pret 2013.gada vērtību nesasniedz 50%) vērojami šādās aktivitātes, piemēram, 3.1.1.1. aktivitātes „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” rezultāta rādītājam *Profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu īpatsvars, kas mācās modernos apstākļos (% no audzēkņu kopskaita tautsaimniecības attīstībai prioritārajās jomās)* reģionu kopējā izpilde – 43% un iznākuma rādītājam *Profesionālās izglītības iestāžu skaits, kur modernizēta infrastruktūra un mācību aprīkojums* reģionu kopējā izpilde – 88%, bet Kurzemes plānošanas reģionā – 33%; 3.1.3.1. aktivitātes „Kvalitatīvai dabaszinātņu apguvei atbilstošas materiālās bāzes nodrošināšana” rezultāta rādītājam *Vispārējās vidējās izglītības iestāžu audzēkņu īpatsvars, kuri mācās modernizētos dabaszinātņu kabinetos (% no audzēkņu kopskaita attiecīgajā gadā)* reģionu kopējā izpilde – 17%, bet Kurzemes, Vidzemes un Zemgales plānošanas reģionos mazāk par – 15%; 3.1.3.2. aktivitātes „Atbalsts vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizācijai” iznākuma rādītājam *Renovēto vispārējās izglītības iestāžu skaits* reģionu kopējā izpilde – 11%; 3.1.3.3.1. apakšaktivitātes „Speciālās izglītības iestāžu infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana” rezultāta rādītājam *Izglītojamo ar speciālām vajadzībām īpatsvars, kam nodrošinātas izglītības iespējas uzlabotā mācību vidē* reģionu kopējā izpilde – 20%; 3.1.3.3.2.apakšaktivitātes „Vispārējās izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošana izglītojamajiem ar funkcionāliem traucējumiem” rezultāta rādītājam *Izglītojamiem ar funkcionāliem traucējumiem pielāgoto vispārējās vidējās izglītības iestāžu īpatsvars no kopējā vispārējās vidējās izglītības iestāžu skaita* reģionu kopējā izpilde – 17%; 3.1.4.1.3.apašaktivitātes „Infrastruktūras pilnveidošana sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai personām ar redzes un dzirdes traucējumiem” iznākuma rādītājam *Atbalstīto sociālās rehabilitācijas institūciju teritoriālo struktūrvienību skaits* reģionu kopējā izpilde – 40%, bet Latgales un Rīgas plānošanas reģionos mazāk par – 17%; 3.4.1.1. aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” rezultāta rādītājiem *Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi, % (ERAF)* reģionu kopējā izpilde – 9% un

Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdens apsaimniekošanas pakalpojumi, % (ERAF) reģionu kopējā izpilde – 28%; 3.4.4.2. aktivitātē „Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” iznākuma rādītāja Izveidotas energoefektīvas sociālās mājas reģionu kopējā izpilde – 74%, bet Zemgales plānošanas reģionā – 36%; 3.5.1.1. aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” iznākuma rādītājam Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti kopējā izpilde – 34%, bet Rīgas plānošanas reģionā – 13%; 3.5.1.2.2. apakšaktivitātes „Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība” iznākuma rādītājam Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti atkritumu apsaimniekošanas projekti kopējā izpilde – 61%, bet Kurzemes plānošanas reģionā – 27%; 3.5.1.2.3. apakšaktivitātē „Dalītās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība” iznākuma rādītājam Dalītās atkritumu savākšanas punktu skaits kopējā izpilde – 14%; 3.5.2.1.1. apakšaktivitātes „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” iznākuma rādītājam Rekonstruētie siltumtīkli kopējā izpilde – 54%, bet Zemgales plānošanas reģionā – 19%; 3.5.2.1.1. apakšaktivitātes „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” iznākuma rādītājam Rekonstruētās siltumenerģijas ražošanas jaudas kopējā izpilde – 44%, bet Vidzeme, Zemgales, Latgales plānošanas reģionā zem 20%; 3.5.2.2. aktivitātes „Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība” rezultāta rādītājam Ar atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas īpatsvars kopējā izpilde – 50%, bet Rīgas, Latgales plānošanas reģionā zem 50%, savukārt Kurzeme un Vidzeme rādītāju pārsniedz; 3.6.1.1. aktivitātes „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” iznākuma rādītājs Projektu skaits, kas veicina pilsētu konkurētspējas celšanos, t.sk., sekmē uzņēmējdarbības un tehnoloģiju attīstību kopējā izpilde – 44%; 3.6.1.1. aktivitātes „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” iznākuma rādītājs Projektu skaits, kas sekmē kopienas attīstību, uzlabojot pakalpojumu pieejamību, nodrošinot vienādas tiesības visām iedzīvotāju grupām kopējā izpilde – 35%.

Iemesli kādēļ netiek sasniegti plānotie uzraudzības rādītāji ir dažādi, piem., 3.1.1.1. aktivitātes „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” iznākuma rādītājs tiks sasniegts mazākā apjomā, kā plānots sakarā ar profesionālās izglītības iestāžu reorganizāciju, kā arī sakarā ar aktivitātes īstenošanas progresu un ERAF ieguldījumu profesionālajā izglītībā efektivitātes izvērtēšanas rezultātā veikto aktivitātes pārplānošanu. Precizēta prognoze par rādītāja sasniegšanu 2015.gadā, ņemot vērā, ka īstenošanā vēl ir 12 projekti; 3.1.4.1.3. apakšaktivitātes ietvaros viens no finansējuma saņēmējiem – Latvijas Neredzīgo biedrība ir atteikusies iesniegt projekta iesniegumu, līdz ar to Latvijas Neredzīgo biedrības projekta daļas finansējums pārdalīts 3.1.4.1.5. apakšaktivitātes īstenošanai, līdz ar to nesasniedzot Latvijas Neredzīgo biedrības projektam 3DPP plānoto uzraudzības rādītāju vērtību 10 (izveidotas 4 specializētās darbnīcas personām ar redzes traucējumiem un uzlabota vides pieejamība 6 rehabilitācijas un dienas centros personām ar redzes traucējumiem). Vairākās aktivitātēs un apakšaktivitātēs, piemēram, 3.5.1.2.3. apakšaktivitātē „Dalītās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība” iznākuma rādītājam; 3.5.2.1.1. apakšaktivitātes „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” iznākuma rādītājam; 3.5.2.2. aktivitātes „Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība” rezultāta rādītājam, rādītāja izpilde ir zema, bet atbildīgo ministriju sniegtajos skaidrojumos tiek norādīts, ka turpinās projektu īstenošana un ka nav konstatētas būtiskas problēmas rādītāja izpildē. Rādītāji plānoti sasniegt pēc projektu pabeigšanas līdz 2015.gada beigām. Savukārt 3.4.1.1. aktivitātē „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” galvenie trūkumi saistīti ar finansējuma saņēmēju nespēju uzrādīt dokumentu

oriģinālus, noslēgti līgumi ar būvdarbu veicējiem, kuru piedāvājums nav bijis atbilstošs nolikuma prasībām, veikti maksājumi par darbiem, kas faktiski nav izpildīti. Tāpat tika veikti darbi, kas nav iekļauti būvdarbu līgumos un 3.5.1.1. aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” iznākuma rādītājam zemā izpilde skaidrojama ar iedzīvotāju skaitu izmaiņām pašvaldībās un reģionos, kas pēdējos gados ir būtiski samazinājies sakarā ar iedzīvotāju emigrāciju - rādītāji tika plānoti ES fondu plānošanas perioda sākumā citos ekonomiskās un demogrāfiskās situācijas apstākļos. Tomēr jāņem vērā, ka analīzē iekļauti tikai ziņojumos norādītie uzraudzības rādītāji, kas veido nedaudz vairāk kā trešdaļu (35%) no darbības programmu papildinājumos noteiktajiem uzraudzības rādītājiem teritoriālā dalījumā. Līdz ar to konstatētie fakti un sakarības ļauj izdarīt tikai vispārējus secinājumus par sākotnējo ievirzi teritoriālā līmenī noteikto rezultātu izpildē.

Attiecībā par uzraudzības rādītāju izmaiņām darbības programmu papildinājumos izskatīti 2014.gadā pieņemtie Ministru kabineta rīkojumi par veiktajiem grozījumiem darbības programmu papildinājumos un secināts, ka ir noteikta kvantifikācija 2015. gadam, proti, divi jauni rādītāji 2.1.1.pasākuma „Zinātne, pētniecība un attīstība” aktivitātēs un desmit precizēti rādītāji 3.3.1.pasākuma „Liela mēroga transporta infrastruktūras uzlabojumi un attīstība” aktivitātēs. Pārējie grozījumi darbības programmu papildinājumos galvenokārt saistīti ar izmaiņām aktivitāšu mērķos, atbalsta veidos, mērķa grupās, finansējuma saņēmēju lokā, finansēšanas plānos, projektu minimālo un maksimālo summu noteikšanā.

3. Secinājumi

Apskatot TAI vērtības periodā no 2005.-2014.gadam, var secināt, ka **būtiskas izmaiņas teritorijas līdzsvarotas attīstības virzienā nav notikušas**, proti, izņemot Rīgas reģionu, visu pārējo reģionu TAI vērtības ir negatīvas, tātad šīs teritorijas ir zem vidējā valsts sociālekonomiskās attīstības līmeņa, taču ir vērojama pozitīva tendence, ka kopš 2006.gada Rīgas reģiona TAI vērtība samazinās, kas liecina par Rīgas reģiona dominances mazināšanos un tas ir priekšnoteikums teritorijas līdzsvarotai attīstībai.

Latgales reģions ir nemainīgi palicis pēdējā vietā, savukārt Vidzemes, Zemgales un Kurzemes reģioni gadu griezumā ir uzrādījuši sliktākus vai labākus rezultātus, taču, ja 2012.gadā varēja novērot, ka visu reģionu (izņemot Rīgas reģiona) TAI vērtības uzlabojās, it īpaši Vidzemes un Kurzemes reģionam, sasniedzot augstāko punktu kopš 2005.gada, izņemot Latgales reģionu, kur var novērot būtisku ekonomiskās krīzes ietekmi, tad 2013.gadā visu reģionu TAI vērtības pasliktinājās, turklāt Latgales reģionam sasniedzot sliktāko rādītāju kopš 2008.gada, kad reģiona TAI vērtība bija -1,267. 2014.gadā TAI vērtības Rīgas, Zemgales un Latgales reģioniem ir uzlabojušās, savukārt Vidzemes un Kurzemes reģioniem pasliktinājušās. Kopumā nedaudz palielinājusies arī Rīgas reģiona dominante.

Salīdzinot ar 2013.gadu Rīgas reģiona TAI vērtība 2014.gadā ir nedaudz palielinājusies, tajā pašā laikā kopš 2006.gada Rīgas reģiona TAI vērtība samazinās, kas liecina par Rīgas reģiona dominances mazināšanos un tas ir priekšnoteikums teritorijas līdzsvarotai attīstībai.

Apskatot veiktos ES fondu ieguldījumus var secināt, ka lielāko finansējumu piesaistījis Rīgas reģions, kas īstenojis arī lielāko projektu skaitu, savukārt uz vienu iedzīvotāju Rīgas reģions ir saņēmis mazāko finansējumu, tas skaidrojams ar lielo iedzīvotāju skaita īpatsvaru Rīgas reģionā.

Būtisks Rīgas reģiona piesaistītā finansējuma īpatsvaru pār citiem reģioniem skaidrojams ar to, ka lielākā daļa valsts zinātnisko institūciju, augstākās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu, kā arī lielākā daļa valstī reģistrēto uzņēmumu un nevalstisko organizāciju darbojas Rīgā.

Skaidrojums tam, ka būtiskas izmaiņas pārskata periodā, kā arī visā 2007.-2013.gada plānošanas periodā teritorijas līdzsvarotas attīstības kontekstā nav notikušas, ir tas, ka kopumā valstī nav notikušas nozīmīgas pārmaiņas, kas ietekmētu atsevišķa reģiona sociālekonomisko attīstību, par ko liecina TAI vērtību un tā ietvaros esošo atsevišķo sociālekonomisko rādītāju analīze. Vērojama tendence, ka pieaugot vai samazinoties kādam no sociālekonomiskajiem rādītājiem vienā no reģioniem, piem., bezdarba līmenim, iedzīvotāju ienākuma nodokļa vai IKP apmēram, līdzīgas pārmaiņas vērojamas arī pārējos reģionos. Ņemot vērā, ka atsevišķi dati ir pieejami ar laika nobīdi, situācija varētu mainīties AS Liepājas metalurģiskās krīzes ietekmē, kas visdrīzāk atspoguļosies arī Kurzemes reģiona IKP samazinājumā.

Tā kā aktuālās Eurostat datu vērtības, lai analizētu izmaiņas pēc IKP uz 1 iedzīvotāju pēc PPS % no ES 28 valstu līmeņa, ir pieejamas kārtējā gada maija beigās, tad 2015.gada ziņojumā izvērtēti dati par iepriekšējā pārskata periodu. Līdz ar to apskatot HP RSK uzraudzības rādītāju „IKP uz vienu iedzīvotāju Rīgā % pret vidējo IKP uz vienu iedzīvotāju Baltijas jūras reģiona galvaspilsētās”, var secināt, ka Rīga salīdzinājumā ar bāzes gadu ir uzrādījusi izaugsmi no 60% 2004.gadā līdz 66% 2011.gadā. Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, rādītājs ir uzrādījis pieaugumu (2010.gadā – 64%). Tam par pamatu ir ekonomiskās krīzes pārvarēšana – pēc Eurostat datiem 2010.gadā Latvijas iekšzemes kopprodukta kritums pret iepriekšējo gadu sastādīja tikai mīnus 0,9%, savukārt 2009.gadā – tas bija mīnus 17,7%.

Izvērtējuma ietvaros kā **ES fondu ieguldījumi tika apskatīti no 2007.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 31.decembrim veiktie maksājumi projektu īstenošanai**, kas no reģionālās attīstības viedokļa ir būtiskāks par apstiprināto projektu vai noslēgto līgumu kopsummām, jo sniedz informāciju par noteiktajā teritorijā faktiski veiktajiem ieguldījumiem.

Izmaksātais ES fondu ieguldījumu apjoms sasniedz 4 946,2 milj. euro, **no kuriem vairāk kā pusi – 2 861,9 milj. euro jeb 57,9% veido aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi finansējums.**

Izvērtējuma rezultātā var secināt, ka **projektu īpatsvars aktivitātēs ar nacionāla līmeņa ietekmi veido tikai 7,2%, taču finansējuma ziņā – 42,1%, lielākus ieguldījumus piesaistot Rīgas reģionam (34,1%)**, kas ir skaidrojams ar valsts pārvaldes iestāžu, uzņēmumu un uzņēmējdarbību atbalstošo organizāciju koncentrāciju Rīgā.

Jāatzīmē, ka **aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi finansējuma īpatsvars salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu 2007.-2013.gadam ir pieaudzis no 55,2% līdz 57,9% apmēram**, līdz ar to gandrīz nemainīgs palicis ieguldījumu apjoma īpatsvars vietējā un reģionālā mērogā.

Visu darbības programmu ietvaros **no aktivitāšu ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi finansējuma trešo daļu (33,6%) ir piesaistījis Rīgas reģions, kam seko Kurzemes reģions – 20,4%, Latgales reģions – 17,4%, Vidzemes reģions – 15,0% un Zemgales reģions – 13,6%.**

Jāatzīmē, ka salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, lielākais izmaksātā finansējuma apjoma īpatsvara pieaugums vērojams Rīgas reģionam (reģionam ar lielāko TALI un IKP uz iedzīvotāju). Arī Latgales reģiona finansējuma īpatsvars ir pieaudzis, bet Kurzemes, Vidzemes un Zemgales reģioni saņēmuši nedaudz mazāku finansējuma apjomu aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi.

Vienlaikus, izvērtējot aktivitāšu finansējumu uz vienu iedzīvotāju, secināms, ka **lielākais finansējums uz vienu iedzīvotāju ir Kurzemes reģionā – 2 067,9 euro, savukārt vismazākais – Rīgas reģionā – 879,1 euro, kas ir līderis pēc finansējumu saņēmušo projektu skaita.**

Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitātes ar reģionālu un vietēju ietekmi aptver 97,9 milj. euro jeb 3,4% no darbības programmās izmaksātā finansējuma. Tās ietvaros būtisku aktivitāšu finansējuma daļu – 44,7% piesaistījis Rīgas reģions, salīdzinājumam Vidzemes reģions saņēmis 4,6% finansējuma²⁰. Starp pārējiem reģioniem aktivitāšu finansējums sadalījies 6,5-24,1% robežās.

Salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu 2007.-2013.gadam Rīgas reģionam piesaistītā finansējuma īpatsvars (53,2% iepriekšējā periodā) ir samazinājies par 8,5%.

Izvērtējot reģioniem piesaistīto finansējumu aktivitāšu iedalījumā pa atbalsta jomām, var secināt, ka, tāpat kā iepriekšējā pārskata periodā lielāko īpatsvaru veido izglītības joma – 72,8% no kopējā finansējuma. Mazāko īpatsvaru sastāda uzņēmējdarbības veikšanas joma, veidojot 4,7% no kopējā finansējuma. Rīgas reģions visās jomās ir piesaistījis lielāko finansējumu. Mazāko finansējuma īpatsvaru nodarbinātības un sociālo pakalpojumu jomā, izglītības jomā veido Vidzemes reģions, publiskās pārvaldes jomā – Kurzemes reģions un uzņēmējdarbības veikšanas jomā Latgales reģions.

²⁰ Ir ņemts vērā tikai izmaksātais finansējums, nevis iesniegtie projekti vai noslēgtie līgumi, kas varētu uzrādīt atšķirīgu situāciju finansējuma piesaistē.

Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” aktivitātes ar reģionālu un vietēju ietekmi aptver 564,4 milj. euro jeb 19,7% no darbības programmās izmaksātā finansējuma. Tās ietvaros ievērojamu finansējuma daļu ir piesaistījuši Rīgas un Kurzemes reģioni, attiecīgi 51,2% un 19,5%, kamēr Latgales, Zemgales un Vidzemes reģioni saņēmuši finansējumu robežās no 8,4 līdz 11,3%. Salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu ir nedaudz samazinājies Rīgas reģionam piesaistītā finansējuma īpatsvars – no 53,4% līdz 51,2%, tādējādi nedaudz mazinot atšķirības starp Rīgas reģionam un pārējiem reģioniem piesaistītā finansējuma uzņēmējdarbībai un inovācijām īpatsvaru. Zemgales un Latgales reģioniem finansējuma īpatsvars pieaudzis, attiecīgi no 9,1% līdz 11,3% un no 6,6% līdz 8,4%. Vienlaikus piesaistītā finansējuma īpatsvars ir samazinājies Kurzemes reģionam no 21,1% līdz 19,5% un Vidzemes reģionam no 9,7 līdz 9,6%.

Izvērtējot reģioniem piesaistīto finansējumu aktivitāšu iedalījumā pa atbalsta jomām, jāsecina, ka finansējums izmaksāts tikai divās jomās – zinātne un pētniecība, uzņēmējdarbība. Finansējumu 564,4 milj. euro apmērā piesaistījuši visi reģioni kopā, no tiem 88,8% veido finansējums uzņēmējdarbībai. Lielāko finansējuma daļu abās jomās saņēmis Rīgas reģions, kopumā piesaistot 288,7 milj. euro. Tālāk seko Kurzemes reģions, kas piesaistījis 109,8 milj. euro. Mazāko finansējuma saņēmis Latgales reģions – 47,6 milj. euro. Vidzemes un Zemgales reģioni saņēmuši attiecīgi 54,4 milj. euro un 63,9 milj. euro. Zinātnes un pētniecības jomā Rīgas reģions ir piesaistījis pārliecinoši lielāko finansējumu – 53,9 milj. euro, pārējo reģionu piesaistītais finansējuma apjoms veido 9,2 milj. euro.

Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” aktivitātes ar reģionālu un vietēju ietekmi aptver 2 199,6 milj. euro jeb 76,9% darbības programmām izmaksātā finansējuma. Apskatīto aktivitāšu ietvaros izmaksātais finansējums Rīgas reģionā veido 28,0% un Kurzemes reģionā – 20,8%. Salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu Rīgas reģionam piesaistītā finansējuma īpatsvars ir pieaudzis par 1,5%. Izmaksātais finansējums pārējos reģionos sadalījies no 14,7% līdz 19,6%.

Apskatot reģioniem piesaistīto finansējumu aktivitāšu iedalījumā pa atbalsta jomām, var secināt, ka finansējums nav piesaistīts zinātnes un pētniecības, uzņēmējdarbības veikšanas un publiskās pārvaldes jomās, jo darbības programmas ietvaros atbalsts iepriekš minētajām jomām netiek sniegts. Lielāko izmaksātā finansējuma īpatsvaru veido komunālās saimniecības joma, veidojot 35,2% no kopējā finansējuma, tālāk seko transporta infrastruktūras joma ar 16,2% un policentriskas attīstības joma ar 12,6% lielu izmaksātā finansējuma īpatsvaru. Mazāko īpatsvaru sastāda enerģētikas, nodarbinātības un sociālo pakalpojumu, vides aizsardzības un risku mazināšanas un informācijas un komunikāciju tehnoloģiju jomas, kopā veidojot tikai 8,2% no kopējā finansējuma.

Rīgas reģions lielāko finansējumu, salīdzinājumā ar pārējiem reģioniem, piesaistījis sekojošās jomās – informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, izglītība, komunālā saimniecība, nodarbinātības un sociālie pakalpojumi, veselības aprūpe, vides aizsardzība un risku mazināšana. Turpretī mazāko finansējumu Rīgas reģions piesaistījis policentriskas attīstības un transporta infrastruktūras jomās.

Kurzemes reģions lielāko finansējuma īpatsvaru starp pārējiem reģioniem piesaistījis kultūras un tūrisma jomā – 22,6 milj. euro un ēku energoefektivitātes jomā – 25,7 milj. euro no kopējā darbības programmas ietvaros reģioniem izmaksātā finansējuma.

Latgales reģions lielāko finansējumu piesaistījis policentriskas attīstības jomā – 98,6 milj. euro un transporta infrastruktūras jomā – 92,3 milj. euro, savukārt mazāko finansējumu piesaistījis informācijas un komunikāciju tehnoloģiju, nodarbinātības un sociālo pakalpojumu, ēku

energoefektivitātes, komunālās saimniecības un enerģētikas jomās. Vides aizsardzības un risku mazināšanas jomā lielāko finansējumu piesaistījuši Rīgas un Zemgales reģioni, turpretim finansējumu vispār nav piesaistījis Kurzemes reģions. Vidzemes reģions nevienā no jomām nav piesaistījis lielāko, savukārt Kurzemes reģions – mazāko finansējuma īpatsvaru starp reģioniem.

No kopējā izmaksātā ES fondu finansējuma aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi (2 861,9 milj. euro) **HP TLA** ietekmējošās aktivitātes veido 2 399,8 milj. euro jeb 83,9% finansējuma, savukārt aktivitātēm, kam ir noteikta ietekme gan uz **HP TLA**, gan uz **HP RSK** - izmaksātais finansējums veido 443,9 milj. euro jeb 15,5% lielu īpatsvaru, pārējo 0,6% finansējuma īpatsvaru jeb 18,2 milj. euro veido finansējums, kas izmaksāts tikai **HP RSK** ietekmējošo aktivitāšu ietvaros.

No kopumā 6 069 īstenotajiem projektiem aktivitātēs ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi 13 projekti jeb 0,2% ir ar ietekmi tikai uz HP RSK, 5 680 projekti jeb 93,6% ar ietekmi uz HP TLA un 376 projekti jeb 6,2% ar ietekmi uz abām HP.

Apskatot izmaksāto ES fondu ieguldījumu apjomu pa **nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem**²¹, var secināt, ka kopējais izmaksātais finansējums veido 2 131,7 milj. euro jeb 74,5% no kopējā izmaksātā finansējuma aktivitātēm ar reģionāla un vietēja līmeņa ietekmi (2 861,9 milj. euro).

Lielāko īpatsvaru veido finansējums nacionālas nozīmes attīstības centriem – 1 409,1 milj. euro jeb 66,1% no kopējā finansējuma, pārējo daļu – 722,6 milj. euro jeb 33,9% veido ieguldījumi reģionālas nozīmes attīstības centros. Nacionālas nozīmes attīstības centros īstenoto projektu skaits – 3 015, reģionālas nozīmes attīstības centros īstenoto projektu skaits – 1 214.

Ziņojuma sagatavošanas gaitā tika apkopota informācija par aktivitāšu īstenošanas rezultātā sasniegtajiem uzraudzības rādītājiem teritoriālā dalījumā, izvērtējot to izpildi pret darbības programmu papildinājumos noteiktajiem 2009. un 2013.gadā sasniedzamajiem rādītājiem. Ziņojumos norādīto uzraudzības rādītāju analīze liecina, ka vissekmīgāk izpildīti Rīgas reģionam 2009.gadam noteiktie uzraudzības rādītāji, taču plānotais izpildes līmenis pārsniegts arī citos reģionos. Savukārt ar 2013.gada rādītāju izpildi vissekmīgāk veicies Rīgas un Kurzemes reģioniem, kā arī pārējiem reģioniem uzraudzības rādītāju sasniegtais līmenis ir pārsniedzis 100% robežu. Gan pēc 2009.gada, gan 2013.gada noteiktajiem uzraudzības rādītājiem var secināt, ka Rīgas reģionā projektu īstenošana norit sekmīgāk nekā citviet Latvijā. Jānorāda, ka par daļu uzraudzības rādītāju sasniegšanu informācija nav pieejama, līdz ar to reģionu piesaistītajam finansējuma apjomam var nebūt tiešas korelācijas ar sasniegtajiem uzraudzības rādītājiem, proti, finansējuma piesaiste var uzrādīt labākus rezultātus nekā uzraudzības rādītāju izpilde.

3.1. Problēmas HP īstenošanā, īstenošanas uzraudzībā un koordinācijā

Ziņojuma izstrādes gaitā tika identificētas šādas ar horizontālo prioritāšu īstenošanas uzraudzību vai koordināciju saistītās problēmas:

- ▶ daļai projektu nav norādīta projekta īstenošanas vieta (pašvaldība), kā rezultātā nevar veikt analīzi par šo projektu finansējumu pašvaldību un vairākos gadījumos arī reģionu

²¹ Attīstības centrs ir teritorija, kur ir resursu (t.sk. cilvēkresursu), sociālo un ekonomisko aktivitāšu koncentrācija un kas veicina apkārtējās teritorijas attīstību. Valsts nozīmīgāko (primāro) attīstības centru tīklu veido starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri, jo tajos koncentrējas lielākā daļa valsts iedzīvotāju, ekonomiskā un sociālā aktivitāte. *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam*. 68.lpp.

dalījumā.²² Līdz ar to projekti ar vietēja un reģionāla līmeņa ietekmi, kuriem nav nosakāma pašvaldība, kurā projekts īstenots, tiek attiecināti uz projektiem ar nacionāla līmeņa ietekmi (tiek pieskaitīti projektiem ar nacionāla līmeņa ietekmi).

VIS lietotāju rokasgrāmatā „Projekts” ir minēts, ka „Pašvaldība” nav obligāti aizpildāms lauks un tas netiek automātiski aizpildīts pēc projekta īstenošanas vietas vai reģiona, šo lauku aizpilda sadarbības iestāde. Šo lauku vajadzētu noteikt kā obligāti aizpildāmu, sevišķi tamdēļ, ka nereti ir gadījumi, kad projektam ir norādīts īstenošanas reģions, bet nav norādīta ne pašvaldība, ne tā īstenošanas vieta;

- ▶ daļai projektu ir norādīta gan projekta īstenošanas vietas adrese, gan reģions, bet nav norādīta pašvaldība, kurā projekts realizēts, lai gan vairumā gadījumu ir norādīta konkrēta adrese, pēc kuras var identificēt pašvaldību, kurā projekts īstenots. Kā arī ir projekti, kuriem gluži pretēji ir norādīts reģions, bet nav norādīta projekta īstenošanas vietas adrese vai pašvaldība, līdz ar to nav saprotams, kā var identificēt konkrētu reģionu;
- ▶ daļai projektu kā īstenošanas vieta norādīta pašvaldība, kas pēc administratīvi teritoriālās reformas zaudējusi pašvaldības statusu. Atbilstoši administratīvi teritoriālajam iedalījumam būtu jānorāda novads vai republikas pilsēta, bet daudzos gadījumos tiek norādīts pagasts;
- ▶ daļai projektu norādītas vairākas īstenošanas vietas, piem., norādīti divi dažādi pagasti, lai gan tie atrodas vienas pašvaldības teritorijā, līdz ar to, minētie projekti, kā arī izmaksātais finansējums tiek uzskaitīts attiecīgi tik reizes, cik īstenošanas vietas norādītas vai arī tiek izdalīts vienādās daļās ar projekta īstenošanas vietu skaitu (tas atkarīgs no atskaitē atlasītajiem projekta atribūtiem). Līdz ar to projektiem, kas īstenoti vairākās pašvaldībās, bet viena reģiona ietvaros tiek attiecināta ietekme reģionālā līmenī, bet projektiem, kas īstenoti vairākās pašvaldībās vairāku reģionu ietvaros, tiek attiecināta ietekme nacionālā līmenī. Šāda pieeja izmantota nolūkā, lai šiem projektiem izmaksātais finansējums netiktu nekorekti uzskaitīts vairākas reizes, turklāt nezinot faktisko izmaksātā finansējuma proporciju konkrētajai pašvaldībai vai reģionam.
- ▶ dati par projektiem, kuriem kā īstenošanas vieta norādīts reģions – „Visa Latvija” (ja projekts tiek īstenots visos reģionos – Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēmā (turpmāk - ES fondu sistēma) projekta informācijas laukā „Reģions” tiek norādīts „Visa Latvija”, nevis visi reģioni atsevišķi), piem., izmaksātais finansējums, projektu skaits u.c. tiek atspoguļoti, tikai apskatot kopējo izmaksāto finansējumu nacionālā līmenī;
- ▶ darbības programmās noteiktie aktivitāšu līmeņa uzraudzības rādītāji reģionu dalījumā sniedz informāciju par ES fondu ieguldījumu ietekmi reģionos, tomēr šie uzraudzības rādītāji ir noteikti nozaru ietvaros un nav savstarpēji salīdzināmi, kā arī nesniedz informāciju par ES fondu ieguldījumu rezultātiem vietējā līmenī;
- ▶ ES fondu ietekmes uz teritoriju attīstību novērtējumam nav pieejama savstarpēji salīdzināma informācija par ES fondu projektu īstenošanas rezultātiem (piemēram, radītās darba vietas, samazinātie publiskā sektora izdevumi), kas ir universāli un līdz ar to piemērojami dažādu nozaru ES fondu aktivitāšu ietekmes novērtēšanai uz teritoriju

²² ES fondu sistēmā lauks „pašvaldība” (projekta īstenošanas vieta) nav obligāti aizpildāms. *Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēma. Lietotāju rokasgrāmata. PROJEKTS.*

attīstību, līdz ar to nav izstrādāta metodoloģija ES fondu ietekmes uz teritoriju attīstību novērtēšanai, bet ziņojuma ietvaros kā indikators horizontālās prioritātes „Teritorijas līdzsvarota attīstība” uzraudzībā tiek izmantots TAI. TAI tiek izmantots, lai raksturotu reģionālās atšķirības un sniegtu informāciju par teritoriju attīstības līmeni. TAI var tikt izmantots, lai novērtētu pašvaldības un reģiona attīstības tendences pēc vairākiem sociālekonomiskiem rādītājiem. Sākotnēji TAI netika radīts mērķim, lai izvērtētu ES fondu ieguldījumus uz teritoriju attīstību, bet laika gaitā ir ticis izmantots vairākiem mērķiem, t.sk., valsts budžeta mērķdotāciju sadalē, kā kritērijs vērtējot ES fondu projektus; arī kā indikators dažādu attīstības plānošanas dokumentu uzraudzībā, piemēram, vietējo pašvaldību attīstības programmās. Saskaņā ar 2015.gada 27.janvāra Ministru kabineta noteikumiem Nr.42 „Noteikumi par kritērijiem un kārtību valsts budžeta dotācijas piešķiršanai pašvaldībām Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas periodā līdzfinansēto projektu īstenošanai” TAI vairs nekalpos kā kritērijs valsts budžeta mērķdotāciju sadalē;

- ▶ no atbildīgo iestāžu sagatavotajiem ziņojumiem par ES fondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu nevar secināt, vai un kādā veidā horizontālo prioritāšu principi ir ietekmējuši ES fondu projektu finansējuma un rezultātu teritoriālo sadalījumu.

3.2. Labās prakses piemēri HP īstenošanā

Balstoties uz atbildīgo iestāžu sagatavotajos ziņojumos par ES fondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu ietverto informāciju, par labās prakses piemēriem saistībā ar horizontālo prioritāšu ieviešanu var uzskatīt šādus, piemēram:

- ▶ VARAM pārziņā esošajā pilsētvides prioritātē „Policentriska attīstība” ieguldījumi tiek veikti ar mērķi veicināt „Latvija 2030” telpiskās attīstības perspektīvā noteikto nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru (pilsētu) izaugsmi un konkurētspēju, kā arī sekmējot pilsētu – lauku funkcionālo saikņu nostiprināšanos. Vienlaikus prioritāte ir labās prakses paraugs atbalstam pēc teritoriālās pieejas, kur ieguldījumi tiek balstīti uz teritoriju plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm, tādā veidā nodrošinot, ka tiek veiktas investīcijas, kas teritorijām patiešām ir vajadzīgas un kas ir pārdomātas un iekļaujas teritorijas kopējā attīstības redzējumā. 16 nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru un Rīgas pilsētas attīstības projekti, kuri tika definēti, balstoties uz integrēto attīstības programmu stratēģiju, un mērķtiecīgi sekmē attiecīgo pašvaldību izaugsmi to izvēlētajā virzienā.

ES fondu 2007.-2013. gadam ietekmes uz Latvijas teritoriju attīstību izvērtējuma ietvaros veiktās pašvaldības speciālistu aptaujas rezultāti liecina, ka pilsētvides prioritāte „Policentriska attīstība” ir atbilstoša teritoriju attīstības sekmēšanai, jo projektu finansēšana notiek saskaņā ar attīstības programmas izstrādātajiem plāniem, attiecīgi pašvaldības pašas var izvēlēties sev vēlamās finansēšanas nozares un šīs prioritātes aktivitāšu projektus var īstenot vairākās nozarēs vienlaicīgi. To veicot, tiek panākts komplekss projektu risinājums, kas labāk sekmē teritorijas attīstību;

- ▶ VARAM pārziņā esošo darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” 1.5.3.1.aktivitāti „Speciālistu piesaiste plānošanas reģioniem, pilsētām un novadiem” var minēt kā labās prakses piemēru, jo piesaistot speciālistus tika radītas jaunas darba vietas, tādējādi stiprinot pilsētu, novadu pašvaldību, plānošanas reģionu administratīvo kapacitāti. Projektu rezultātā plānošanas reģionos, pilsētās un novados kopumā tika piesaistīti 220 jauni speciālisti, rezultātā tika nodibinātas darba attiecības un pašvaldības

ieguvušas kvalificētus speciālistus to funkciju kvalitatīvākai un efektīvākai izpildei. Aktivitātes ietvaros darba vietas ieguvuši gan projektu vadītāji un IT speciālisti, gan sociālie darbinieki un juristi, gan būvinženieri un psihologi, arī teritorijas plānotāji, arhitektu palīgi u.c.;

- ▶ 1.5.3.2. aktivitātes „Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana” ietvaros tiek izstrādāti dažādi plānošanas dokumenti – gan ilgtermiņa attīstības stratēģijas, gan attīstības programmas, kas ir būtisks priekšnosacījums mērķtiecīgai investīciju plānošanai;
- ▶ 1.5.1.3.2.apakšaktivitātes „Publisko pakalpojumu kvalitātes paaugstināšana valsts, reģionālā un vietējā līmenī” ietvaros īstenoto projektu rezultātā uzlabota pašvaldību sniegto pakalpojumu kvalitāte un pieejamība, paaugstināta pašvaldību un plānošanas reģionu darbinieku kapacitāte, nodrošināta e-pakalpojumu ieviešana, efektīva dokumentu pārvaldība, kā arī atsevišķās pašvaldībās ieviests vienas pieturas aģentūras princips, tādējādi nodrošinot sociālās un ekonomiskās attīstības izaugsmi dažādos reģionos;
- ▶ atbilstoši aktivitātes specifikai VARAM, lai ievērotu teritorijas līdzsvarotas attīstības principu, projektu iesniegumu vērtēšanā ir piemērojusi specifiskus projektu iesniegumu atlases kritērijus (3.3.1.6.aktivitāte „Liepājas Karostas ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumu nodrošināšana”, 3.4.1.4.aktivitāte „Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija”, 3.5.1.1.aktivitāte „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000”, 3.5.1.2.1.apakšaktivitāte „Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija”, 3.5.1.2.3.apakšaktivitāte „Dalītās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība”), noteikusi diferencētu ES fondu atbalsta intensitāti (3.5.1.2.1.apakšaktivitāte „Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija”), piemērojusi ES fondu līdzfinansējuma teritoriālo kvotu (3.4.1.1. aktivitāte), kā arī noteikusi konkrētas teritorijas, kur tiks īstenota aktivitāte (3.3.1.6.aktivitāte „Liepājas Karostas ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumu nodrošināšana”, 3.5.1.1.aktivitāte „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000”, 3.5.1.2.2.apakšaktivitāte „Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība”).

3.3. Izaicinājumi HP īstenošanā nākamajā gadā

Atbilstoši Eiropas Komisijas priekšlikumiem stratēģiskajos ES fondu programmēšanas dokumentos 2014.-2020.gadam Latvijā turpmāk netiks īstenotas horizontālās prioritātes „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un „Rīgas starptautiskā konkurētspēja”.

Pārskata periodā tika strādāts pie Partnerības līguma un Darbības programmas attiecīgo sadaļu sagatavošanas, detalizēti aprakstot atbalsta pamatojumu, atbalsta pasākumu saturu un ieviešanas mehānismu. Latvija izmantos ES piedāvāto instrumentu - integrētas teritoriju investīcijas²³.

²³ ITI veido 3.3.2. palielināt privāto investīciju apjomu valsts un reģionālās nozīmes centros, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības infrastruktūrā atbilstoši pašvaldības integrētajiem attīstības programmām (indikatīvi 32,79 milj. euro); 4.2.2. atbilstoši pašvaldības integrētajiem attīstības plāniem sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu pašvaldību ēkās (indikatīvi 17,44 milj. euro); 5.6.2. teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām (indikatīvi 81,72 milj. euro); 7.6.1. attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā (indikatīvi 15,30 milj. euro); 8.1.2. uzlabot izglītības iestāžu tīklu pašvaldībās, pilnveidojot vispārējās izglītības

Papildus pašvaldībām būs iespējas pieteikties finansējumam citu nozaru ministriju atbalsta pasākumu ietvaros (pakalpojumu attīstība u.c.).

Attiecīgi kā galvenais izaicinājums 2015.gadā ir Eiropas Savienības finansējuma piesaiste investīciju atbalsta pasākumiem pašvaldību attīstībai, sagatavojot detalizētākus nosacījumus atbalsta saņemšanai, sniedzot pašvaldībām nepieciešamo metodisko atbalstu vietējo pašvaldību attīstības programmu izstrādei, balstoties uz kurām pašvaldības saņems finansējumu, kā arī veicot darbu ar nozaru ministrijām, lai nodrošinātu nozaru atbalsta pasākumu atbilstību teritoriju vajadzībām.

Integrēto teritoriālo investīciju veiksmīgai ieviešanai un citu nozaru ministriju pārziņā esošo atbalsta pasākumu koordinācijai teritorijās plānots iepazīties ar citu valstu pieredzi, informējot Latvijas pašvaldības par labās prakses piemēriem Eiropas Savienības fondu piesaistē. Ir paredzēti reģionālie semināri, lai informētu pašvaldības par atbalsta iespējām un nosacījumiem, kā arī lai sniegtu pašvaldībām nepieciešamo atbalstu projektu pieteikumu sagatavošanai.

Tāpat ir paredzēts sagatavot informatīvo materiālu par reģionālās politikas galvenajiem uzstādījumiem (ietverot kartogrāfisko materiālu par demogrāfiskajām prognozēm, pakalpojumu teritoriālo izvietojumu, resursu telpisko izvietojumu u.tml.), kas būtu jāņem vērā atbalsta plānošanā un īstenošanā.

Tāpat ir būtiski veikt nepieciešamos priekšdarbus, lai nodrošinātu Ministru kabineta 2014.gada 16.decembra noteikumu Nr.784 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā” 6.punktā VARAM dotā uzdevuma izpildi, kas paredz, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija analizē atbildīgo iestāžu sagatavoto specifisko atbalsta mērķu teritoriālo kartējumu atbilstoši Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2013.–2019. gadam, izvērtējot minēto mērķu savstarpējo efektu un ietekmi uz teritoriju attīstību, kā arī atbilstību pašvaldību attīstības programmās noteiktajiem mērķiem un investīciju plāniem, sniedzot atbildīgajām iestādēm, vadošajai iestādei un par nozaru politiku atbildīgajām ministrijām priekšlikumus specifisko atbalsta mērķu īstenošanai. Attiecīgi nepieciešams iesaistīties nozaru ministriju specifisko atbalsta mērķu nosacījumu izstrādē no teritoriālā viedokļa, lai nodrošinātu atbalsta plānošanu atbilstoši Reģionālās politikas pamatnostādņu uzstādījumiem. Tāpat ir nepieciešams apkopot informāciju par visu pašvaldību plānotajām investīcijām dažādās jomās, lai sniegtu uz teritoriju vajadzību analīzi balstītos priekšlikumus specifisko atbalsta mērķu īstenošanas nosacījumiem (laika grafiks, teritoriālie principi u.tml.).

3.4. VARAM plānotās darbības teritorijas attīstības uzraudzības un novērtēšanas īstenošanā ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā

VARAM kā vadošā valsts pārvaldes iestāde reģionālās attīstības plānošanas un koordinācijas jomā sadarbībā ar ES fondu vadošo iestādi - Finanšu ministriju, 2015.gadā ir izstrādājusi metodisko ieteikumu projektu „Par Kohēzijas politikas fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda ieguldījumu teritoriālo analīzi un datu uzkrāšanu” (turpmāk – metodiskie ieteikumi).

iestāžu mācību vidi (indikatīvi 29,91 milj. euro); 8.1.3. modernizēt profesionālās izglītības iestādes, nodrošinot mācību vides atbilstību tautsaimniecības nozaru attīstībai un uzlabojot profesionālās izglītības pieejamību (indikatīvi 66,81 milj. euro).

Metodiskie ieteikumi sagatavoti, lai sniegtu priekšlikumus nozaru ministriju datu uzkrāšanas sistēmas funkcionalitātei un to pieejamībai pašvaldību dalījumā, kā arī publisko ieguldījumu/investīciju teritoriālās ietekmes uzraudzībai un koordinācijai, tai skaitā pirms katra darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktā specifiskā atbalsta mērķa īstenošanas uzsākšanas veicot atbildīgo iestāžu sagatavoto vajadzību analīzi un no tās izrietošo teritorijas atstumtības riska kritēriju un sasniedzamo rādītāju teritoriālā sadalījuma analīzi un specifisko atbalsta mērķu teritoriālu ieguldījumu kartēšanu, lai atbilstoši Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2013.–2019. gadam, izvērtējot minēto mērķu savstarpējo efektu un ietekmi uz teritoriju attīstību, kā arī atbilstību pašvaldību attīstības programmās noteiktajiem mērķiem un investīciju plāniem (atbilstoši 2014.gada 16.decembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 784 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā” 6.punktā noteiktajam).

VARAM saskaņā ar 2014.gada 1.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr. 367 „Reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas kārtība”, sākot ar 2016.gadu, reizi gadā kā atbildīgā institūcija par ES fondu koordināciju teritorijās gatavos analītisku ziņojumu par ES fondu ieguldījumiem un uzraudzības rādītājiem Latvijas administratīvajās teritorijās. Ziņojums saturiski ietvers analīzi par: ES fondu ieguldījumiem Latvijas teritorijā - statistiskajos reģionos, reģionālas un nacionālas nozīmes attīstības centros, 89 novadu pašvaldībās (kur iespējams novadu teritoriālo vienību – pilsētu, pagastu līmenī). ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā izlietojumu; Teritorijas atstumtības risku – pakalpojumu pieejamības analīzi; uzraudzības rādītāju izpildi; problēmām un turpmākajiem izaicinājumiem specifisko atbalsta mērķu plānošanā, ieviešanā un koordinācijā; nepieciešamo rīcību ES fondu ieviešanas teritorijās uzlabošanu, balstoties uz veikto kartējumu, ES fondu informācijas sistēmā pieejamo informāciju un atbildīgo iestāžu sniegtajiem ziņojumiem par specifisko atbalsta mērķu ieviešanu.

Saskaņā ar Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda Izvērtēšanas plānu 2014. – 2020.gadam VARAM sadarbībā ar Finanšu ministriju plānošanas perioda beigās sagatavo informatīvo ziņojumu - ES fondu ietekme uz teritoriju attīstību, kurā tiek izvērtēts, kā atbalsts no ES fondiem ir veicinājis katras programmas prioritātes (prioritārā virziena) mērķu sasniegšanu.